

نهقورئانی و حه‌دیس وه‌رنه‌گر و گۆمانبازییت وان (اللاقرا نیون ومنکرو الحدیث وشبهاتهم)

دکتور: اسماعیل سگیری

بسم الله الرحمن الرحيم

پيشگوٽن

همی پهن و سوپاسی بو خودای، و سلاف و سلوات ل سهر پيشاهي و خوشتقي و روناھيا چاقان، و مهدهرچيي مه بن موحهممهدی سلاقيت خودی ل سهر بن و هوگريٽ وی و هرکهسي باش ريکا وان بگريٽ ههتا روژا دويماهيي.

زانايهکي ههچهرخ دبيٽيت: راکرنا گومانبازيان (شوبوهاتان) ژ ريکا راستهريخوازاندا ژ راکرنا زيانان ژ ريکا خهلکي بخيرتره، ژ قي بنهمایي من دقيا، د کارواني بهرهقانکهران ژ ديني خودی ب گشتي و ژ هديسا پيغهمبهری خوشتقي سلاقيت خودی ل سهر بن ب تايهتي پشکداربم و ههپشکي رويسپياتيا وان بيم، ژ قي نارمانجي نهف پهرتوکه هاته دانان.

ب راستي نهټرو دو رهنگيت مروټان ژ بهرهمنيانا مالپهريٽ نهترنيتي دياربووينه، نيک ژ يي دي خراب و زيانکارتيره، رهنگي نيکي دبيٽنه خو قورناني، و نهو ب خو ب دورسټاهي دويرترين مروټن ژ قورناني، و روحا قورناني، و مهبهستيت قورناني، تو دشيي بيٽي نهقورناني يان هديس وهرنهگر يان بي باور ب هديسي، بهلي قورناني نهخير.

و نهو نهون بيت دقين قورناني و هديسي ژيکفهکن، ژيک جوداکهن و هديسي ژ زيدهريا شهريعتي دهريخن و دويربيخن، نهو دبيٽن قورنان تني ومحيه و نهو تني بهسي مهيه، و هديسي ب ومحي نزانن و نابيين، و درهو ددانن، و ل دويف هندهک گومانبازيان گهفتينه، و دقين وان بکنه تور و خهفک و ب ريکا مالپهران خهلکي بکيشنه لايي خو، و بخاپينن و سهردا ببن، نهو مالپهريٽ بي گوټان دهستيت نهياريت قي ديني د پشټرا، چ ب رهنگهکي نيکسهر، يان نهبي نيکسهر، ب ريکا هندهکيت هاتهينه کرين، و مخابن نهفه بيت شيابن هنده خوټروشان سهردا ببن و کاري بهرامبهریبووني و بهلاټکرنا هزر و متايي وان ب وانان بکن و بهس نهو تهماشه بکن.

رهنگي دووي، هرچهنده ههکه زيانا وان يا کيټر ژي بيت، بهلي هر زيانکارن، نه نهون بيت هديسي ب کومي نهوهرگرن، بهلي چو گرنگيي نادهنه رهخنه و دويټچونا زانستي، و شهنگست و بنهما و پيټهريٽ زانا ل سهر ههټهنگ، بو وهرگرتن و ههلسهنگاندنا هديسان، بهلکي ژ نک خو هنده پيټهر دانينه، ژ وان: هر هديسا ل دويټ ديتنا وان جوداهي د گهل قورناني ههبيت،

یان جوداهی د گهل عهقلی وان ههبیت، یان جوداهی د گهل واقع و تشتی بهرچاڤ و بهردهستدار ههبیت، ناوه‌رگرن، بی شه‌نگست و بنه‌ماییت زانستی بهرچاڤ وهرگرن، و تشتی مرۆڤ بو بخه‌م دکه‌ڤیت هنده مرۆڤیت هزارا باشیی ل سهر ب گۆمانبازییت وان هاتینه‌خپاندن، و بهره‌فانی و پشته‌فانی و پشتگریا وان دکهن، و بییت بووینه بریکاره‌کیت ههروه و خوبه‌خش بو به‌لاڤکرنا متا و گۆمان و گۆمانبازییت وان، د دیواناندا و د تۆریت په‌یوه‌ندییت جفاکیدا.

ئه‌ڤ نامیلکه بهرسفدانا گۆمانبازییت وانه ب ره‌نگه‌کی نهرم و بینفره‌ه و بی تۆره‌یی، هیڤیه ههر ب وی جانی بیته خواندن دا مفا ژئ بیته دیتن.

و دوماهیی ئه‌ز ژ خودایی مه‌زن و ب هیز و ب باش ناڤیت وی و ب سالۆخه‌تیت وی بییت به‌رز و بلند دخوازم ڤی کاری سپه‌هی بو خو وهرگریت، و خیری د ژيانا مندا و پشتی مرنا من ژئ بدته من، و خیری بدته وی بی بخوینییت، یان هاریکاربییت به‌لاڤ بکه‌ت، ب راستی یی پاک و پاڤژ ژ هه‌می کیماسیان خودانی هندیییه و ڤی دشیت ژئ، و سلاڤ و سه‌له‌وات ل پیغه‌مبه‌ری مه بن موحه‌مه‌دی و مالا وی و هوگریت وی و هه‌رکه‌سی باش ریکا وان بگریت هه‌تا روژا دویماهیی.

د. اسماعیل سگیری

۲۰ ذي القعدة ۱۴۳۸ مشه‌ختی

۲۰/۸/۱۲ زاینی

به‌غداد

نەگەریت دژمنی و دژاتیا سونەتی:

دژمنیت ئیسلامی پستی بی هیفی بووین بشین بەر هانگاریا قورئانی بکەن، ژ بەر وی جەھێ پیرۆزی د دلێ موسلماناندا هەمی، و ژ بەر کو ئەو ب خو نەچارکەرە (موجیزەیه) و نەشین رکبەریا وی بکەن، و تشتەکی د دەر هەقییدا بیژن، و ژ بەر کو ئەو ب خو ژێ دزانن قورئان وەحیە و راستیە، و بی گۆمان ژ دەف خودییە، و هەر تشتی ئەو د راستا قورئانیدا بیژن، کەس با وەر ژ وان ناکەت، و ژێ ناوەرگرن، و زوی دئ پەردە ژ سەر وان رابیت، و راستی و دژمنکاریا وان دئ ئاشکرا بیت، ژ بەر ئەفا بۆری بەری دژمنکاریا خو دا سونەتا پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، ئەفە ئەگەری سەرەکیە د گەل فی، ئەقیت خوارینە ژێ:

۱ - چونکی سونەت لایێ ل کارە ژ ئیسلامی، و ئەم ب کەساتیا پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن) وی لای دزانین و دنیا سین، و ژ لایێ رەوشتیقە ب رەنگەکی ل کار پێشەوا و ریبەرە و چاقلیکریی باش و بالایە بو هەمی موسلمانان و باوەر داران، و هەکە شیان بەنگیفن و بریندار بکەن ئەفە لایێ ل کار ل ئسیلامی نە هیلا و نیاسینا پیغەمبەری ژێ نەما، و چو پێشەوا و چاقلیکری ژێ بو موسلمانان نەما.

۲ - چونکی سونەت پاریزۆکە (حافظە) یە بو سنج و رەوشت و سالۆخەتیت پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، و ئەفە دلێ وان دسوژیت، و کەربین وان فەدکەت، و دقین فی نە هیلن، ژ بەر هندی بەری تیریت خو ب دژواری ددەنە سونەتی و حەدیسی.

۳ - هەر وەکی عەقاد د کتیبیا خودا (الاسلام فی القرن العشرين) دبیزیت: روژ ئاقا فەکۆلین ل سەر ئیسلامی کرن، دا بزانیت کە شەنگست و هۆکاریت هیزا وی چنە؟ گە هشتە سی شەنگستیت سەرەکی و بییت دی هەمی نە د سەرەکینە و تابعی فان هەر سییانە:

ئیک: قورئانا پیرۆزە.

دو: ئەف سامانی مەزنە بی حەدیسیت پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن).

سی: کەسایەتیا پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن) یا ب رەنگەکی زی دە هویر کار د فی حەدیسیدا پاراستی، ب خوارن و فەخوارن و رابوون و روینشتن

و نفستن و هشیاربوون و خهو و گری و کهنیی و یقه و ههمی کاروباریت و یقه ههروهکی ئەو یی زیندییه د ناڤ موسلماناندا.

و هوسا ژ سئ شهنگستیت هیزا موسلمانان دو بیئت سونهت و ههدیسا پیغهمبهریدا (سلاقییت خودی ل سهر بن)، ژ بهر هندی بهری دژمنیا خو دژوار دا سونهتا پیغهمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن).

۴ - وان ژ دهف خو دانا ههکه ههدیس د دلی موسلماناندا ده ریخست، ئەفه وان دو شهنگستیت ب هیز ژ ئیسلامی ئیخستن و نه هیلان، و شهنگستی مای و یی سییی کو قورئانه وهکی خو نه هیلا، راسته نهشیان بیژن: دهست و گوهورین یا کهتیه د قورئانیدا، بهلی دویر ئیخستنا ههدیسی کو روئکهری سهرهکییه بو قورئانی، و نه هیلانا شهنگستیت زمانی بیئت تیگه هشتنا قورئانی، بستهی و ویرهکی بو هه کهسهکی چیکر، وهکی دلی وی دخوازیت قورئانی راقه کهت.

۵ - وان ل دهف خو دانا ههکه شیان ههدیسی و ریزگرتنا وی د دلی موسلماناندا و د ژيانا واندا ده ریخن ئەفه شیان قورئانی ژی ده ریخن بیی کو ئاخفتنهکی د راستیدا بیژن، چونکی دزانن موسلمان نهشین قورئانی بگرن ب گرتنا ههدیسی نه بیئت، چونکی ئەو روئکهره بو تشتی د قورئانیدا هاتی.

و مخابن و سه د جار مخابن دژمنیت دینی د دژمنکاری و بهر هنگاریا خودا پشت ب خو فرۆشیت خوڤه بهست و فی شهری دژمنیا ههدیسی و سونهتی ب وان ددهنه کرن و ئەو بیئت روینشتی پیهک ل سهر پیهکی هاقیتین تهماشه دکهن و دکهنن (وَفِيكُمْ سَمَاعُونَ لَهُمْ) و ژ ههوه بیئت ههین گوهی خو ددهنه وان.

ههتا دهمهکی نیزیك ئەو ب خو ب کاری دژمنکاری رادبوون، و بهر هنگاری ئیسلامی دبوون پاشی ب سهر ریکهک و نهخشهکی گوهور ههلبوون، ئەو ژی خو فرۆشیت وانن د ناڤ مهدا، ئەویت ئەفرۆ هزر و بیریت ههرفتی و خوار و فیچ دهه لگرن، و ب ئەزمانی مه دئاخفن، بهلی مخابن بیئت بووینه ئەزمان و خامیت وان د دژاتیا ئیسلامی و پیغهمبهری و ههدیسا ویدا ب کار دئینن.

عهدیس وهرنهگر

یان بی باوهر ب عهدیسی ئهویت ژ دره و سهخته دبیزنه خو قورئانی و ئهوب خو نه قورئانینه و دویرتین کهسن ژ قورئانی، و ناقی دورست ل سهر وان دهیت: (نه قورئانی یان عهدیس وهرنهگر یان بی باوهر ب عهدیسی) ههر ناقهکی ژ قان بیت دورسته ل سهر وان بهیت، بهلی قورئانی ل سهر وان نه دورسته، دبیت ئهه دبیزنی نه قورئانی؛ چونکی بی باوهری ب عهدیسی نه بیت وی چو ریگ نینن بزانیته ئهف قورئانه و محیه، و یا ژ دهف خودی هاتی؛ چونکی ئهفه قورئانه ههر مه ب عهدیسی زانیه، و ههکه ب ریگا وی نهبا مه نهذزانی، قیجا دبیزنه وان نه قورئانی دورستتره، و ب دورستی ل سهر وان دهیت، ب راستی ریه- و رویشالیت فی هزارا کریت و خراب - عهدیس وهرنهگرتن و بی باوهری ب عهدیسی کو و محیه - نیزیکه دزقریته دهستینکا پهیاما ئیسلامی، دهمی قورهیشیان د گهل ناقداریا پیغهمبهری (الصادق الامین) راستگویئ ئهمیندار، باوهر ژ گوتنیته وی نهکرین، و باوهری پی نهئینایی، و گاوربووین و هوسا دیار دبیت عهدیس وهرنهگرتن و باوهری نهئینان ب سونهت و عهدیسی خویشک و برا و جوت و تهکیت گاوریینه، ههرچهنده گاوروی و ژ گاورویی کیتمتره.

و خودایی مهزن د گلهک ئایهتاندا دیارکریه بی موحهممهدی، پیغهمبهر بدانیت و بنیاست و باوهری پی هه بیت، دقیت باوهری ب گوتنیته وی ههبت، و وهرگریت، و کار پی بکهت، و نهزقرینیت، چ د ژیانا ویدا، چ پشتی وهغهرکرنا وی. وهکی گوتنا خودایی مهزن: (فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا) ئانکو: ب خودایی ته سویند دخوم ئهه نابنه خودان باوهر [باوهری بی نائینن] ههتا ههر تشتهکی ئهه ههقرکی بی ل سهر دکهن، ته نهکهنه ههکهم ل سهر، پاشی بهرانبهر بریارا ته چو دلتهنگی بی دلئ خودا نهبینن، پاشی ب دورستی خو هلهپهسیرنه ته [ئانکو ب دورستی گوهدارییا ته بکهن و فهرمان و بریاریت ته ب جهه بینن].

دیسا دبیزیت: (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا) ئانکو: بو چو زهلامیت خودان باوهر و بو چو ژنیته خودان باوهر دورست نینه، نهگهر خودی و پیغهمبهری خو فهرمانهک دان، ئهه ب کهیفا خو بن ب جهه بینن یان

نهئین، و هرکسی بی نهمریا خودی و پیغمبری وی بکعت ب راستی نهو گومرا بوو، گومرا بوونهکا ناشکرا.

پشتبهستن ب فان نایهتان و بیته وهکی وان موسلمانان و باوهریداران همیان باوهری ب دورستاهی ئینا، و خو رادهستی فرمانا خودایی خو کرن، و کهفتنه بن فرمانا وی، و ژئی دهرنهکهفتن و زانین موسلمانی و باوهریا دورست نهوه ژیر فرمانا وهچی بن، ب هر دو رهنگیته خوڤه، وهچیا قورنائی، نهوا رمان و بیژه ژ خودی، و وهچیا هدیسی، نهوا رمان ژ خودی و دهربرین ژ پیغمبری (سلاقیته خودی ل سهر بن).

و هدیسی وهرنهگرتن و زفراندنا وی ب رهنگیته ریگخستی و کارتیکر ل سهر دهستی خوارج و شیعیهیان و ل سهر دهمی ئیمام علی (خودی ژئی رازی بیت) دیاربوو و دهستیپکر پاشی هنده تاییته موعتهزیلان ژئی خو دانه د گهل و گهشتنی.

خوارج نهون بیته دژی ئیمام علی (خودی ژئی رازی بیت) رابوویین، و ب فرمانا وی نهکرین، و ب کارئی هکهمکرنا وی نهرازی بووین، دهمی ئیمام علی و موعاویه (خودی ژ هردویان رازی بیت)، د شهرئی صهفینیدا ل سهر هکهمکرنا همرئی کورئی عاصی کو نوینهرئی موعاویه بوو (خودی ژ هردویان رازی بیت)، و نهبو موسایی نهشعهری کو نوینهرئی علی بوو (خودی ژ هردویان رازی بیت)، و ل سهر قئی پیکهاتنی خوارجان موعاویه و ئیمام علی و بیته قئی پیکهاتنی رازی بووین گاور دانان، و هوسا ههمی سهحابی گاورکرن، و ژ بهر قئی رویدانی گاور دانان، و ههگیریت وان وهرنهگرتن، و کیمهك ژ وان وان سهحابی فاسق داناندن، و باراپتر ژ وان گاور داناندن، بهلکی ژ توندیا وان وان نهو وهکی موشرک و ههفیشچیکهران داناندن، و دقیت بیته کوشتن و زیرهسهر ژئی (جزیه) ژ وان نههیته وهرگرتن، و هر ژ هنگی وان بهربارانکرنا زناکهرئی خیزاندار وهرنهگرت و رهدکر و زفراند، و دهستی دزیکهری ل سهر ساناهیتترین و بی بهاترین تشت بری، بیی کو پیگریی ب سونهت و هدیسا پیغمبری (سلاقیته خودی ل سهر بن) د قئی بواریدا بکن، و جوینهکی ژ وان دبیزنی مهیمونیه، دورستکر زهلام نهقیا خو یا کچی یان یا کوری ماره بکعت، ب مهانهیا هندی د نایهتا هر امرکیاندا د قورنائیدا نههاتیه.

وشیعیهیان ژئی هدیسی وهرنهگرت و زفراند چونکی وان دادپهروهریا سهحابان نیخستن، ناقجیحوازی و فاسق دانان و توندرویت وان گاور دانان.

و موعتهزیله - تیمهکا موسلمانانه دویماهیا دهمی نهمهویان دهرکهفتن و دیارهبوون، و ل سهردهمی عهباسیان گهشهکرن و ناشکرا بوون، و فان پشتا خو ب عهقیقه بهستن، و هر تشتی عقلی وان نهبریت نهو هدیسی نابینن خو بلا یا

موتهواتر ژى بيت، و دهسټپيکى ب دو هزریت نوى هاتن: نیک: مروّف چیکهړى
 کرياريت خوږه نه خودیبه، و يا دویي: بکهړى گونهها مهزن نه موسلمان، و نه
 گاوره، يی د ناقهرا همدوياندا، نهغه د دنياييدا، بهلى ل تاخرهتئ نهو ناچيته
 بهحشټئ، و ههر و ههر دى د جههنهמידا بيت، و بلا ناقئ وى موسلمان ژى
 بيت، زانا و ميژوونقيس و قازيى وان عهبدولجبارئ ههمهدانى نهوى سالا
 (٤١٤) مشهختى مري دبيژيت: (عقل پيشى قورئان و سونهټييه؛ چونكى ب وى
 نهام باشى و خرابيى دزانين؛ و چونكى ب عقلى دهئته زانين قورئان بهلگهيه، و
 ههروهسا ئيجماع و سوننهټ ژى) و ههر ژ فئ ديتنى و هزرئ عهمرئ كورئ
 عوبهيدئ موعتهزلى د راستا هديسا بوخارى و موسلمى فهگيرايى ب زنجيرهيا
 نهعمهشى ژ زهيدئ كورئ وهههبي ژ عهبدوللايى كورئ مهسعودى ژ
 پيغهمبهرى (سلاقيت خودئ ل سهر بن) دبيژيت: (إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ
 أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ
 مَلَكًا فَيُؤَمِّرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ وَيُقَالُ لَهُ اكْتُبْ عَمَلَهُ وَرِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَشَقِيَّ أَوْ سَعِيدٌ ثُمَّ
 يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ إِلَّا ذِرَاعٌ
 فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ إِلَّا
 ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ) ئانكو: نيك ژ ههوه چيكرنا وى
 د زكى داىكا خوډا چل روژان چيک دمينيت، پاشى هندى وى دهمى دئ بيته
 خويناپاره (خوينهكا هسك) پاشى هندى وى دهمى دئ بيته گوشتپاره (پارچهكا
 گوشتى هندى پاريهكى) پاشى ملياكهت دئ بو هئته هنارتن، و رحئ كهته تيدا، و
 نهمرئ وى دنئته کرن ب چار پهيقان: ب نقيسينا رزقئ وى، و عهمرئ وى، و
 كارئ وى، و كا يئ كهيف نهخوشه يان يئ دلخوشه، نهز ب وى كهمه يئ چو
 پهرسټيبيټ راست و درست ژ بلى وى نهى، نيك ژ ههوه دئ كار و كرياريت
 خهلكئ بهحشټئ كهت ههتا مابهينا وى و بهحشټئ ژ گهزهكى پيغهټر نهمينيت،
 دئ كټيبا وى ب سهر وى كهفيت، دئ كار و كرياريت خهلكئ جههنهمنى كهت،
 دئ چيته جههنهمنى، نيك ژ ههوه دئ كار و كرياريت خهلكئ جههنهمنى كهت
 ههتا مابهينا وى و جههنهمنى ژ گهزهكى پيغهټر نهمينيت، دئ كټيبا وى ب سهر
 وى كهفيت، دئ كار و كرياريت خهلكئ بهحشټئ كهت، دئ چيته بهحشټئ.
 و چونكى نهغه ناكهفټه عقلئ وى دبيژيت: ههكه من نهغه ژ نهعمهشى گوھ لئ
 ببا دا درهوين دانم، و ههكه من ژ زهيدئ كورئ وهههبي گوھ لئ ببا من باوهر
 ژئ نهذكر، و ههكه من ژ عهبدوللايى كورئ مهسعودى گوھ لئ ببا من ژئ
 نهوهردگرت، و ههكه من نهغه ژ پيغهمبهرى گوھ لئ ببا دا زقرينم، و ههكه من
 نهغه ژ خودئ گوھ لئ ببا دا بيژمئ ته پهيمان ل سهر فئ چهندي ژ مه

نہومرگرتینہ، ہوسا توندروہیا وان ل تخویبان بوریوو و ہوسا ب عقلی خو د شاهی و پشتر است بوون.

و ہوسا زنجیرہ و کاروانی ہمدیس و مرنہگران ب فی ئاوی بیوو، و ل دویف فی ئاستی د دیروکیدا دبوری، ہمتا دویمایا چہرخی نوازدی و دەستیکا چہرخی بیستی، ہنگی شینکاتیہکی پیس و خراب و لەوتی د ناف موسلماناندا و ل ولاتی ہندستانی شینبوو، و سہری خو ہلدا، و ب (قورئانیان) ہاتنہ نافکرن، ئەویت دبیزن: قورئان بەسی مہیہ، و ئەو ب تنی و محیہ، و ژ بلی قورئانی چیی دی و مرنانگرین، و ہمدیسی و مرنانگرن و دزقرینن و ب و محی نوزانن، و ب و محی نادانن، و فی تایی دەستیکر بانگخوازی بو ہزرا خو یا خراب و پیس کرن، ب خیرہتہکا بہرز و ب ہیزہکا توند، و ل بن چاقدیری و ہاریکاری و پشتہفانیا داگیرکری ئنگلیز، پاشی ژ ہندی ہاتہ فہگوزتن بو پاکستانی، ب ناقی پەروازیان و ژ نافدارترینیت وان ئەفہنہ:

ئیک: ئەحمەد خان، یان سہیر ئەحمەد خان، ل سال ۱۸۱۷ زاینی ل دہلہی ژ دایک بوویہ، و ل دادگہہا ئنگلیزی ہاریکاری دادوہری بوو، و وان مال و پاراستن ب بہرفرہہی و ب زیدہی ددایی و بو پەیدا دکر، و سال ۱۸۵۷ زاینی کتیبہک دژی ملہتی ہندستانی دانا، و تیدا پشتہفانیا ئنگلیزی داگیرکەر دژی ولاتی خو کر، و بیٹ نیزیکی وی دبیزن: نفیز نہدکرن، و روژی ژی نہدگرتن، و ل سال ۱۸۹۷ زاینی مر، و ل حہوشا زانکویا عہلیکرہ ہاتہ فہشارتن، ئەوا وی بو بہلاقرنا ہزریت خو و ب ہاریکاری و پشتہفانیا ئنگلیزی دامہزراندی.

دو: عبداللہ جہکراوی و (جہکرلہ) ناقی گوندی و بیہ یی لی بووی کو ئیکہ ژ گوندیت بنجابی و سال ۱۸۳۰ زاینی ژ دایک بوویہ و ئەگہری سہرداچونا وی ہەر وەکی ئەو دبیزیت تیہگہہشتنہکا نہدورست بوو بو ہندہ ہمدیسان و بو بوونہ گری و نہشیا دورست لی دہرکفیت پشتی ہنگی ئاشکرا کر قورئان ب تنی و محیہ و ژ دہف خودی بو موحممہدی ہاتی و ژ بلی قورئانی وەکی ہمدیسی و محی نینہ و و محی ناہیتہ نیاسین ژ بہر ہندی ناہیتہ وەرگرتن و کار پی نا ئیتہکرن و سال ۱۹۰۲ زاینی کو مہلہک بن ناقی ئەہلی زیکر و قورئان دامہزراند و بارہگایی بانگہواریا خو دانا لاہور، سال ۱۹۱۴ ل باژیری میانوالی مر و ل ویری ہاتہ فہشارتن و پتر ژ کتیبہکی ل سہر ہزر و بیریت خو پشت خو ہیلان.

پتري زاناییت ہندستانی د گوٹارا ئیشاعہت سونہتدا فہتوا ب گاوریا وی دان.
سی: ئەحمەددینی ئامرتہسری، ناقی وی خاجہ ئەحمەددین کوری خاجہ میان موحممہدہ کوری موحممہد ئیبراہیمی ئامرتہسری، و ئامرتہسر، ناقی باژیری و بیہ، و سال ۱۸۶۱ ژ دایک بوویہ، دەرچویی خواندنگہہا

مهسيحهخوازيبه (تهبشيرى) و تيدا فيرى ننجيلى وهنده زانينيت ههچهرخ بوويه، و ساللا ۱۹۰۲ پهيوهندی ب عهبدوللا جهكرالويى كریه، و گهلهك ب سهرقه دچو و روژيت بيهندانى نهخاسمه ييت هافينى هميى د گهل وى دما و هزر و بير گهليك دگوهورين، و ساللا ۱۹۲۶ تايى خو يى تاييهت دامهزراند، و ناڤى وى كره نومهت ئيسلام، و پتر ژ كتيبهكى ل دور هزریت خو يیت پاش خو هيلين، و ساللا ۱۹۳۶ زاینى مریه.

چوار: غولام ئهمهد پهرويز، ساللا ۱۹۰۳ ل هريما بنجانى باژيركى ميتاله، ژ دايك بوويه، خوداندنا خو يا دهستپيكي ژ باپيرى خو وهرگرتيه، و باپيرى وى نيك ژ سهریت سوفيان يیت ناقدار بوو، خواندنا خو يا دواناوهندى تمام نهكر، و ب پلها نفيسكار ل چاپخانهكا ميرى هاته دامهزراندن، و پاشى بوو ريقهبرى چاپخانى، و ل فيرى دهستپيكر گههشته قورئانيان و ب هزریت وان دخبار بوو و پاشى د وانه و گوټاريت خودا دژى هديسى دئاخفت، و گازيا خهلكى دكر هديسى وهرنهگرن، و كار پى نهگرن؛ چونكى نهوهحيه، و ئهم دشين بيژين دانهرى كتيبيت بزاقا هديس وهرنهگران و گهلهك كتيب د قى بواريدا دانايينه ژ وان (قورئانى و قهوانين) و ۱۹۳۸ گوټارهك ب ناڤى طلوع ئيسلام دهريخست، و تيدا بانگهوازي بو هزرا خو يا خراب و پيس دكر، پاشى كوربهند (نادى) چيكرن و ههر ب ناڤى كوربهنديت طلوع ئيسلام هاتنه نياسين، پاشى پشتى ساللا ۱۹۴۸ پاكيستان ژ هندستانى قهبوويى ل كهراشى بنهجه بوو، و هاريكاريهكا زيده و مهرد ژ لايى وهزيرى قاديانى (ظفرالله خان) بو دهاتهكرن، وهزيرى نيكي يى دهرفه يى پاكيستانى، ئهوى ل سهر موحهمهد على جهناح ژ لايى ننگليزيقه وهك مهرجى سهرخوهبوونى هاتيه دانان، و ساللا ۱۹۶۱ هزار زانايان يیت پاكيستانى و هندستانى و حيجاز و شامى فهتوا گاوريكرنا وى دهريخست.

نه‌قورئانی و هه‌دیس وهرنه‌گریت نافدار بیټ عه‌ره‌ب

دبیت گه‌له‌ك بن، بهس بیټ ژ هه‌میان نافدارتر و کارلیکرنا خو هه‌ی سینه، و فهره بدهینه نیاسین؛ دا هه‌رگا‌فا بیر و بو‌چو‌نیت وان د مالپه‌ره‌کیدا هاتنه دیتن، ک‌ه‌س پی نه‌ه‌یت‌ه‌ خاپاندن و وان بنیاسن:

ئیک: ته‌وفیق صدقی: نافی وی مه‌حه‌مه‌د ته‌وفیق صدقیه، ده‌رچو‌یی کولیزا نوژدار بیټه، و ل ده‌سته‌یا زینداناندا نوژدار بو، یی ئیک‌ی ده‌یت‌ه‌ هه‌ژمارتن د ناف عه‌ره‌باندا هه‌دیس وهرنه‌گرته، و ب ئاشکرایه گازی بو هندی کری، و گو‌تار د گو‌قارا مه‌ناردا به‌لاف دکرن، و د هه‌ژمارا (۹-۱۲) دا ده‌ه گو‌تار ب نافی (الاسلام هو القران وحده) ئینانه خواری، تیدا بانگه‌وا‌زیا هندی دکر قورئان تنی و محیه، و هه‌دیس نه‌و‌محیه، و نه‌شه‌ریعه‌ته، و دقیت نه‌ه‌یت‌ه‌ وهرگرتن؛ ژ فی بو‌چو‌نی دگو‌ت: خودی فهرمانا ب کرنا نفیژی کری. به‌لی نه‌گو‌تیه مه، چه‌ندا بکن و چاوا بکن ژ رکعه‌ته‌کی هه‌تا چه‌ند رکعه‌تان تو دشیی بکه‌ی، و دقیت روژی دو رکعه‌تان کی‌متر نه‌بن، و یاقه‌کریه هندی مرو‌فی بقین، و هه‌که روژی دو تنی ژی کرن به‌سی مرو‌فیه، و دبیزیت نه‌نقیسنا هه‌دیسان د ژینا پیغه‌مبه‌ریدا به‌لگه‌یه نه‌و‌محیه، و ده‌ستکاری پشتی هنگی یا که‌فتیه تیدا ژ به‌ر هندی دقیت چو هه‌دیس نه‌ه‌یت‌ه‌ وهرگرتن، و سالا ۱۹۲۰ مریه.

دو: مه‌حمود ئه‌بو ره‌بیه، نفیسه‌قانه‌کی مصریه، و د جه‌یلینیا خودا سر ب ئه‌زه‌ره‌ریقه بو، ب دژمنیا خو یا دژوار بو هه‌دیس یی ناسیاربوو، ب نافی تو‌یژاندنا (ته‌حقیق) زانستی و ئازادیا ده‌ربرینا هزر و بیران ئه‌زمان دژوار بوو ل سر ئیسلامی و هه‌دیس، و ژ کتیبیت وی (اضواء علی السنة النبویه) و (قصة الحديث المحمدي) و (شیخ المضیره أبو هریره) و باراپتر ژ هه‌دیس باوهری پی نه‌دئینا، و وهرنه‌دگرت، ب هه‌جه‌تا هه‌دیس ده‌یت‌ه‌ وهرگرتن به‌س یا موته‌واتره، و کتانی د کتیبیا خودا (الازهار المتناثرة في الاحادیث المتواترة) بیټ بیژه‌یی بیټ گه‌هان‌دینه (۳۰۰) دان و ژ وان ژی سه‌د و ده‌ها زیده‌تر ناوهرگریت و بیټ دی هه‌می ل ده‌ف نه‌هه‌دیس و ناهه‌ینه وهرگرتن بدانه ب فی ره‌نگی وی چه‌ند هه‌دیس ل عه‌ردی دان به‌س هه‌دیسیت موسنه‌دا ئیمام ئه‌حه‌مدی تنی ژ بلی کتیبیت دی بیټ هه‌دیس (۳۰۰۰۰) سه‌ه هزار هه‌دیس، و ب راستی وی چو فه‌کولین و به‌لگیت نوی د بو‌چو‌نا خودا نه‌ئینانه ژ بلی وی ئه‌و به‌لگه و گو‌مانیت ده‌ف شیعه و مو‌عه‌زیلان و روژ هه‌لاتناسان کو‌مکرینه و گه‌نگه‌شه‌یی پی دکته. وی تان ل که‌عبی ئه‌حبار دان پشتبه‌ستن ب ئاخفتنیت روژ هه‌لاتناسان و ئاخفتنا سه‌روکی روژ هه‌لاتناسان (جولد ته‌سه‌یر) ب به‌لگه دئینیت و دبیزیت: هه‌دیسان زانیاریت خو ژ ئینجیل و ته‌وراتی وهرگرته، و یی ئه‌زمان تیژ بوو د راستا

صهحاباندا نهخاسمه نهبو هورهیره و نههسی کوری مالکی و صهحابان حاشای وان ب دوریاتیی سالوخ ددهت، بهری خو بده (اضواء علی السنه النبویه ص ۳۲۹ - ۳۳۲).

سی: نهحمد صوبحی مهنصور دهرکهفتیی نهزههرییه، و باوهریناما جیهانی ژئی وهرگریه، و ب سهر نهزههریفهبوو، و پشتی بی باوهریا خو ب هدیسی ناسکراکری و بانگهوازی بو هندئی کری سالاً ۱۹۸۷ نهزههریی دهریخت، و مهحکهما شهرعی بریار ب چونهدهرا وی ژ ئیسلامی دهریخت، پاشی چو نهمریکا و نوکه یی ل ویری، ههروهکی پشتهقان و هاریکار ل ویری گهلهکن، ژ وان رهشاد خهلیفه نهوی بوویه بههائی پاشی خو ناسکراکری پیغهمبهره، و نهوه یی نهف نایهته ژ کرنه ناقا شهیتانی داناین حاشا: (لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) دگوت شهیتانی نهفه بیته کرینه د ناق قورئانیدا دا موحهمدی ژ ریزا وی دهریخت، قیجا وی هزری بکه ههقالیت وی نهفهن، ول ویری گهلهک کتیب بو پشتهقانیا هزریت خو داناینه ژ وان: (عذاب القبر والثعبان الأقرع) کومهک دورستکر بن ناقی (أهل القرآن) و وان هدیسی ههمی نهیا موتهواتر، و نهیا ناحاد، ههمی وهرنهگرت و باوهری پی نهینا، نه وی، و نه ههقالیت وی، و د ههمی کتیبیت خودا پشتهقانیا هندئی دکر، هدیسی نهوهحیه و نابیت بیته وهرگرتن، و بیدعا نوی یا نهو پی هاتی، مه باوهری ب وی ههیه یا بو موحهمدی هاتی کو قورئانه، بهس مه باوهری ب وی ب خو نینه، کو پیغهمبهره، و نهف نایهته ل سهر قی بیدعی کره بهلگه: (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ) و دگوت: نیمان نهوه ته باوهری ب وی ههبیت یا بو موحهمدی هاتی، کو قورئانه، و نه نهوه ته باوهری ب وی ههبیت نهو پیغهمبهره؛ چونکی باوهرئینان ب کهساتیا موحهمدی دهستییکا خودیکرنا وییه.

نهری نوزام یی نهزانه یان خو نهزان دکهت، باشه پا نهو چ ل قی نایهتی دکهت و چاوا راقه دکهت: (قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبَعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ).

تاييت نه قورئانان و حهديس وهرنهگران بيت نوکه ههين

چوار تا ههتا في دهمی ژی ل پاکستانی و هندی بيت ههين:
ئیک: ئومهت موسليم، ئههلی زکر و قورئانی، و ئهف تايه نوینهراتیا هزرا عبدالله جهکرالویی و ئهمهددینی ئامرتهسری دکهن، و فی گافی ئهف تايه بيت لاوازن، و هنده پهستگهه ل هنده باژیریت پاکستانی بيت ههين، نفیژا ئهینی تیدا دکهن، و ئهف تايه روژی سی نفیژان تنی دکهن، و ههر نفیژهکا وان بهس دو رکعتن، و ههر رکعتهکی سوجهکی تنی دهن، و ژ رکوعی ئیکسهر دچنه سوجدی و ژ رکوعی نارابنهقه.

دو: طلوع ئیسلام ئهفه بزاقا غولام ئهمهد پهرویزهیه، و ئهو ژ ههمی تا و بزاقیت حهديس وهرنهگران ب هیز و چالاکتره و ب زیانتره و پتر ژ تاييت دی لایهنگر بيت ههين، ئهفه ژی دزقریته هندی، بوو میراتگرا لایهنگریت تاييت دی بيت بهری خو، وهکی: تایی ئومهت ئیسلام، ئهوا عبد الله جهکرالویی دامهزراندی. خودانا گوڤارا ناقدار طلوع ئیسلام.

سی: تهحریک تهعمیر ئینسانیهت (بزاقا رهوشهنبیرکرنا مروڤایهتی) و ئهف بزاقه دگههیته زهنگینهکی پاکستانی، ناڤی وی عبدولخالق مالوادهیه، و ئهف بزاقه داخباره ب هزریته پهرویزی.

چوار: تایی چواری، ئهم دشین بیژین ئهون، بيت ل سهر مالپهریت ئنتهرنیتی دهینه پهرومردهکرن، ئهویت قان مالپهران و هزر و بیریت وان ماموستا و سهیدا و خواندنگهه و زانینگهه بو خو ددان، و هندهک ل قیری و ل ویراهه دهردکهفن و بهردهوامی ددهنه وی شینکاتیا پیس یا ل هندستانی و ل بن پشتهفانی و هاریکاری و چاڤدیریا ننگلیزی شین بووی.

گوئیتت هندهک ژ زانایان ل دۆر نهقورئانان و حهديس وهرنهگران

ب راستی بی باوهری ب حهديسی و حهديس وهرنهگرتن و کار پی نهکرن کارهکی زیده مهترسیداره، و دژه بو دههان دهق و ئایهتیت پیروژ، و دڤیت ئهم بزاینن ئهو زکری خودی پاریزتنا وی ب خوڤه گرتی ب گوئتا خو: (إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ) ئانکو: مه قورئانا ئینایه خوار، و ب راستی ئهم دی پاریزین، دبیزیت: (وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ) ئهو زکری خودی پاریزتنا وی ب خوڤه گرتی، و پهیمنا پاریزتنا وی دایی، دبیزیت مه: ئهو زکر کو قورئانه وی بو خهلی یی ئینایه خوار؛ دا تو بو خهلی دیارهکهی، هوسا دیاردبیت، دیارهکرنا قورئانی پشکهکه ژ قورئانی، قیجا چاوا دهیته باوهرکرن ژیک بیته جوداکرن، ئهم باوهر ژ قورئانی بکهن و باوهر ژ

دياره كهرئ قورئانئ نهكهن كو حهديسا پيغهمبهرهيه (سلاقيت خودئ ل سهر بن)!! و ژيئك جوداكرنا قورئانئ و حهديسئ نهقهيه: بيته گوتن قورئان بهسي مهيه، و ههوجهيي ب حهديسئ نينه، و حهديس نه وهحيه، و وهرناگرين، ب راستئ نهقه گوتتهك و هزرهكا خراب و مهترسيداره ژ بهر هندي زانا د راستا في كاريدا ئيئك بوچونن، نهف كار ه خودانئ خو ژ ئيسلامي دهرديئخيت.

۱ - زانايئ ناقدار ئبن حهزم (خودئ ژئ رازئ بيت) ئيجماع و ئيكدنهنگيا زانايان ل سهر گاوريا وان فهدگوهيزيت و دبيئزيت: (ولو ان امرا قال لا نأخذ إلا ما وجدنا في القرآن لكان كافرا بإجماع الأمة) (الإحكام يا ئبن حهزمئ ب ۲/پ ۲۰۸) ههكه ئيئك بيئزيت هم چو وهرناگرين ژ بلي نهقا هم د قورئانئيدا دبينين ب ئيجماعا ئوممهئئ دي گاوريبيت.

۲ - زانايئ ناقدار سيوطئ دبيئزيت: (فاعلموا رحمكم الله أن من أنكر كون حديث النبي صلى الله عليه وسلم قولاً كان أو فعلاً بشرطه المعروف في الأصول حجة، كفر وخرج عن دائرة الإسلام، وحشر مع اليهود والنصارى، أو مع من شاء الله من فرق الكفرة) (مفتاح الجنة ب ۱/پ ۵) بزائن خودئ دلوقانئ ب ههوه بيهت، ههركهسي باوهر نهكهت حهديسا پيغهمبهرئ (سلاقيت خودئ ل سهر بن)، گوتن بيت يان كريار، ب مهرجيت خو بيت ئاشكرافه د بنهتاريدا، بهلگهيه، گاوريبوو، و ژ بازئئ ئيسلامي دهركهفت، و د گهل جهئ و فهلهيان هاته كو مكرن، يان د گهل وئ يئ خودئ بقيت ژ جويئيت گاوران.

۳ - زانايئ ناقدار يئ توژينهر شهوكانئ د كئتيا خودا (إرشاد الفحول) (ج ۱/ص ۶۹) دا دبيئزيت: (والحاصل ان ثبوت حجية السنة المطهرة واستقلالها بتشريع الاحكام ضرورية دينية، ولا يخالف في ذلك الا من لا حظ له في دين الاسلام) د دويماهيكيئا بنهجهيا بهلگينيا حهديسا پيروژ و خو سهريا وئ د دانا فهرمانئيت شهرعيدا، پيئدقيهكا دينيه، و كهس غهيري في نابيئزيت، ژ بلي وان بيئ چو پشك و بار د دينئ ئيسلامئدا نهبن.

۴ - زانايئ ناقدار يئ مهغربي و فقهرانئ ههفسهنگيان، شاطبي د كئتيا (الموافقات ج ۴/ص ۱۷) ئيدا دبيئزيت: (ان الاقتصار على الكتاب رأى قوم لا خلاق لهم خارجين عن السنة إذ عولوا على ما بنيت عليه من أن الكتاب فيه بيان كل شئ فاطرحوا أحكام السنة فأداهم ذلك إلى الانخلاع عن الجماعة وتأويل القرآن على غير ما أنزل الله) پشتبهستن ب قورئانئ ب تنئ ژ بلي حهديسئ بوچونا هندهكانه چو پشك و بار نينن، و ژ ريكي بيئ دهركهفتينه دهمن وان هزركري قورئانئ ههمنئ تشت بيت ديارهكرين، ژ بهر هندي فهرمان و نهكامئيت حهديسئ هافئتن،

و هیلان، ئەفقی چەندی وەلیکرن ژ جەماعەتی (ژ ئیسلامی) دەرکەفن و قورئانی
نە بو تشتی هاتیە خواری راقە بکەن.

۵ - زانایی نافدار بن باز (خودی ژئی رازی بیت) د راستا واندا دبیژیت: (من أنکر
السنة فقد أنکر الكتاب، ومن أنکرهما أو أحدهما فهو کافر بالإجماع) (مجموع فتاوی بن
باز ب ۲/ب ۴۰۳) هەرکەسی حەدیس وەرەنگرتبیت ئەو قورئان وەرەنگرە و
هەرکەسی هەردویان وەرەنگریت یان ئیکی ژ وان ئەو ب ئیجماع گاورە.

۶ - زانایی نافدار ئبن عثیمین (خودی ژئی رازی بیت) د راستا واندا دبیژیت:
(کل نص يدل علی وجوب الايمان بالقران فهو دال بوجوب الايمان بما جاء فی
السنة فالذین قالوا انا لا نؤمن الا بما جاء فی القران نقول انکم لم تؤمنوا بما
جاء فی القران ولو انکم امنتم بما جاء فی القران لامنتم بما جاء فی السنة)
هەردەقەکا هەبیت باوەریی ب قورئانی پیدقی بکەت ئەو دەق باوەریی ب تشتی د
سونەتیدا هاتی پیدقی دکەت... ئەوئ دبیژن ئەم باوەریی نائینین ب وی نەبیت یا
د قورئانی تنیدا هاتی ئەم دبیژینە وان هەوہ باوەری ب یا د قورئانیدا هاتی
نەئینایە و هەکە هەوہ باوەری ب وی هەبا یا د قورئانیدا هاتی دا باوەریی ب
سونەتی ئینن.

۷ - دیسا سەرۆکی ئەزھەری شیخ مەحمود عاشور (خودی ژئی رازی بیت)، د
راستا واندا دبیژیت: (ان منکری السنة عملاء ومدسوسون علی الإسلام
والمسلمین لخدمة أغراض خبیثة وشريرة یرید أصحابها أن یهدموا الإسلام من
خلال استخدامهم لأسلحة أكثر خطورة وفتکا من أي أسلحة أخرى) ئەفقی باوەریی
ب حەدیسێ نەئینیت و وەرەنگریت ژ خوڤرۆشان و چاندیبە د ناڤ موسلمان و
ئیسلامیدا؛ دا خزمەتا ھندە مەرەمیت پیس و خراب بکەت، خودانیت وان دقین
موسلمانەتی ب هەرفینن ب ریکا کارئینانا وان بو چەکەکی مەترسیدارتر و
زیانترە ژ هەر چەکەکی دی.

۸ - ئەنجومەنی فەکوئینیت ئەزھەری د راستا واندا دبیژیت: (إن من ینکر السنة
لیس مسلماً، باعتبارها المصدر الثاني من مصادر التشريع فی الإسلام بعد کتاب
الله الکریم) یی باوەریی ب حەدیسێ نەئینیت کو ژیدەری دوویە ژ ژیدەریت
شەریعەتی ئیسلامی نەموسلمانە.

و ئەز د راستا واندا چو ژ ڤان گۆتنتیت بۆرین زیدەناکەم و ئاخفتنیت وان د راستا
واندا بەسن ئەم وان بنیاسین و بزانی مەترسیا بۆچونا حەدیس وەرەنگران بن
هەر ناڤەکی هەبیت و بن هەر پەردەکا هەبیت.

خودئ بهردهوام بهرئ مه بدهته راستئ، و ل بهر مه ب ساناهيکته، و مه ژ
نهراستی و نهههقيئ و ژ خاپاندن و سهردابرنه شهيتانئ دوير بيخيت، و نهکهڤينه
داڤيت گومانبازيا شهيتانئ و ههڤاليت وي ژ مروڤان، و بزانيه قورئان ب رمان
و بيژهيا خوڤه و محيه، و ژ دهڤ خودئيه، و هديس ژي وهکئ قورئانئ و محيه و
رمان ژ خودئيه و دهبرين ژ پيغهمبهرييه، (سلاڤيت خودئ ل سهر بن)، و
هديس ژيدهرئ شهريعهئ ئيسلامئ يئ دووييه.

بهلگه سهخت يان گومان باز ييت وان

هه ديس و هرنه گران پشتا خو ب كومه كا بهلگه و نيشان ييت سست و خوله فقه بهستيه، و نهو د راستيا خودا گومان و گومان بازينه پتر كو بهلگه و گروفت و دهليل بن، و هه رگا قاتا تو بيخيه بهرام بهر راستي و رو ناهيا راستي د حهليلين و دهرفن و نامين، و خو ل بهر راستيا ناگرن، و كا چاوا تارياتي ب رو ناهيي دره قيت و دچيت و نامينيت، هوسا نهو گومان زي بهرام بهر راستي نامين و دهرفن و دره فن.

نهو دشين گومان و بهلگه و سهخت ييت وان بكهينه دو جوين، فهگوهازتي و عهقلي، و بهلگه و سهخت ييت وان ييت فهگوهازتي پشت بهستنا وان يا خهلهت و نه دورسته و نه د جهي خودايه ب هنده نايهت ييت قور ئانا پيروز، و د راستيا خودا نهو نايهت نه دوير و نه نيزيك ل سهر بوچونا وان يا لهنگ و كوره نابنه بهلگه، و بهلگ و هه رگرتنا وان بهرام بهر راستيان خو ل سهر پي ناگرن، و بي پشك و بارن ژ زانين و تيگه هشتني، و يي رهوشه بيري بيت ب وان بهلگه سهختان و گومان بازيان ناهينه خاپاندين، و نه بهلگه ييت وان ييت فهگوهازتي وي راماني ددهن يا وان دقيت، و نابنه بهلگه ل سهر وي بوچونا نهو دچني و دبيژن، و نه بهلگه ييت وان ييت عهقلي د خوراگرتي و دورستن، بهلكي د خافت و سستن و بهرام بهر بهلگه ييت راست و دورست خو ناگرن و دهرفن و بهر گريي ناكهن.

ژ بهلگیت وان بیت فهگوهازتی:

نیک: گوتنا خودییه (مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ).

روی بهلگه‌دان وهرگرتتی: خودایی مه‌زن د فی ئایه‌تیدا دبیزیت چو تشت نه‌مایه مه د قورئانیدا نه‌ئینایه، ژ تشتیت مروّف هه‌وجه ببئی، چ گر چ هویر؛ چونکی (من شیء) هه‌می تشتان دگرتیت، بیت مه هه‌وجهی بو هه‌یی، و (کتاب) ل فیرئ قورئانه، و هه‌که وه‌سابیت مه چو هه‌وجهی ب حه‌دیسئ نینه، تایه‌ت پشتی مه زانی قورئانی هه‌وجهیبت مه هه‌می بیت فه‌گرتین، و هه‌می تشتیت تیدا، و بهلگه ل سهر هندئ، رمان ژ کتیبئ قورئانه، گوتنا خودئ نه‌وا دیار دکه‌ت هه‌می تشت د قورئانیدا بیت هاتینه دیارکرن و هه‌وجهی غه‌یری قورئانی نینه، خودئ دبیزیت: (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ) و بی گومان کیتاب ل فیرئ قورئانه.

به‌رسفدان:

نه‌و ئایه‌تا ئیکئ یا هه‌وه کریه بهلگه، ئایه‌تا سیه و هه‌شتییه، ژ سووره‌تا نه‌نعام، و مه باوهری یا پی هه‌ی، و کا چاوا هاتیه خواری، و بو چ هاتیه خواری، و کا چ رمان دده‌ت نه‌م وهردگرین و باوهری پی دئینین، به‌لئ د بنیرا نه‌ف ئایه‌ته بو هه‌وه نابیه بهلگه، و وی رمانئ ناده‌ت یا هه‌وه دقیت، و دقیت نه‌م بزانی پهیفا (کتاب) سه‌د و شیس‌ت و سی جاران د قورئانیدا هاتیه، و هه‌ر جار هکئ ب رمانه‌کئ هاتیه، ب رمان ته‌ورات و ئنجیل و قورئان و ده‌پی پاراستی و ده‌م هاتیه، و پیشی و پاشیا پهیفی و ریزبه‌ندیا ئایه‌تی دیار دکه‌ت کا مه‌به‌ست ب کتابئ چیه، د ئایه‌تا ئیکیدا د بنیرا مه‌به‌ست پی قورئان نینه، و هه‌که به‌ری خو بده‌یه به‌راهیک و دویمه‌یکت ئایه‌تی پیکفه، دی بو ته مه‌به‌ست ئاشکرا بیت، خودایی مه‌زن دبیزیت: (وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحِهِ إِلَّا أُمَّمٌ أَمْثَالُكُمْ مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ) و رمانا ئایه‌تی نه‌فه‌یه: نینه جانه‌وره‌ک ل سهر رویئ نه‌ردی بچیت یان باله‌فره‌ک ب چه‌نگیت خو، بفریت، هه‌که نه‌و ژ [د ژین، و مرن، و چیکرن، و فه‌ژین و هه‌وجهییا خودا] و هکی هه‌وه کوّم نه‌بن، و مه چو [ژ هه‌وجهیبت هه‌وه] د کتیبیدا [مه‌خسه‌د پی ده‌پی پاراستییه] نه‌هیلایه و ژ بیر نه‌کریه، فئجا پاشی نه‌و دی ب بال خودایی خوفه ئینه کوّمکرن. هوسا دیار دبیت ئایه‌ت به‌حسئ مه‌زناتیا خودایی مه‌زن دکه‌ت، و زانینا وی هه‌می تشتان دگرتیت، و هه‌ر جاندار هکئ هه‌بیت فئجا مروّف بیت یان جیانه‌وه‌ر بیت، چو ل به‌ر خودئ به‌رزه نابن، هه‌می د کتیبیدا کو ده‌پی پاراستییه

یئ هاتیه دیارکرن، و چو تیدا ژ بیر نهکریه، و پاشی ههمی پیکفه بو دهف خودی روژا قیامهتی دی زقرن، هوسا دیار دبیت مه خسه د ژ کیتایی دهپی پاراستیه، و نهفه ژی وهکی نایهتا بیست و دووییه ژ سورمهتا حهیدد (مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) نینه تشتهک د ئهردیدا بقهومیت، یان بیته سه ری ههوه، و د دهپی پاراستیدا یئ نفیسی نه بییت - بهری ئهم بدهین - و ب راستی نهفه ل بهر خودی یا ب سانا هییه. و هوسا دیار دبیت ئهو کتیا ههمی تشت ب خوڤه گرتین، مه بهست ژی دهپی پاراستیه، نه قورئانه، و خو ههکه قورئان ژی بیت ههروهکی د نایهتا دوویدا هاتی: (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ) مه خسه د پی ئهوه ههه تشتهکی کار ژی خواستی (موکه لهف) ههوجهی بو ههی، ژ فصرمان و نه هیان ب خوڤه گرتیه، قیجا ههه تشتی ب دریزی هاتبیت قورئان بهسی مهیه، و ئهم ههوجهی چو تشتی دی نابین ژ بلی بو پتر پشتراستکرنی نه بییت، و ههه تشتهکی ب کومکاری هاتبیت و نه هاتبیته ژیکفه کرن و ب دریزی د قورئانیدا نه هاتبیت، قورئانی بهری موسلمان و باوهریداران و بهری مه یئ دایه ریکا رافه کرن و دریزکرنی تیدا ببینن ئهو ژی حه دیسیت پیغه مبه رینه (سلاقیت خودی ل سهر بن)؛ چونکی تشتی دبیزیت ژ دهف خو نابیزیت، و ئهو ژی وهحیه و پشکا دووییه ژ وهحیی، و خودایی مه زن د راستا ئاخفتا ویدا دبیزیت: (وما ی نطق عن الهوی) و ههه تشتی ژ پیغه مبه ری (سلاقیت خودی ل سهر بن) هاته زانین دقیت بیته وهرگرتن، خودی بو فی چه ندی دبیزیت: (وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا) ههه تشتی پیغه مبه ر (سلاقیت خودی ل سهر بن) پی هات وهرگرن و یئ نه هیا ههوه ژی کر بهیلن ونه کهن، و خودی فصرمانا مه یا کری کا چاوا ئهم گوهداریا وی بکهین هوسا گوهداریا پیغه مبه ری وی ژی بکهین دبیزیت: (وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) و دبیزیت: (قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ) و دبیزیت: (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) و دبیزیت: (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا) و دبیزیت: (مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ) و دبیزیت: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) و دبیزیت: (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ) و دبیزیت: (وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) و دبیزیت: (وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ) و دبیزیت: (قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ

إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) بهرئ خو بدئ ب چند رهنگان بهرئ مه دایه گوهداریا پیغهمبهرئ خو (سلاقیئت خودئ ل سهر بن)، و چند رهنگان فرمان ب گوهداریا وی کریه، جارہکی ئاشکرا دکہت یئ پشتا خو بدہتہ گوهداریا خودئ و پیغهمبهرئ وی خودئ حمز ژ گاوران ناکہت، ئانکو گاور پشتا خو ددہنہ گوهداریا وی، و جارہکی یئ گوهداریا وی و پیغهمبهرئ وی کر ئہو دئ د گہل سہرفراز و قہنجیلئکریان بن، و جارہکی یئ گوهداریا وی و پیغهمبهرئ وی کر ئہو ب سہرکہفتنہکا مہزن سہرکہفت، و جارہکی یئ گوهداریا پیغهمبهرئ وی کر، وی گوهداریا خودئ کر، و جارہکی یئ گوهداریا وی و پیغهمبهرئ وی کر، دئ وی بہتہ بہحہشتئ، و یئ گوهداریا وی و پیغهمبهرئ وی نہکہت ئہفہ وی پی ل تخویب و فرمانان دانا، و دئ وی بہتہ جہہنہمی و ئیزایہکا رسواکر بو وییہ، و جارہکی دبئزیت: گہلی باوہریداران گوهداریا خودئ و پیغهمبهرئ بکہن، و ہہرکہسئ پشتا خو بدہتہ قئ فرمانئ، یا ل سہر پیغهمبهرئ بہس گہہاندنہ، و جارکا دی دبئزیت: گوهداریا خودئ و پیغهمبهرئ بکہن ہہکہ ہوین ئیماندار و باوہریدارن، و خودئ کارئ پیغهمبهرئ خو د راستا قئ قورئانئدا دیاردکہت گہہاندن و تہبلیغہ، و ئہفہ یا کری، و ئہم ہہمی بی دودلی و ہردگرین، و کارئ وی یئ دووئ ئاشکراکرن و راقہکرن و شلوؑفہکرن و روؑنکرنا فرمان و ئہحکامئت وینہ، ئہوئت ب کوؑمکاری (موجمل) ہاتینہ خواری، راقہبکہت و مہبہستا خودئ تئدا دیارکہت، د قئ رامانئدا خودایئ مہزن دبئزیت: (وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) و مه قورئان بو تہ ئینا خوار، دا تو بو مروؑقان ئہوا بو وان ہاتی، ئاشکرا بکہی، و بہلکی ہزرا خو بکہن و ل خو بزقرن.

و دبئزیت: (وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) و مه ئہف قورئانہ بو تہ ئیناییہ خواری، دا تو بو وان دیار بکہی ئہوا ئہو تئدا ب گوؑمان و دودل و [مه ئہف قورئانہ بو تہ ئیناییہ خواری]، دا ببیتہ ریکا راستہرئیی و دلوقانیی بو وان ئہوئت باوہرئیی دئین. (فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ) (إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ) (فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) د قان ئایہتاندا دیار دبیت دو تشت ئہرکئت پیغهمبهرینہ (سلاقیئت خودئ ل سہر بن)، و ہہردو پیؑفہ گرئداینہ. ئہرکی گہہاندنئ دخوازیت بی کیماسی و بی گوہورین و وہکی خودئ فرمان پی کری و ئینایہ خوار بگہہینیت، و ئہرکی دیارکرئ دخوازیت ہہکہ ئہو ب قئ ئہرکی نہرابیت یان پی رانہببیت ب ریکا حہدیسا خو وی دورستاہی نہگہہاندیہ.

و دیسا وی چو روون و ئاشکرا نهکریه ب دهستویری و فەرمانا خودی نهبیت قیجا چاوا دورسته ئەم قورئان و حەدیسی ژیکفەکەین.

دو: بەلگەیی وان یی دویئ ئەفەیه دبیزن خودایی مەزن دبیزیت: (وَنَزَّلْنَا عَلَیْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ).

رویئ بەلگەدانئ: خودایی مەزن دبیزیت: مە قورئان بو ته یا ئینایه خواری کو روونکەرا هەمی تشتانه، و ریکا هیدایهتییە و دلوقانی و مزگینییه بو موسلمانان، و هەکه روونکەرا هەمی تشتان بیت، چ هەوجەیی بو حەدیسی هەیه.

بەرسفدان : ئەفە ئایەتا هەشتی و نههییە ژ سورەتا نهحل. و بی گۆمان مەخسەد ب کیتابی ل قیری قورئانه، بەلی مەبەست ئەو نینه یا هوین دبیزن چونکی (تبیان) دو رamanan دگریت:

ئیک: راسته قورئان روونکەرە بو هەمی تشتان، بەلی ب ئاوایهکی کۆمکاری بو هەرتشتی کار ژئ خواستی (موکەلف) هەوجە ببنی ژ کاروباریت دینی، و مە گۆمان د قی چەندیئا نینه، یا ب دریزی هاتی، قورئان بەسی مەیه، و یا ب دریزی نهبیت، ئەرکی پیغەمبەرییه (سلاقیت خودی ل سەر بن) ئاشکرا بکەت و روونکەت، و نابیت ئەم بیژین هویر و گر بیئ هاتینه روونکر، چونکی گەلەک کاریت قادا پەرسنتان ب هویردەکاری نههاتینه روونکر، ب حەدیسی نهبیت وەکی: نفیژی کاریت پیغە گریدایی چاوا دکەن و ب چ بەتال دبیت و شەنگست و ئەرک و سونەتی وئ چنە و هەر دیسا زەکات و حەج هەکه ب حەدیسی نهبن نابیت کار ب قان ئەرکان بیتهکر.

دو: رamanan ژ (تبیان) ئ ئەوه روونکر نه بو هەمی تشتان بو پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، و ب قی رamanan روونکەر خودییە و بو پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، و هۆسا راسته قورئان روونکەرە بو هەمی تشتان بەلی بو پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، و پیغەمبەر ب فەرمانا (لتبیین للناس) روونکەرە بو مروقان، ژیدەر هەر خودییە، ب ریکا پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، و هۆسا بو هەوه نابیتە بەلگە، و مەبەست ژ ئایەتی د بنیرا ئەو نینه یا هوین بو چۆیین، و بوچونا هەوه بوچونەکا خەلەته و نه دورسته و ئەف ئایەته بو هەوه نابیتە بەلگە.

بەلگەیی سییی: کۆمەکا ئایەتان پەسن و سالوخەتا قورئانی دکەن یا روونکەرە و روونە، و پیدقی غەیر خو نینه بیته روونکر، ژ بەر هندی پیدقی ب حەدیسی نینه، ژ وان ئایەتان گۆتتا خودی: (تلك آيات الكتاب وقرآن مبین) و گۆتتا خودی: (إن

هو إلا ذكر وقرآن مبين) و گوتنا خودی: (تلك آيات القرآن وكتاب مبين) و گوتنا خودی: (قد جاءكم من الله نور وكتاب مبين) و گوتنا خودی: (وإذا تتلى عليهم آياتنا بينات) و گوتنا خودی: (هو الذي ينزل على عبده آيات بينات) و گوتنا خودی: (ولقد أنزلنا إليك آيات بينات وما يكفر بها إلا الفاسقون) و گوتنا خودی: (ولقد أنزلنا إليكم آيات مبينات) و یا دویمایکی دیار دکت روئکر ن ژ لایبی خودیقهیه دبیزیت: (ثم إن علينا بيانه).

بهرسقدان: بهرامبر فان نایهتان، مه ئەف نایهته ژ ی بیت ههین، خودایی مهزن دبیزیته پیغمبهری (سلاقیت خودی ل سهر بن): (وأنزلنا إليك الذكر لتبين للناس ما نزل إليهم) (وما أنزلنا عليك الكتاب إلا لتبين لهم الذي اختلفوا فيه) ئەو ژ ی دیارکرنا ئەرکی پیغمبهرییه (سلاقیت خودی ل سهر بن) د راستا وی کتیبیا د دهرهقی ویدا (مبین) و (بینات) و (علینا بیان) هاتی کو روئکرنه (لتبين للناس) و (لتبين لهم) و هاتنا فان پهیقان بهرامبهری نیک، مهبهستداره، و کا چاوا (مبین) و (بینات) و (علینا بیان) بی گومان ژ قورناینه هوسا بی گومان (لتبين للناس) و (لتبين لهم) دیسا ژ قورناینه، و بی مهبهست و ژ قهستا بهرامبهر نیک و دو نههاتینه، و مهرم نارمانجا خو یا ههی، ئەو ژ ی ئەفهیه: (مبین) و (بینات) و (علینا بیان) روئکرنه ژ خودایی مهزن بو پیغمبهری خو (سلاقیت خودی ل سهر بن)، و (لتبين للناس) و (لتبين لهم) فەرمانه ژ خودی بو پیغمبهری (سلاقیت خودی ل سهر بن) ئەو روئکرنا خودی نیشا دایی و کریه د قورناینیدا بو خهلی روئ بکعت، و ژیدهری سهرهکی بی روئکرنی ههر خودییه، و ب ریکا پیغمبهری (سلاقیت خودی ل سهر بن) کو دبیته ژیدهری دوی، و کورت و کرمانج قورنان ژ لایبی خودیقه روئکره بو پیغمبهری (سلاقیت خودی ل سهر بن)، و پیغمبهر (سلاقیت خودی ل سهر بن) روئکره بو قورنانی ب ههدیسا خو بو خهلی، و ههر دو روئکرن وهحینه، یا نیکی قورنانه و یا دووی ب فەرمانا خودی ههدیسه، ئەو ژ ی وهحیه، هوسا ئەف نایهته د بنیرا نابنه بهلگه ل سهر هندی روئکرنا قورنانی ههوجهی ب ههدیسی نینه.

بهلگهیی چواری: دبیزن خودایی مهزن د دهرهقی قورناینیدا دبیزیت: (ما كان حديثا يفترى ولكن تصديق الذي بين يديه وتفصيل كل شيء وهدى ورحمة لقوم يؤمنون) نایهت ناشکرا دکت قورنان روئکره و دریزکره بو ههمی تشتان، ژ کاروباریت دینی، قیجا ما دهم وهسایه و ههمی تشت ب دریزی د قورناینیدا هاتینه ژ کاروبار و پرسیت دینی، چ ههوجهی ههدیسی ههیه؟ ههوجه پی نینه و قورنان بهسی مهیه.

بهرسقدان:

قورئان ب زمانى عهره بى هاتيه، هر وهكى نهفه د چند نايه تاندا هاتيه پشتر استكرن، وهكى: (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) و (إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) و دقيت ب زمانى عهره بى بيته رافه كرن و تهفسير كرن، و ههكه هم بهرئ خو بدهينه فهر ههنگيت عهره بى، هم نابيين (تفصيل) ب رمانا ديار كرنا هوپر كار يان هاتبيت و دهستنيشان بكهت، راغبى نهصفه هانى دببزييت: (فصل) ژيگه كرنا تشتهكى ژ تشتهكى ديبه، و هوسا ديار دبب (تهفصيل) د قورئانيدا نانكو، ديار كرن و جودا كرن و ژيگه كرنا شهنگستيت شهريعه تيبه، نه دهستنيشان كرنا هوپر دهكاربيت شهريعه تيبه، همو كارئ حهديسا پيغهمبهر بيه (سلاقيت خودئ ل سهر بن)، و همو كار خودئ يئ سپار تيبئ و فهر مانا پئ كرى ب گوتتا خو: (وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ) و گوتتا وى: (وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ) هوسا ديار بوو، رمانا تهفصيلي ديار كرن و ژيگه كرنا شهنگستانه (قواعد الاسلام) نه دهستنيشان كرنا هوپر دهكار يانه (جزئيات) همو كار و همو كار پيغهمبهر بيه (سلاقيت خودئ ل سهر بن)، ب ريكا حهديسييت وى، و هوسا بهر دهوام مه ههوجهيي بو حهديسيي يا ههئ.

بهلگه يئ وان يئ پينجئ: دببزن هم بهس دئ وئ گر ين، يا هاتيه پاراستن، و پاراستنا وئ خودئ ب خوڤه گرتي، و ب هيڤيا خوڤه هيلايي، همو تنئ بهسي مهيه، و دقئ چهنديدا خودئ دببزييت: (إِنَّا نَحْنُ نُزِّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ) ب راستي مه قورئانا ئينايه خواري، و ب راستي هم دئ پاريزين، و حهديس نه هاتيه پاراستن، ژ بهر هندي همو كار بهس ب قورئانئ ب تنئ دكهين.

بهر سفدان:

نِيكَ: هم دببزينه وان هر وهكى ئبن قهيم (خودئ ژئ رازي بيت)، د دهمي خودا نهفه گوتئ، هر وهكى دزاني دئ هندهك هيئ بيژن حهديس نه هاتيه پاراستن وهكى قورئان هاتيه پاراستن، و كار ب حهديسيي ناكهن، ژ بهر هندي دببزيته وان همو روژا خودئ گوتئ: (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا) همو نهف تمامكرنه و نهف نيعمهته بهس بو صهحابان تنئ بوو، يان بو وان بوو و بو مهيه ژئ ههتا روژا قيامهتي، كهس نهشيت يا ئيكي بيژيت، بهس بو صهحابان تنئ بوو، دئ پئ كافر بيت، چاره نينه دقيت يا دويئ بيژيت، بو مهيه ژئ ههتا روژا قيامهتي، ههكه همو گوت، دقيت ئيعترافي بكهت، كا چاوا دينئ وان پاراستيه، هوسا دئ دينئ مه ژئ پاريزيت، و دين پاراستن، پاراستنا شهريعه تيبه و حهديسييت پيغهمبهرئ ناقروكا

شهریعتینه، و هوسا دهیته زانین مادهم همدیس پشکهکه ژ دینی دقیت بیته پاراستن.

دو: چاوا خودایی مهزن پاراستنا قورنائی ب خوڤه گرتیه، هوسا پاراستنا دینی ب گشتی ب شهریعتیه ب خوڤه گرتیه دبیزیت: (يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) دقین روهاها خودی، کو دینی ویه نههیلن، و خودی دئی دینی خو تمامکته و پاریزیت، بلا گاوران پی نهخوش ژی بیت، و پاراستنا همدیسیت پیغمبری پشکهکه ژ پاراستنا دینی.

سی: ژفانا خودی ب پاراستنا (ذکر) ی ل سهر قورنائی تنی ناراهستیت، بهلکی دینی همیی دگریت، قورنائی و همدیسی، و ههر تشتهکی ب دینیغه گریدایی، د قی رمانیدا خودایی مهزن دبیزیت: (وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) و گوتنا خودی: (فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ) مهخسه دپی: شارهزا و زانا دینی و شهریعتیدا و بی گومانه کا چاوا خودی قورئانا خو پاراستیه هوسا سونهت و همدیسا پیغمبری خو ژی پاراستیه، سونهت ب ریکا زانا و زانینمندان، بیته ژینا خو ههمی بو بهرگریکن و بهرهفانیا همدیسا پیغمبری وی تهرخانگری و بوراندی.

چار: نهو خودایی گوتی مه زکر (قورئان) بی ئینایه خوار و نههم دئی پاریزین دبیزیه پیغمبری خو: (وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ) مه زکر (قورئان) بو ته یا ئینایه خوار دا بو خهلکی روئکهی، و نهبرعهقله قورئان د گهل بهیان و روئکرنا وی نههیته پاراستن.

پینج: ههکه مهخسه نهو بیت همدیس ب پیف و بیژهیا خوڤه نههاته پاراستن وهکی قورئان ب بیژه و رمانا خوڤه هاتیه پاراستن راسته، چونکی دقیت جوداهی هبیت، نهغه قورئانه و ناچبیت ب رمان بیته فهگوهازتن، دقیت ب بیژهو رمانغه بیته فهگوهازتن، چونکی موعجزیه و نهچارکهره، نیک بشیت وهکی وی بینیت، بهلی همدیس نهوسایه، و موعجزیه نینه، ژ بهر هندی پاراستنا وی سهرهکی پاراستنا رمان و مهبستیت وینه، و نهغه ب ریکا زاناییت دلسوز و نافدار هاتهکرن، نهویت روژ و شغف کرینه نیک، دویفگهریانا همدیسی کرین و فهوژارتین، و هندی شیایین نهبیس رمانا وی تنی، بهلکی ل سهر پاراستن و فهگوهاستنا وی د رژد بوون ب بیژهیا ویته، بهری خو بدی نهغه دارامیه ژ نهبولعالیه فهدگیریت دبیزیت: مه همدیس ل بهصرا گوهد لی دبوو ژ ههفالیته پیغمبری (سلاقیته خودی ل سهر بن)، نههم ب قی رازی نهدبووین ههتا نههم سویارنهباینه نهچوباینه مه دینی مه ژ دهقی وان صهحابان ب خو گوهد لی ببا بیت

ژ دهقی پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) گولی بووین (سنن الدارمی ۱/۲۴۰) و رویدانییت هوسا ب هزارانه، ههتا کتیب ل سهر وهغهر کرنا زانیان ل دویف داخواریا ههدیسی هاتنه دانان، ژ وان کتیبیا حافزی بهغدادی ب ناقی: (الرحلة في طلب الحديث) و ئەف وهغهر کرنه دهمی صهحابان دهستیپکر و چهرخی نیکی و دووی و سیی ههتا یی ههفتی چالاک و زیده بوو، و ههتا روژا قیامهتی ژی دی مینیت و کتیبیا رامه هورمزی ب ناقی (العلماء الذين رحلوا لطلب العلم) و گهلهکیت دی قیجا گوتن: ههدیس نههاتیه پاراستن، هوسا فهگری، ئاخفتنهکا نه دورسته، و بی بنهمایه، ئەفه ئیک و یا دووی کیمرنا زهمهتبرن و زهمهتکیشان وهستیانا زانیییت ئومهتینه، ئەویت ژیانا خو ههمی ئیخستینه د خزمهتا ههدیسا پیروژدا، و ریک ژ دورویان گرتین کو بشین درهوان بدان و چیکهن، و د سهر موسلمانانرا ببورینن، ژ بهر هندی نیکی وهکی دارقوونی ل کولانییت بهغدا دهات و دچو و دگوته موسلمانان: پشتراست بن هندی ئەز یی ساخ بم ئەز ناهیلیم چو درهوین ههدیسان ب سهر پیغمبهریقه دانن، و زانیییت، خودی ههدیس ب وانا پاراستی، نههس د زانا بوون، بهلکی بهرامبهر وی نهفس پاک و خودی ترس و دهستیپاک ژی بوون، و ژ بلی ژ خودی ژ کهسی دی نهترسیان، ئەفه ئیمام مالکه، خهلیفی موسلمانان دهمی دچیته ههجی و سهرهدانا پیغمبهری ددهت، ئیمام مالکی دبینیت، ژی دخوازیت بچیته دهف وان زانیی نیشا وان بدهت، ئیمام مالک گوتی: بو زانیی دهین و زانین ناچیت، گوتی: تو راست دبیزی، ئیمام مالکی گوتی: ههکه تو هاتی زوی وهره دا بییه ریزا نیکی، ههکه تو درهنگ هاتی نابیت تو د سهر سهری خهلیکیرا ببوری، گوتی: بلا، هارون الرشید درهنگ هات، خزمهتکاریت وی کورسیکهک بو ئینا، و روینشته سهر کورسیکی، ئینا ئیمام ملک بابهتی خو گوهوری، و گوت: پیغمبهر (سلاقییت خودی ل سهر بن) دبیزیت: (من تواضع لله رفعه، ومن تكبر وضعه الله) ههر کهسی خو بو خودی بشکینیت، خودی دی وی بلندکتهت، و ههر کهسی خو مهزن کهت، خودی دی وی شکینیت، هارون تیگههشت، فهران دا کورسیک هاته راکن، و روینشته عهردی، پشتی ب دویمایهک هاتی، هارونی چوارسه دینار دیاری دانه ئیمام مالکی، بهلی نهوهرگرتن و گوتی: سهدهقه ب من ناچن، و دیاری ژی ئەز ناوهرگرم، گوتی: بوچی تو ناوهرگری پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) دیاری وهردگرت؟! گوتی: ئەز نهپیغمبهرم، پاری خو راکه، و خودی د گهل ته بیت، گوتی: ئەز هز دکهم بییه پایتهختی بهغدا یی، گوتی: ئەز چو جهان ب جیرانییا پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) ناگوهورم.

رویدانهکا دی میری بوخارا ئەمیر خالد ژ بوخاری خواست بیته مالا وی زانیی نیشا کورییت وی بدهت، ئیمام بوخاری گوتی: یی زانین دقیت دی دویف زانیی

چیت، نه زانین دئ ل دویف وی چیت، و ئهفه بوو ئهگهرئ هندئ بوخاری ژ باژیرئ وی هاته دهریخستن، و هوسا زاناییت هدیسی، زانین و ویرهکی و خودئ ترسی و دینداری پیکفه کومکربوون.

گومانبازیا شهشی: دبیزن: پیغمبهری ب خو (سلاقییت خودئ ل سهر بن) هدیسی نهنقیسیه، و فرمان ب نقیسینا وئ نهکریه، ههروهکی فرمان ب نقیسینا قورئانی کری، و نقیسکاریت تایبتهت و بهرنیاس بو قورئانی ههبوون و یئ ژ همیا ناقدارتر زهیدی کورئ ثابتیه، بهلئ هدیسی نه بهس فرمان ب نقیسینا وئ نهکریه، بهلکی فرمان ب نهقیسانا وئ کریه، و د فهگیرا موسلمیدا ژ ئهبی سهعیدی خودری (خودئ ژئ رازی بیت) هاتیه، دبیزیت: پیغمبهری ب خو (سلاقییت خودئ ل سهر بن) گوت: **(لا تَكْتُبُوا عَلَيَّ وَمَنْ كَتَبَ عَلَيَّ غَيْرَ الْقُرْآنِ فَلَيْمَحُهُ)** چو تشتان ژ من ژ بلی قورئانی نهنقیسن، و ههروهکی تشتهک ژ بلی قورئانی نقیسی بیت بلا ژئ ببهت. و وی فرمان ب نهنقیسین و ژیرنا یا نقیسی نهدايه، بو هندئ نهبیت ئهوب خو ژئ هدیسی وهی نابینیت، و شهنگست و ژیدهرئ دینی نابینیت، و ههکه وی هدیسی وهی و ژیدهر دیتبا، دا فرمانئ ب نقیسن و کومکرنا وئ ژئ دتهت، ههروهکی ئهفه دکر دهمن قورئان بو دهاته خواری، و ئهفه بهلگهیه هدیسی نه ژ دینییه و ههکه ژ دینییا د بنیرا نه دبوو، فرمان ب نهقیسینا وئ دابا پاشی فرمان ب ژیرنا یا نقیسی دابا.

بهرسقدان:

ئیک: ئاخفتنا ههوه پیغمبهری ب خو (سلاقییت خودئ ل سهر بن) فرمان ب نقیسینا هدیسی نهکریه و د بنیرا دهستویری ژئ ب نقیسانا هدیسی نهدايه، ئاخفتنهکا خهلهته و نهیا دورسته، و ئهوه هدیسا ههوه خو پیغه گرتی، نه ههلویستی وی یئ ئیکانهیه د پرسا نقیسینا هدیسیدا، بهلکی گهلهک فهگیریت دی بیت هاتین، فرمانا ب نقیسنی کری و دهستویریا نقیسنی ژئ دایه، ژ وان فهگیران:

۱ - حاکم و ئیمام ئهمهد و ئبن خوزهیمه ژ عبداللاهی کورئ عاصی (خودئ ژئ رازی بیت) فهگیرن دبیزیت: من گوت: **(یا رسول الله اکتب ما أسمع منك، قال: نعم، قلت: عند الغضب وعند الرضا؟ قال: نعم، إنه لا ينبغي لي أن أقول إلا حقا)** یا پیغمبهرئ خودئ هدیسا ئهز ژ ته گوهلئ دیم دنقیسم، گوت: بلا، من گوت: د کهر بگرتن و د رازیبوونیدا؟ گوت: بهلئ، نابیت ئهز چ بیژم ژ بلی حهقیئ. و د فهگیرهکا دیدا یا حاکمی ههه ئهوه (خودئ ژئ رازی بیت)، دبیزیت: **(قلت: يا رسول الله اني أسمع منك أشياء، أخاف أن أنساها، أفتأذن لي أن**

أكتبها؟ قال: نعم) من گوت: یا پیغمبرئ خودئ، نئز هنده تشتان ژ ته گولئ دبم، نئز دترسم ژ بیربکه، دئ دهستویریا من دهی بنقیسم؟ گوت: بهلئ.

و د فهگیرهکا دیدا یا حاکمی و نئبو داودی و دارمی هر ژ عهبدوللاهی کورئ عمری (خودئ ژئ رازی بیت) دبیزیت: (كنت أكتب كل شيء أسمعه من رسول الله وأريد حفظه، فنهتني قریش، وقالوا: تكتب كل شيء تسمعه من رسول الله ورسول الله بشر يتكلم في الرضا والغضب! قال: فأمسكت، فذكرت ذلك لرسول الله فقال: أكتب، فوالذي نفسي بيده ما خرج منه إلا حق، وأشار بيده إلى فيه) هر تشتئ من ژ پیغمبرئ (سلاقیئت خودئ ل سهر بن) گوھ لئ ببا من دنقیسی، و من دقیا ژ بهرکه، قورهیشیان نئز دامه پاش، و گوئن: هر تشتئ ته ژ پیغمبرئ (سلاقیئت خودئ ل سهر بن) گولئ بیی دنقیسی؟! و نئو مروقه د رازیوون و کهربگر تنیدا دناخقیئت، دبیزیت من خو فهگرت، پاشی نئفه من گوته پیغمبرئ (سلاقیئت خودئ ل سهر بن)، ئینا گوت: بنقیسه نئز ب وی کهمه یئ جائئ من د دهستئ ویدا، ژ حقیئ پیقتر، ژئ دهر نه کهفتیه و ئیشار هت کره دهقئ خو.

۲ - د فهگیرا ترمزیدا ژ نئبو هورهیره (خودئ ژئ رازی بیت) هاتیه: (كان رجل من الأنصار يجلس إلى النبي فيسمع من النبي الحديث فيعجبه ولا يحفظه، فشكا ذلك إلى النبي فقال: يا رسول الله إني أسمع منك الحديث فيعجبني ولا أحفظه، فقال رسول الله: استعن بيمينك، وأوماً بيده للخَطِّ) زه لامهك ژ نئصاران - خهلكئ مهدينئ - ل دهق پیغمبرئ (سلاقیئت خودئ ل سهر بن) دروینشته خواری، و گوھ ل ناخفتنا وی دبوو و حمز ژئ دکر و نه ژ بهردکر - ئانکو زوی ژ بیر دکر - گوته پیغمبرئ (سلاقیئت خودئ ل سهر بن)، ئینا گوئئ هاریکاریا نئزمانئ ب دهستئ خو بکه، و ئیشار هت ب دهستئ خو کره نقیسنئ - ئانکو بو خو بنقیسه دا ژ بیرا ته نهچن.

۳ - بوخاری ژ نئبو هورهیره (خودئ ژئ رازی بیت) فهدگیریت دبیزیت: (ما من أصحاب النبي أحد أكثر حديثاً عنه مني، إلا ما كان من عبد الله بن عمرو، فإنه كان يكتب ولا يكتب) کهسئ هندی من حهدیسئیت پیغمبرئ (سلاقیئت خودئ ل سهر بن) ژ بهر نهبوون عهبدوللاهی کورئ عمرئ کورئ عاصئ نهبیت وی دنقیسین و من نه دنقیسین.

نئف فهگیره فهگیرا حاکمی و ئیمام نئحمده پشتراست و موکم دکهت، کو عهبدوللاهی کورئ عمرئ کورئ عاصئ (خودئ ژئ رازی بیت) ب

په سندرنا پيغمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن)، هديسيټ وی یی دنقيسين و پيغمبهری دستويريا دايه وی هديسيټ وی بنقيسيټ.

۴ - بوخاری و موسلم هردو ژ ئبو هورهيره (خودی ژی رازی بيت)، قهگيرن: زه لامهك ژ خهلكی يهمنی دگوتنی ئبو شاه، خوتبا پيغمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) روژا قهكرنا مهكههی گوه لی بوو، و یی نهخواندهوار بوو، ژ پيغمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) خواست، بو بنقيسيټ، ئينا گوته ههقاليټ خو بو ئبو شاهي بنقيسن.

ژ فان قهگيران هاته زانين، ناخفتنا هوه چهندا دويری راستييه دهمی هوين دبيژن: پيغمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) د بنيرا فرمان ب نقيسانی نهكريه، و دستويری پی نهدايه.

دو: ئاشكرايه پيغمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) نامه بو مهزنيټ وی سهردهمی، و بو سهرؤك عيلان دهنارتن، و داخووا وان بو ئيسلامی دكر، و ههتا قی گافی ژی، گهلهك ژ وان نامان د پاراستينه و بی گومانه فان نامان گوتنيټ وی تيدابوون، و ديسا ئاشكرايه نامه بو كاربهدهستيټ خو دهنارتن، و فرمانيټ زهكاتی و خوين وهرگرتنی و پشك و باريټ ميراتگران تيدابوون، ديسا يا ئاشكرايه دهمی پيغمبهر (سلاقيت خودی ل سهر بن) هاتيه مهدينی و لی بنهجه بووی و قيايی كاروباران و ژيانا خهلكی مهدينی ريكيبيخيت، دستور دانا و نقيسي، و بی گومان ئهو دستور گوتن و هديسيټ وی بوون، و نه قورئان بوو، ئهف رويدانه ههمی بهلگهبيټ پشتراستكر و گومانبرن پيغمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) دستويری ب نقيسيټ داييه و فرمانا ب نقيسانی كری.

پسار قيټی ئهقيه هديسيټ دستويردانا نقيسانی و نههیلانا نقيسانی دی چاوا ئيخينه بهريك و دی چاوا كهقنه بهريك؟

ئيك: هديسيټ دستويردانی پترن ژ يټ نههیلانی، بهلكی زانايی ناقدار خهطبيټ بهغدادی دبيژيت: چو هديسيټ نههیلانی درست نين، ژ بلی قهگيرا ئبو سهعيديټ خودری (خودی ژی رازی بيت)، د گهل وی ژی بوخاری دبيژيت: يا راهستيايه (موقوفه) ل سهر سهعيديټ خودری (خودی ژی رازی بيت).

دو: هديسا ئبو سهعيديټ خودری، (خودی ژی رازی بيت)، دهستپنكا ئيسلامی بوو، و هيژ قورئان دهاته خوار و ترسا قورئان و هديس تيكله نهبن، پيغمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) فرمان دا، ژ بلی قورئانی چو یی دی

نههټه نفيسن، دا ټيكل نهبيت، و پشټی موسلمان باش د قورئانيدا و ئاوايي ويدا
شارهزابووين، و ترسا ټيكلهليي نهمايي، و شارهزاييا وان وهرگرتي ناهيليت
ټيكل ببيت، پشتراسټی دي ژيک جوداکن، پيغهمبهری (سلاقيت خودي ل سهر
بن)، دستويری ب نفيسينا هديسي دا، هوسا کار ب هردو فهگيران هاتهکرن و
کهفته بهريک.

سي : فرمان ب نفيسينا هديسي نههاتهکرن وهکی ب قورئاني هاتيهکرن،
چونکی قورئان ب بيژه و رمانقه وهحيه، و ژ دهف خوديه، و دقيت خواندنا وي
نههټه گوهورين، و چو پيت و پهيف نهچنه جهي يا دي، ژ بهر هندی
پيغهمبهری (سلاقيت خودي ل سهر بن)، خما سهرهکی دا نفيسانا قورئاني، و
هر ب وي رادي خهم ژ هديسي نهخوار وهکی قورئاني بيته نفيسين، چونکی
پيدقياتي نهخواست و دورسته هديس ب رمانی بيته فهگوهازتن و مهرج نينه
ب بيژهيا خوځه بيته فهگيران، ههکه هر وي رمانی بدهت، و رمانا خو يا
دورستی ژ دست نهدهت، ژ بهر ئەفا بوري پيدقي بوو گرنگيدان ب نفيسينا
قورئاني بيته دان، و بو پاراستنا هديسي پشتهستن ب ژبهکرنيقه تني هاته
بهستن و نههټلا دهستپيکي هديس بيته نفيسن و پاشی دويماهيي دستويری هاته
دان، وهکی قی کاری د مشنه د هديسيدا، بو نمونه: دهستپيکي پيغهمبهری
(سلاقيت خودي ل سهر بن)، نههیکر سهردانا گورستاني بکهين، پاشی
دستويری دا، و ديسا دهستپيکي پيغهمبهری (سلاقيت خودي ل سهر بن) نههي ژ
ههگرنا گوشتي قوربانان کر، پاشی دستويری دا.

**ههلويسيټی هديس وهرنهگران د راستا فان هردو رهنگيت هديساندا دو
جوين:**

ئيک: هندهک بهس هديسيټ نههټي و نههټلاني تني دئين، و نه دوير و نه نيزيک،
نیشانی نادهنه هديسيټ دستويری تيډا، د گهل گهلهکيا وان، و نهو پترن ژي،
ههروهکی نين، و نهف چهنده ئاشکرا دکهت نهف جوينه داخوازکهرټ
نههقيينه، و راستی و هقيي ناخوازن، و دويرن ژ ريکا راست.

دو: جوينا دويي دانپيداني ب هديسيټ دستويرداني دکهن، بهلي تيډا بيت بووينه
دو ههلويست:

۱ - هديسيټ دستويرداني ل پيشي دئين، و پاشی بيت نههټلاني، و هوسا دکهنه
نهسخکر بو بيت دستويرداني، و نههټلاني دکهنه ههلويسيټی دويماهيکي، يي
پيغهمبهری (سلاقيت خودي ل سهر بن)، و نهفه شاشی و خهلهتیهکا مهزن و

تېگه هشتنا هه ميا ئېك نينه، لهوا خودايي مهزن دبیژیت: (وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أَوْلَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ) نایهت بهری مه ددهته هندی، هه پرسیهکا هه بیته، نه پسیارا تایه تمه ند و شارهزا و زانیان بکهین، و د نایهتهکا دیدا ئاشکراتر دبیژیت، پسیارا زانیان بکهین ههکه هوین نهزانی (فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ)، و دیسا دقیان خهک مژویلی قورنای بیته، و ب چو تشتی دیفه مژویل نهبن، خو نهو تشت حه دیس ژی بیت، و نهفه و حه دیسیته گریدایی فه رمان و نه حکامان و شهنگسنتیت ئیسلامی: نفیژ و روژی و حه ج و زهکات و سنج و نه خلاقان ژ کهسی نه هاتیه خواستن ژ لایلی وانفه نه بو بهکر و عومهری کوری خهتابیقه (خودی ژ ههردویان رازی بیت) فهگیرانا قان رهنگه حه دیسان کیمکه، بهلکی یا ژ وان هاتیه زانین ب رهنگهکی گومانبر و پشتر استکری، د گهلهک رویداناندا و گهلهک جاران، وان پسیارا صهحابان دکر، کا کی گوتنهک و حه دیسهک د راستا فی چهنیدا، ژ پیغه مبهری (سلاقیته خودی ل سهر بن) گولی بوویه، و ههکه تشتهک ژی گوهد لی بیا ژی دهر باز نه دبوون، و نه ددانه سهر، و کار پی دکر، و پیگر بوون، (قه بیصی کوری نه بی ذونه بیی) دبیژیت: داپیرهک هاته دهف نه بو بهکری (خودی ژی رازی بیت)، و داخوازا پشک و باریت خو ژ میراتی نه فی خو کر، نه بو بهکر (خودی ژی رازی بیت) گوتی: نهز چو میراتی بو ته د قورنایدا نابینم، و من ژ پیغه مبهری (سلاقیته خودی ل سهر بن) نهزانیه تشتهک بو داپیری دانابیت و دیار کربیت، پاشی پسیارا خهلکی کر، کا وان د راستا میراتی داپیریدا تشتهک ژ پیغه مبهری (سلاقیته خودی ل سهر بن) گولی بوویه، موغیری کوری شو عبهی (خودی ژی رازی بیت) گوتی: من یا گوهد ل پیغه مبهری بووی (سلاقیته خودی ل سهر بن)، شه شیکا دای، نه بو بهکری (خودی ژی رازی بیت) گوت: ئیک ههیه شه هده بی د گهل ته بدهت، ئینا موحه مدهی کوری سه لهمه (خودی ژی رازی بیت) شه هده بی وهکی یا شو عه بیی دا، ئینا نه بو بهکری ب جه ئینا و حوکی شه رعی زانی، و دقیته کار پی بینه کرن، و عومهری کا چاوا بهری خو دا حه دیسی و چاوا ددیت دقیته کار پی بینه کرن و نابیت پاشفه بینه هیلان، کوری وی خودی ژ ههردویان رازی بیت د فهگیرا بوخاریدا دبیژیت: (كَانَتْ امْرَأَةً لِعُمَرَ تَشْهَدُ صَلَاةَ الصُّبْحِ وَالْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ فِي الْمَسْجِدِ، فَقِيلَ لَهَا: لِمَ تَخْرُجِينَ؟ وَقَدْ تَعْلَمِينَ أَنَّ عُمَرَ يَكْرَهُ ذَلِكَ وَيَعَارُ؟ قَالَتْ: وَمَا يَمْنَعُهُ أَنْ يَنْهَانِي؟ قَالَ: يَمْنَعُهُ قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ) عومهری ژنهک هه بو، نفیژا عهیشا و یا سپیدی د چو مزگهفتی، و نفیژا ب جه ماعت دکر، گوتتی: چاوا تو دهییه مزگهفتی و تو دزانی عومهر حهز ناکهت و دهعی دچیت؟ ئینا گوت: ما چ وی ددهته پاش

نه هیلیت نهز بهیم؟ گوت: گوتنا پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن): ریکا
ژنان ل مالیت خودی نهگرن.

و یا ژ عومهری کوری خهتابی (خودی ژی رازی بیت) هاتیه زانین، نهبو
ماسایی نهشعهری (خودی ژی رازی بیت) سی جارن دهستویری ژ عومهری
خواست، دهستویری نهدایی، ئینا زقریقه، پاشی عومهری جابا وی فریکر و
گازنده لیکرن، کا بوچی زقری؟ ئینا نهبو موسا عوزرا خو ب هدیسا
پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) قه خوازت، و گوت: من یا گوهد ل
پیغمبهری بووی (سلاقییت خودی ل سهر بن) دبیزیت: (اذا استأذن أحدكم ثلاثاً
فلم يؤذن له فليرجع) عومهری گوتی: یان دی شاهدکی ئینی یان... نهبی
سه عیدی خودی ژ نهنصاران شهدهیی بو دا، و گهلهک رویدانیت وهکی قان د
گهل وان بیت چی بووین، قیجا کهنگی نهف دویقچونا هویر بو هدیسی ب
مهبهستا پشتراستکرن و بنهجهکرنی نهقیانه بو قهگیرانا هدیسان، یان وی
دگههینیت هدیسی ل دهف وان نه ژیدره، ئها نهفه نهبو بهکره، دهمی بو
دیار بووی داپیری پشک و بار بیت ههین، بوچونا خو هیلا ونهدا سهر هدیسی، و
حوکم پی کر، و فهرمانا شهرعی زانی، و نهفه عومهره (خودی ژی رازی بیت)
نهشیا بیژیته ههقرینا خو نهچه نفیزیت ب جماعت، چونکی هدیسی یا گوتی
ژنان ذ مالیت خودی قهنهگرن.

دو: عومهری و نهبو بهکری هدیسی ژ ئیکی ب تنی نهوهر دگرت ههتا ئیکی دی
شهدهیی د گهل نهدابا، نهفه د بنیرا نه یا بهردهوام بوو د گهل وان، بهلکی ئیک
جار تنی ژ نهبو بهکر (خودی ژی رازی بیت) هاتیه زانین، نهو ژی چونکی نهو
د جهی دادوهر بییدا بوو، و نهو جه دخوازیت دو شاهد ههین، و پشتی زانی
فهرمان پی کر و بو حوکمی شهرعی، و ژ عومهری (خودی ژی رازی بیت)
چهند جارن تنی نهفه ژی هاتیه زانین، و نهفه نه رهوشهکا بهردوام بوو ل دهف
وان، و نهف چهنده ژی ههمی بو پشتراستکرن و بنهجهکرنی بوو و نه بو چو
تشتی دی.

سی: ههر قهگیرهک هاتبیت ئیمام نهبو بهکری (خودی ژی رازی بیت) نهو قهگیر
بیت ل دهف خو نفیسین و نیزیکی پینج سهدان بوون بیت سوتین دا کهس هدیسی
ب ژیدره نهزانیت چ بنیات و بنهتاری دورست بو فی نینه چونکی ئیمامی
زهههبی د پهرتوکا خودا (تذکرة الحفاظ) (ج ۱/ص ۵) نهف قهگیره ئینایه، و
دویماهیکی دبیزیت: نهف رویدانه نه یا دورسته، و خو ههکه یا دورست ژی
بیت، نابیته بهلگه بو هدیسی وهرنهگران، چونکی د فی قهگیرا نه دورستدا، دو
نهگهران بو سوتنی دیار دکت، ئیک: دبیزیت نهز دترسم هندهک ژ وان نه نهو بن

بیت ژ پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) هاتینه وهرگرتن، و نهوی بو من گوتی و من باوهری پی هه ی ب دورستی نهغهگوهازتبییت، و نهز بیمه نهگهری قهگوهازتنی، دو: دبیزیت هه دیس گهلهکن، نهز دترسم هندهک هه دیس بهین، قیجا خه لک دبیزیت هه که هه دیس با، دا نهبو بکر نفیسییت، و ل بهر بهرزه نه دبوو، بنیره: (کنز العمال ج ۱۰/ص ۱۲۶).

چوار: گه فکرن یان زیندانکرنا عومهری بو قهگیرقانییت هه دیسی، وهکی ئبن مهسعود و نهبو دهر داء و نهبو زهر و نهبو هورهیره و نهبو مهسعودی نه نصاری چو بنیات بو نینه، و نهو قهگیر نه د دورستن، به لکی درهون ههروهکی ئبن حزم نهف چهنده د پهرتوکا خودا دیارکری (الإحکام ج ۲/ص ۲۵۶) و دویماهیکی دبیزیت: (الخبر هو في نفسه ظاهر الكذب والتوليد؛ لأنه لا يخلو عمر من أن يكون اتهم الصحابة، وفي هذا ما فيه، أو يكون نهی عن نفس الحديث وعن تبليغ سنن رسول الله إلى المسلمين، وألزمهم كتمانها وجدها، وأن لا يذكرها لأحد، فهذا خروج عن الإسلام، وقد أعاذ الله أمير المؤمنين من كل ذلك) درهوا وی یا ئاشکرایه چونکی نهف قهگیره یا قالانینه ژ ئیک ژ دویان: یان عومهری صهحهبه تومهتبارکرینه، و نهفه یا تیدا یا تیدا، یان نههیا کری هه دیس بیته گوتن و ژ پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) بیته گه هاندن، و نهچارکرن قه شیرن، و بو کهسی نه بیژن، و نهفه دهرکهفنته ژ نیسلامی، و خودی نه میرولمومنین یی ژی پاراستی. هوسا دیار دبیت نهف بهحسه درهوه، دیسا خودانی (مجمع الزوائد) ژی (۱/۴۴۹) قهگیرا زیندانکرنا عومهری (خودی ژی رازی بیت) لاواز ددانیت، و سوباعی د (السنة ومكانتها في التشريع الإسلامي) دا بپ ۷۲ دا دبیزیت: بهیهقی ژی نهف قهگیره لاواز داناینه.

پینج: نیستخارا عومهری (خودی ژی رازی بیت) بو نفیسینا هه دیسی بهلگهیه ل سهر گرینگیدانا عومهری (خودی ژی رازی بیت) بو هه دیسی و کومکرنا وی، و بهلگهیه ل سهر گرینگیدانا صهحابان هه میان ب هه دیسی، چونکی ژ رویدانی هاتیه زانین، عومهری (خودی ژی رازی بیت) پسیرا صهحابان کر، چ بوچون ههیه د راستا کومکرن و نفیسینا هه دیسان، و هه می رازیبوون، و نهفه تنی بهسه نیجماع و نیکنهنگی بیته هژمارتن ل سهر ههلوستی صهحابان ژ نفیسینا هه دیسان، بهلی هه یقهکی عومهری نستخاره کر پاشی بو دهرکهفت کوم نه کهت و نهگهری نهو دبیزیت: (ذکرت قوما کتبوا کتابا فأقبلوا علیه وترکوا کتاب الله) من نه نفیسی نه رامن نهوه هه ژی نفیسینی نینه، بهلی بیرا من هاته هنده ملهتان کتیبهکا دی د گهل کتیبیا خودی نفیسین، بهری خو دانی، و کتیبیا خودایی خو هیلان، ژ بهر هندی نه نفیسی.

شەش: راستە ژ ئىمام عەلى سويندخووزى ژ فەگىرقانان ھاتىيە زانين، بەلى ئەفە وى رامانى نادەت ھەدىسى ناوەرگريت، يان فەگىرا ھەدىسان نەفیت، بەلکو دقيا پشتراست و بنەجھ بکەت؛ چونكى ھەدىس وەحیە، و وەحى دقیت باش و باش بیت ژى پشتراست بن، و ئەف کارە ژى ژ وى نەیی بەردەوام بوو، چو جار ژى نەھاتىيە زانين صەحابیت ناقدار: وەكى ئەبو بەکر و عوتمان و عومەرى دابنە سویندى، و وى ب خو ژ میقدادى کورى ئەسوەدى خواست پساراً مە ژى ژ پیغەمبەرى بکەت و بەرسفا وى بو بینیت، چونكى وى شەرم دکر قى پسارى ئیکسەر ژ پیغەمبەرى بکەت (سلاقیت خودى ل سەر بن).

ھەفت: کیمیا ھەدىسیت خەلیفیت راشد (خودى ژ ھەمیان رازى بیت) ئەگەریت خو بیت ھەین، و وەنینه وان ھەژ فەگىرانا ھەدىسان نەدکر، بەلکى ئەو دترسیان تشتەك نە ژ ھەدىسى بیته د ناغرا، و ئاشکرایى ژ عومەرى و عوتمانى (خودى ژ ھەردویان رازى بیت) ھاتىيە زانين ئەسلەم خزمەتکارى عومەرى دبیژیت: (کنا إذا قلنا لعمر حدثنا عن رسول الله قال أخاف أن أزيد حرفاً أو أنتقص إن رسول الله قال من كذب علي فهو في النار) ئەسلەم دبیژیت: مە دگۆتە عومەرى بو مە ژ پیغەمبەرى (سلاقیت خودى ل سەر بن) فەگىرە، گۆت: ئەز دترسم ھەرفەكی کیمکەم يان زیدەکەم، و پیغەمبەرى یا گۆتى: ھەركەسى درهوى ب سەرمن قەنیت ئەو یى د ئاگریدا، و دیسا عوسمان (خودى ژى رزى بیت) دبیژیت: (ما يمنعني أن أحدث عن رسول الله أن لا أكون أوعى أصحابه عنه، ولكني أشهد لسمعته يقول: من قال علي ما لم أقل فليتبوأ مقعده من النار) چو ئەز نەدامە پاش، ئەز ھەدىسان ژ پیغەمبەرى (سلاقیت خودى ل سەر بن) فەگوھیزم، و ئەز ژ ھەمى ھەقالیت وى ب ھشترم. بەلى ئەز شەھدەیی دەم من گول وى بوو، دگۆت: ھەركەسى تشتەكى ب ناغى من بیژیت و من نەگۆتبییت، بلا جەھى خو د ئاگریدا مسوگەرکەت، قیجا ئەفە ئیک ژ وان ئەگەرانه فەگىریت وان ئەم کیم ببینين، د گەل ھندى ژى فەگىریت وان بیت ھەین بەرامبەر بیت دى بکەین نە د کیمن، بەس ئىمام ئەحمەد د موسنەدا خودا، پتر ژ ھزار و سى سەد ھەدىس ئیناینە، و ھەكە ئەم فەگىریت وان کیم ببینين، نازقریتە ھندى وان گرینگیدان نەددا سونەتى، قەد وەنینه، ھا ئەفە عومەرى کورى خەتابیە ھندى ھندى ھشیاربوو ل سەر ھەدىسان و گۆتنتیت پیغەمبەرى خو روژا دچو شولى ژى کا پیغەمبەرى چ کرىە و چ گۆتیه ژى نە دچو، د بوخارییدا ھاتىيە عومەر (خودى ژى رازى بیت) دبیژیت: (كنت أنا و جَارٌ لِي مِنَ الْأَنْصَارِ فِي بَنِي أُمَيَّةَ بْنِ زَيْدٍ وَهِيَ مِنْ عَوَالِي الْمَدِينَةِ وَكُنَّا نَتَأَوَّبُ النَّزُولَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ يَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزِلُ يَوْمًا فَإِذَا نَزَلَتْ جِئْتُهُ بِخَبْرٍ ذَلِكَ الْيَوْمَ مِنَ الْوَحْيِ وَغَيْرِهِ وَإِذَا نَزَلَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ) وى و جیرانى خو کربوو دۆر و گەھانى ھەركەسى چۆبا شولى ھەقالى وى تشتى ژ پیغەمبەرى

(سلاڤت خودئ ل سهر بن) بو دگوت، و هوسا، قنچا چاوا يا دورسته بيته گوتن گرینگی نه ددا قهگیرانا هدیسی، و هر نیک ژ وان سه نه دا خو یا تابهت د کتیبیت هدیسیدا ههیه، و بهس نیمام نه محمد د سه نه دا خودا، پتر ژ هشتی هدیسان بیت نه بو به کری (خودئ ژئ رازی بیت) ئیناینه، و پتر ژ سی سهدان بیت عومهری (خودئ ژئ رازی بیت) ئیناینه، و پتر ژ سهد و شینستان بیت عوسمانی (خودئ ژئ رازی بیت) ئیناینه، و پتر ژ هشت سهدان بیت نیمام علی (خودئ ژئ رازی بیت) ئیناینه، و ههکه هندهك د گهل قئ ژ قهگیریت وان کیم ببینن نهو ژئ دزقریته قان نه گهران.

نیک: نهو هدیسیت وان ژ پیغه مبهری (سلاڤت خودئ ل سهر بن) و هرگرتین و گولئ بووین، د حوکرانیا خودا ب رهنگه کی کریار کار پی دکر، و نهو هدیسی د فتهوا و فهران و بریار و ههلویست و فقهی و اندا دیاره.

دو: وان هند دهر فته و دم نه بوو و مژویلی جیهاد و حوکرانیی بوون و بنه جهرنا شهنگستیت دهوله تا ئیسلامی و وهکی هندهکان د قالا نه بوون شاگرده و خهله کیت شاگردا ههبن و هدیسان بو قهگیرن.

سی: دقیاں خهله ک پتر مژویلی قورنائی ببین و پیقه بینه گریدان پتر ژ هر تشته کی دی.

کورت و کرمانج زحمهت و هرگرتنا خهلیفه یان بو هدیسی و ب ساناهی و هر نه گرتنا وان ههتا پشت راست و راست نه بن، دویف وانرا بوو بنهما و رینما و بهرنامه بو بیت پشت وان، ده می دهست ب نفیسین و کو مکرنا هدیسی کرین، و مهر جیت ب زحمهت دانان بو و هرگرتنا هدیسی، و بو دلر محهتیا موسلمانانی د دینی ویدا، و هوسا بوچونا خهلیفه یان بو ریک و خهتیره و شه مالک و جهی چاقلیکرنی بو زانایان هدیسان راست و دورست بگه هیننه مه، و یا دورست و نه دورست ژیک جوداکهن، و ریکی ژ دژمن و دژمنکاریت ئیسلامی بگرن، بشین ب ریکا دانان و چیکرنا هدیسی در بیت گران داننه ئیسلامی.

گومانبازیا ههشتی: دبیزن گهلهك درهنگ هدیسی هاته نفیسین، و دا گو مانه کا زیده چیکهن نفیسینا هدیسی دزقرینه چهرخی سیی، و دبیزن ههکه یا پیدقیبا و ژیده ری دویی هاتا ههژمارتن، هنده گیرو نه دبوو و خو ههکه ژیده ری بیت، درهنگ نفیسینا هدیسی، باوهریی ناهیلیت و کیم دکهت.

به سفدان:

ئەف ئاخفتنه يا پرى خەلەتى و شاشیە، جارەكى گۆتن حەدىس د بنیرا نەهاتیه
نقیسین هەتا بۆ دەمەكى پاشكەفتى و گیرۆبوویى نەبیت، گۆتنەكا بى بنیاته، و
نەدورستە، بەلكى ل سەر دەمى پىغەمبەرى ب خو (سلاقییت خودى ل سەر بن) و
ل سەر فەرمانا وی هەندە پشكیت حەدىسى هاتنە نقیسین ژ وان:

- بەلگەنامەیا مەدینى (دستورى مەدینى) پشتى پىغەمبەرى (سلاقییت خودى ل
سەر بن) و موسلمان مشەختبووینە مەدینەى، و ب مەرەما ریکخستنا کاروباریت
موسلمانان و خەلكى دى ییت نەموسلمان ل مەدینى، و ژ جوھیان و غەیری وان،
ياسا و دستورەك دانا، و دەیتە هەژمارتن كەفتنرین دستورى مەدەنى و نقیسی، و
باراپتر ژ قى دستورى ئیمام ئەحمەدى د موسنەدا خودا ئینایە.

- نقیسینا پىغەمبەرى یا گریدایى زەكات و سەدەقەیان، ئەف نقیسانە ل دەف
پىغەمبەرى بوو (سلاقییت خودى ل سەر بن)، پاشى ئەبو بەكرى (خودى ژى
رازى بیت) ئەو نقیسان بۆ هەندە کاربەدەستان فریکر، و مۆرا پىغەمبەرى
(سلاقییت خودى ل سەر بن) ل سەربوو، و ئیمام ئەحمەد ئەف نامە د موسنەدا
خودا ئینایە، و هەر ل سەر قى نامى موخەمەدى كورى عەلییى كورى ئەبو
طالبى، د قەگیرا بوخاریدا دبیژیت: بابى من نامەك داف من و ئەز هەنارتمە دەف
عوثمانى كورى عەفانى و گۆتە من بیژى ئەفە فەرمانا پىغەمبەرییە (سلاقییت
خودى ل سەر بن) ل دۆر زەكاتى.

- نامەیا پىغەمبەرى (سلاقییت خودى ل سەر بن) بۆ وائلى كورى حەجەرى نقیسی
بۆ خەلكى حەزرمەوتى شەنگستیت ئیسلامى و فەرمانیت زەكاتى و سزایى
زنایى و عەرەقى تیدا نقیسی بوون، و گەلەك ژیدەر ئیشارەتى ددەنە قى نامى ژ
وان (الطبقات الكبرى ۱/۲۴۷).

- نامەیا پىغەمبەرى (سلاقییت خودى ل سەر بن) بۆ عەمرى كورى حەزىمى
حاکمدارى یەمەنى، و قى نامى فەرمانیت ل دۆر میراتى و سونەت و خوینان
تیدابوون، و ئەبو داود و نەسائى و ئبن حەبان و بەیھەقى و حاکمى و دارەقوطنى
قەگیرایە، و ئەف نامە دەهاتە نیاسین بەرپەرى عەمرى كورى حەزىمى.

- نامەیت پىغەمبەرى و مۆرکرى ب مۆرا وی بۆ سەرۆك و مەزن و سەرۆك
عیلیت وی سەردەمى تیدا داخووزا وان دكەت بۆ ئیسلامى.

قیجا چاوا دبیژن حەدىس د بنیرا نەهاتیه نقیس دەمەكى درەنگ درەنگ نەبیت
پشتى مرنا پىغەمبەرى (سلاقییت خودى ل سەر بن)، و ژ بلى قى صەحابە ژى
هەبوون بەرپەر نقیسی ژ وان:

- مالپهري راست (الصحيفة الصادقة) يا عبدوللاهي كوري عهري كوري عاصي و نهف بهرپهه ب في ريكي د كتييت هديسيدها هاته نياسين ژ عهري كوري شوعهبيي ژ بابي خو ژ باپيري خو و باپيري وي صهابيي قهدرگرانه عبدوللاهي كوري عهري (خودي ژي رازي بيت) و نيمام نهحمد ناقهروكا في بهرپهري د موسندها خودا نينايه.

- مالپهري جابري كوري عبدوللاهي، و نين سهعد د طهبهقاتيت خودا نهف مالپهه نينايه دهمي بهحسي ژيانا مواهدي دكهت.

- مالپهري دورست (الصحيفة الصحيحة) يا تابعي هومامي كوري مهنبههي، نهوي گههشتيه صهابيي قهدرگران نهبو هورهيره، و گلهك هديسييت پيغهمبهرى (سلاقيت خودي ل سهه بن) ژ وي وهرگرتين، و نهف هديسه د مالپهه كيده كومكرن و توژهرقان موحهمهده حميد الله ب دو وينهيان دهستنقيس نهو مالپهه ل ديمهشقي و بهرليني ديت، و نيمام نهحمهدي ههمي د موسندها خودا نينايه.

- نفيسكارا سهعدئ كوري عوبادهي، نفيسكارهك ل دهف وي هاته ديتن (خودي ژي رازي بيت)، هنده هديسييت پيغهمبهرى (سلاقيت خودي ل سهه بن) تيدابوون، و پتر ژ زيدهركي نامازه دايه في نفيسكاري، ژ وان نيمام نهحمهده د موسندهيدا و دارهقوطني و طهبهراني.

كورت نهه بيژين هديس نفيسان ل سههدهمي پيغهمبهرى (سلاقيت خودي ل سهه بن) نهبوو و نههاتيه نفيسن و سههدهمي صهابان نههاتيه نفيسان ههتا چهرخي سيني، ناخفتهكا بي وژدان و بي بهخته ژ بهه نهگهران:

نيك: ژ يا بووري بو مه ديار بوو هديس نفيسين ههبوو بهلي يا كيم بوو نهو ژي ژ بهه:

- گوتنيت پيغهمبهرى (سلاقيت خودي ل سهه بن) د سينگي موسلماناندا ژ صهابيان د پاراستي بوون، و پيدفي نهخواست دهست ب بزاقا نفيسانئ بكهن.

- مهز نه تابعييت گههشتينه صهابيان، ناگهه ژ هديسييت پيغهمبهرى (سلاقيت خودي ل سهه بن) ههبوون، و د ناقهبرا خودا ب زارهكي (شهفهوي) دقهگوهاستن و نهفه جهي نفيسانئ دگرت.

- هديس يا سپههي بوو و تيكهلي چو تشنيت خهلهت و لاواز نهبووو، و نهفه ههمي نهگهه بوون بزاقا نفيسينا هديسي يا گهه نهبيت و يا كيم بيت.

دو: و گوتنا زیده دوبر ژ حقیقی نه‌فایه، بیژن: چرخ‌سی سیی دهست ب نفیسینا
 حه‌دیسان هاتیه کرن، بهلکی ب رهنگه‌کی فهرمی و ره‌سمی و ب فهران
 بالاترین دهسته‌لاتدار چرخ‌سی ئیکی یی ئیسلامی و ب ریک و پیک حه‌دیس هاته
 نفیسن، دویم‌هیکا چرخ‌سی ئیکی سالا (۹۹) مشه‌ختی، ب فهرانا خه‌لیفی
 موسلمانان، عومهری کوری عه‌دولعه‌زیزی (خودی ژی رازی بیت)، و
 بوخاری ناما وی بو نه‌بو به‌کری کوری حزمی د فی بواریدا ئینایه (انظر ما
 کان من حدیث رسول الله فَاكْتُبُهُ فَإِنِّي خِفْتُ دُرُوسَ الْعِلْمِ وَذَهَابَ الْعُلَمَاءِ وَلَا تَقْبَلُ
 إِلَّا حَدِيثَ النَّبِيِّ وَتُنْفُسُوا الْعِلْمَ وَتَنْجَلِسُوا حَتَّى يُعَلَّمَ مَنْ لَا يَعْلَمُ فَإِنَّ الْعِلْمَ لَا يَهْلِكُ
 حَتَّى يَكُونَ سِرًّا) پشتی فی نامی و ب رهنگه‌کی فهرمی و هر د چرخ‌سی ئیکیدا
 و ب رهنگه‌کی چالاک و گهرم و گور بزاقا نفیسینا حه‌دیس‌ی که‌فته بواری.

و د فی چرخیدا بزاقا کومکرنا حه‌دیس‌ی چالاک بوو، و زحمه‌تخواری (تشدد) د
 وهرگرتنا حه‌دیسیدا هاته‌کرن، کو نه‌ف زحمه‌تخواریه فیقیه‌ک بوو ژ خه‌لیفه‌ییت
 راشد ب میراتی هاتبوو وهرگرتن، و د گهل نفیسانا حه‌دیسان ئاخفتنییت
 سه‌حابیان و مزنه تابعیان ژی هاتنه نفیسین، و چرخ‌سی سیی هنده فه‌کولینییت
 دی بییت تاییه‌ت که‌فته د گهل بزاقا نفیسینا حه‌دیس‌ی، و حه‌دیس ب رهنگه‌کی نوی
 و تاییه‌ت هاته نفیسن، ل دویف بابه‌تان، و ل دویف فهرانان، و بزاقا دویفچون و
 هه‌لسه‌نگاندنی، و هویرکارخواریی، به‌رفره‌ه‌بوو، و بزاقا ره‌خنه‌گرتنا ریک و
 مه‌تنان ژی به‌رفره‌ه‌بوو، و جهرح و ته‌عدیل که‌فته کاری، و حه‌دیس‌ی که‌سی
 نه‌دهاته وهرگرتن، هه‌که نه‌که‌فتبا به‌ر مهرجییت وهرگرتنا حه‌دیس‌ی، و
 نشته‌رگه‌ریا جهرح و ته‌عدیلی، نه‌فه هه‌می بو هندی حه‌دیس ب رهنگه‌کی
 سپه‌هی و پاک و پاقر بگه‌هیته مه، و نه‌ف زحمه‌تکیشانه به‌رده‌وام بوو، هه‌تا
 چرخ‌سی چواری، و ژ چواری هه‌تا حه‌فتی کاری حه‌دیس‌ی گه‌هشتیه گولپچکی،
 و نه‌م ژ حه‌دیس‌ی پیغه‌مبه‌ری (سلاقییت خودی ل سهر بن)، پشت راست بووین، و
 هرچه‌نده نفیسینا حه‌دیس‌ی دره‌نگ دهست پی نه‌کر هه‌روه‌کی دژمنییت حه‌دیس‌ی
 فی دبیژن، به‌لی هه‌که وه‌کی وان ژی بیت، باوه‌ریا مه ب حه‌دیس‌ی هندی
 مویه‌کی ژی ژ جه‌ناچیت و نالقییت؛ چونکی زانایان ریکه‌ک گرتنه به‌ر د دیروکا
 مرو‌فایه‌تییدا که‌سی نه‌و ریک نه‌دایه به‌ر، و پشت پی نه‌به‌ستیته، بو به‌لگه‌نامه‌کرن
 و نفیسینا گوتنییت پیغه‌مبه‌ران و دیروکی.

نه‌و ژی پشت به‌ستنه ب (سه‌نه‌دییه) ریک وهرگرتن و زنجیرا فه‌گیران، زانایان
 نه‌ف مهرجه دانا، حه‌دیس بی سه‌نه‌د د بنیرا نه‌هیته وهرگرتن، و پینج مهرجییت
 زیده ب زحمه‌ت و ئاسی و گران، بو سه‌نه‌دی دانان، هه‌تا نه‌و حه‌دیس‌ی
 وهرگرن، ژ فان پینج مهرجان ئیک تیدا نه‌بییت، بلا هه‌رچارییت دی ب ئاشکرایی

تیدا بن ناهیته وهرگرتن، ئەف (سەنەده، زنجیرا فهگیرانی، ریک وەرگرتنه) زانا هند گرنگیدان دای و ژ دینی ددانا و نابیت سستی تیدا بێتهکرن و د صحیحا موسلمیدا ژ عەبدوللاهی کورئ موبارهکی هاتیه: (الإِسْنَادُ مِنَ الدِّينِ وَلَوْلَا الإِسْنَادُ لَقَالَ مَنْ شَاءَ مَا شَاءَ) و ئەف سەنەده تایبەته ب موسلمانانقه و داهینانا زاناییت هەدیسییه و روژهه لاتناس ژی فی دانپیدانی دکهن کو ئەفه تایبەتمەندیهکا موسلمانانه قیجا چاوا دی باوهریا مه ب هەدیسای کیم بیت و لقلثیت و ئەز بزانه هەر زوی بی هاتیه نفیس و ب فی ریک بی هاتیه نفیس و پشکهکه ژ وی کتیبای خودایی مهزن د دەر حەقیدا گوئی: (إِنَّا نَحْنُ نَزَلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لِحَافِظُونَ) مه قورئانا ئینایه خواری و ئەم دی پاریزین و کا چاوا پاراستنا قورئانی یا بی گومانه هوسا پاراستنا هەدیسی ژی یا بی گومانه چونکی تمامکەر و روئکەرە بو قورئانی.

گومانبازی نهه: هەدیس گەلهک ل دویف داخواری و فەرمانیت میر و حوکمدار و دەستەهلاتدارا بیت هاتینه نفیسین، نهخاسمه دەستەهلاتداریت ئەمەوی و ئەفه بی باوهریی ل دەف مروقی د راستا وەرگرتنا هەدیسیدا دورست دکهت:

بەرسفدان:

چو دەرگهه نین دژمنیت دینی نهقوتن، تیدا بشین گومانی بو موسلمانان د راستا دینی واندا دورستکهن، یان د راستا هەدیسای پیروژدا، بەلی خودایی مهزن پاریزهری دینی خو و هەدیسای پیغمبهری خو، هەر ریکهکا ئەو بگرنه بهر، دی ب ریکا زانایان گومانبازی و بەلگەسهختیت وان ئاشکراکەت، و پەردی ژ سەر نهراستیا (باتلی) وان ئاشکراکەت، و ئەو ژ بلی گومانخواری و گومانچیکرنی ژ فان بەلگەسهختاندا ناخوازن.

هەرکەسی زانین و ئاگههیهکا کیم ژی ل دۆر هەدیسی هەبیت، دی زانیت ئەفه درهوهکا سۆر و سۆره، و یا بی بنیاته، و چو هەدیس بو خوشرینکرن یان بو رازیوون و نێزکیوونا چو دەستەهلاتداران نههاتینه دانان، و نههاتیبته دیارکرن، بەلکی دی گەلهک گەلهک هەدیسان بینیت نه ب دل وانه، و وان پی نهخوشه و ههکه هەدیس بو رازیوونا وان هاتبانه دانان ئەف رهنگیت هەدیسان نههاتنه دیتن، ژ وان: (أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ) و (مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ) و (مَنْ بَايَعَ أَمْرًا مِنْ غَيْرِ مَشُورَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّهُ لَا بَيْعَةَ لَهُ وَلَا لِلَّذِي بَايَعَهُ) و (مَا مِنْ وَالٍ يَلِي رَعِيَّةً مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَيَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لَهُمْ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ) و (مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً فَلَمْ يَحْطُهَا بِنَصْحِهِ إِلَّا لَمْ يَجِدْ رَاحَةً

الْجَنَّةِ) و (ما من أمير يلي أمر المسلمين ثم لا يجهد لهم وينصح إلا لم يدخل معهم الجنة) و (إن الله سائل كل راع عما استزاعه أحفظ أم ضيع) و (القضاة ثلاثة قاضيان في النار وقاض في الجنة) و (لا تسأل الإمارة فإنك إن أعطيتها عن مسألة وكلت إليها وإن أعطيتها عن غير مسألة أعنت عليها) و (إنكم ستحرصون على الإمارة وإنما ستكون ندامة وحسرة يوم القيامة فنعمت المرضعة وبئست الفاطمة) ههكه وهبا ههديس بو رازيبوونا وان هاتبانه نقيسين نهف رهنكي هديسي و بيت وهكي وان ب سهدان و هزاران ته نهديتين، و هديسزان گلهك دويري ميران و دهسته لاتداران بوون، و نيك ژ شهنگستيت و هرگرتنا هديسي، نهو زانايي زيده ب سهر دهسته لاتداريغه دجيت، هديسا وي وهرنهگرن نهخاسمه ههكه هديسهكا گريدايي حوكمداريي بيت، و بينهكا خوشرينكري ژي بهيت، نهكو وان ذراتيا حاكمداران دكر، بهلي زيده ب سهرقه نه دچون بو شيره تكرنهكي نهبيت، و د هديسهكيذا هاتيه هرچنده نهگلهكا ب هيزه بهلي رامانا وي يا دورسته (شرار العلماء الذين يأتون الأمراء وخيار الأمراء الذين يأتون العلماء).

و زانايت مه ژ كهسي نهترسيان، ههتا ژ ترسيت واندا هديسهكي قهشيرن نهبيژن، يان هديسهكي بو دلي وي بيژن، بهري خو بده ويران و ميرنيا تيمامي هديسي زوهري، دجيت دهف خليفه و هليدي كوري عهبدولمهلكي گوتي: نهفه چ هديسه يا هندهك خهلكي شامي بو مه دبيژين، گوت: كيژك يا نهمير لهموئمين؟ گوت: دبيژنه مه (إن الله إذا استرعى عبدا للخلافة كتب له الحسنات ولم يكتب عليه السيئات) ههكه خودي بهندهيك كره حاكمدار و خليفه خيران بو دنقيسيت و گونهان ل سهر نانقيست. زوهري گوتي نهفه درهوه يا نهمير لهموئمين. ما خليفهيي نه پيغهمبهر ل دهف خودي ب قهدرتره يان پيغهمبهر خليفه؟ و هليدي گوت: بي گومان پيغهمبهر خليفه ل دهف خودي ب قهدرتره ژ خليفهيي نه پيغهمبهر، زوهري گوت: پا خودي د راستا داود پيغهمبهريدا دبيژيت: (يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ) قيجا يا نهمير لهموئمين نهفه گهفه بو خليفهكي پيغهمبهر، پا تو چ دبيژي بو خليفهكي نه پيغهمبهر، و هليدي گوت: ب راستي بو سهر دابرنئي قئي دبيژنه مه. بهري خو بدئي و بزانه كا نهف دان و ستاندنه ل سهر چ ناسته و چندا بهرزه سهر ژ ههميان بلنتر خليفئي موسلمانان، و فهراندار و دهسته لاتداري زهماني خو، پساري ژ هديسزانهكي دكهت ل سهر هديسهكا دلي وي پي خوش، چاوا بو ديار دكهت درهوه، و چو راستي بو نينه، و چو ترس و سههم و ههيهت ژي نهكر، بهلگه ل سهر ميران و ويران و نهترسيانا

زانایان نُهفه هرچار سهر مَزَههَبیت نافدار ئیمام مالک و ئیمام نُهبو حهئیفه و ئیمام نُهحمهد و ئیمامی شافعی، ههلویستیت وان د گهل حاکمداران بیٚت ئاشکرانه، چهئد جار ان نُهبو حهئیفه هاتیه زیندانکرن، ههتا هئده فهگیر دبیزن د زیندانیدا بیٚ چویه بهر دلوقانیا خودی، و ئیمام مالک ل سهر دهستی دهستهلاتداریت سهردهمی خو هاته ئیزادان و دهستی وی ئینادهری، و ئیمامی شافعی ژ قیری بو قیری دچو چونکی ل دویف دلخووزیا وان نه دچو، و ئیمام نُهحمهد وهکی چپایهکی خورستی بهرامبهر ستهما حاکمداری راوهستی، و هندی سهرتلهکی ژی ل دویف نهچو، و یا وان ژی دخواست دویف نهچو و یا کیم بهروان نهदानا.

گومانبازیا دهی: وان تیدا دفتین ههیبهت و ریز و حورمهتا حهئیسیت د دلی موسلماناندا بشکینن، و پیرووزیا وی نههیلن یان بکیشن، دبیزن: نُهو حهئیسیت زانایان بو مه فهگوهازتین، نه گوتن و ئاخفتنیت پیغهمبهرینه و دهقیت ئاخفتنیت وینه، بهلکی رامانا ئاخفتنیت وینه و ب بیژهیا فهگیرفانان، قیجا کهنگی یا دورسته نُهم پیرووزی بدینه ئاخفتنیت زهلامان و نه بیٚت پیغهمبهری و بکهینه ژیدهری دووی ژ ژیدهریت شهریعهتی.

بهرسفدان:

تشتی زانال سهر ئیک و نه ژیک جودا، و ل سهر کوم، تاییهت زاناییت توژینهر (محقق)، حهئیس ب دهقا ئاخفتنی و ب بیژهیا خوفه و ب رامانفه ژی هاتینه فهگیران، و نه ب رامانیه تنی هاتینه فهگیران، و بنیاتی کار پی کری فهگیرانه ب دهقا وانقه، و فهگیران ب رامانیه نهبنیاته، بهلکی دهستویریه، ههکه پیدقی و ههوجهی خواستی نُهو ژی د تخویبیت بهرتهنگ بهرتهنگدا، و چاوا دیٚ پیرووزیا حهئیسال دهق مه سست بیٚت و نُهم دزانین نُهویت ئاخفتن و گوتنیت پیغهمبهری (سلاقیٚت خودی ل سهر بن) ژی فهگوهاستین، ههفال و هوگریٚت وینه، و نُهویت شههدهیی ب نُهمانهت و دادپهروهری و راستی و خودی ترسیا وان ههی، و نُهفه روٚن و ئاشکهراد قورئانا پیرووزدا هاتیه، خودایٚ مهن د راستا وان و تابعیناندا نُهویت حهئیسیت پیغهمبهری (سلاقیٚت خودی ل سهر بن) بو مه فهگوهاستین، دبیزیت: **(وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ)** و ههکه نُهف فهگیرفانه ژ صهحابه و تابعینان د ههژینهبانه، خودی پهسنا وان نهدر، و شههدهیی بو نهدها، تو بیژی نُهویت خودایٚ مهن شههدهیی بو دایی، خیانهتی د فهگوهاستنا خودا بکهٚن، و ئاخفتنیت پیغهمبهری (سلاقیٚت خودی ل سهر بن) قاریٚ بکهٚن، و بگوهوورن، و

سهخته‌کاری بکن، حاشای وان، و حاشای خودی په‌سنا هنده‌کان بکمت و شاده‌یی بو بدهت و پاشی هوسا دهرکه‌فن.

نهم ههمی دزانین گوهورین د بیژه‌ییدا یان د رامانیدا وه‌کی نیک دژی راستیی و حقیینه، قیجا چاوا نهو بستهی ددهنه خو صه‌حابان و تابعینان ب سهخته‌کاری (ته‌زویری) گونه‌هبار بکن.

بنگه‌ه و شه‌نگستی سهره‌کی و بنه‌تاری د فه‌گوه‌استنا حه‌دیسیت پیغه‌مبه‌ریدا (سلاقییت خودی ل سهر بن) ب بیژه‌یا وانقه بیت و ب رامانی نه‌بیت ب سی مهرجان نه‌بیت:

نیک: هندی شیان هه‌بن دقیت فه‌گوه‌استن ب رامانی نه‌بیت د کراسیی نه‌چاری و ته‌نگا‌قییدا نه‌بیت، و د تخویبیت ته‌نگ ته‌نگ و سنورداردا.

دو: و هه‌که ب رامان هاته فه‌گوه‌استن، دقیت پشتراست و مسوگهر بییت رامان و مه‌رهما پیغه‌مبه‌ری (سلاقییت خودی ل سهر بن) ب چو ره‌نگان نه‌هاتیه گوهورین.

سی: هه‌که ب رامانی فه‌گوه‌یزیت دقیت ئاشکرا بکمت و بیژیت بیژه یا ویه، دا کهس هزر نه‌کمت نه‌قه ده‌قی ئاخفتنا پیغه‌مبه‌ریه (سلاقییت خودی ل سهر بن)، فه‌گوه‌استنا حه‌دیسیت پیغه‌مبه‌ری (سلاقییت خودی ل سهر بن) ب رامانی د گهل کو یا کیم بوو، د گهل هندی ژی زانایان دورست نه‌کریه ب رامان بیته فه‌گوه‌استن ب مهرجیت بوری نه‌بیت، و ب تخویبیت ته‌نگدا و د کراسی نه‌چارییدا نه‌بیت، و ده‌می د فه‌گوه‌استنیدا ب ئاوايه‌کی زاره‌کی (شفه‌وی). و هه‌که بو گه‌را نفیسینی دقیت ب بیژه‌یا پیغه‌مبه‌ریقه (سلاقییت خودی ل سهر بن) بیته نفیسن، و پیغه‌مبه‌ری (سلاقییت خودی ل سهر بن) به‌ری صه‌حابان دایه هندی بیژه‌یا وی نه‌گوهورن، و وه‌کی خو فه‌گوه‌یزن، پیغه‌مبه‌ر (سلاقییت خودی ل سهر بن) دبیژیت: (وَحَدِّثُوا عَنِّي وَلَا حَرَجَ وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ) نه‌ف حه‌دیسه گه‌فه‌کا دژواره بو وان یی تشته‌کی ژ ده‌ف خو ب دویف پیغه‌مبه‌ریقه‌نیت، (سلاقییت خودی ل سهر بن)، و حه‌دیسای وی وه‌کی خو نه‌فه‌گوه‌یزیت، و نه‌ف حه‌دیسه دو فه‌رمانه، نیک: (وَحَدِّثُوا عَنِّي وَلَا حَرَجَ) و یا دوی: (وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا) فه‌رمانا نیکی ده‌ستوریه ب رامانی ژی بیته فه‌گوه‌استن ب مهرجه‌کی رامان و مه‌به‌ستا پیغه‌مبه‌ری (سلاقییت خودی ل سهر بن) نه‌هیته گوهورین، و فه‌رمانا دوی پالدانا وانه ل سهر بیژه‌یا وی د هشیاربن، و ده‌قا ئاخفتنا وی فه‌گوه‌یزن، و دیسا د حه‌دیسه‌کا دیدا ل دور قی فه‌رمانی دبیژیت: (نُصِرَ اللَّهُ أَمْرًا سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا فَلَبَّغَهُ كَمَا سَمِعَ، فَرُبَّ مُبَلِّغٍ أَوْعَىٰ مِنْ

سَامِع) خودی مروڤه کی حال خوش کهت تشتهک ژ مه گولی ببیت بگه هینیت وه کی گولی بووی، دبیت یی دگه هیتی ژ یی گولی بووی تیگه هشتیتر بیت.

د گهل من بهری خو بده ئاخفتنا وی (سلاڤیت خودی ل سهر بن): (فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَ) داخواز و ئاراستهیه ژ وی (سلاڤیت خودی ل سهر بن)، ئاخفتنا وی چاوه گولی بوویه و هسا بیته فهگوهاستن، و هیژ یا ژ فی رونتو و ئاشکراتر، رژدبوونا پیغهمبهری (سلاڤیت خودی ل سهر بن) ل سهر فهگوهاستنا ئاخفتنا وی ب بیژهیا خوڤه بیی گوهورین، بهرائی کوری عازبی (خودی ژی رازی بیت) دبیزیت: پیغهمبهری (سلاڤیت خودی ل سهر بن) گوته من: ههکه تو چویه سهر نفینیت خو دهستنیژای بگره، دهستنیژا خو بو نفیژی، پاشی خو ل سهر لایبی خو یی راستی دریژکه و بیژه: (اللَّهُمَّ أَسَلْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ. وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَمَلْجَأٌ وَلَا مَنجِي مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ، فَإِنْ مِتَّ. مِتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ، وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ) یا خودی من خو سپارته ته و من خو ته سلیمی فسرمانا ته کر، و من بهری دلای خو و ئارستهیا خو دا ته (یان مهخسهدا من ب پهرستنا من تویی)، و من کار و باریت خو ب هیقییا تهفه هیلان، و من پشتا خو ب ته گهرم کر و راست کر، د هیقیییت دلوقانییا تهدا و ترسیت ئیزایا تهدا، ب راستی زفرین و رهقین ژ ته نینه ههر بو دهڤ ته نه بیت، من باوهری ب وی کتیبیا ته ئینایه خواری و ب پیغهمبهری ته هنارتی ئینا. ههکه تو مری، تول سهر موسلمانه تییبی مری، و بلا نهفه دویمهیک ئاخفتن بیت تو بیژی. بهراء دبیزت من گوته ههتا نهز گه هشتیمه (وبنبيك الذي ارسلته) من گوته: (وبرسولك الذي ارسلته) گوته: (نهء و بنبيك الذي ارسلته) بهری خو بدی پیغهمبهر (سلاڤیت خودی ل سهر بن) چهند یی رژد و هشیاربوو حهدیسا وی وه کی خو و ب بیژهیا خوڤه بیته فهگوهاستن د گهل کو (نبي و رسول) دبیت ئیک رامن بن، و جهی ئیک و دو بگرن، بهلی پیغهمبهر (سلاڤیت خودی ل سهر بن) رازی نه بوو بکهڤنه جهی ئیک، نهفه ههمی باوهریهکا موکوم بو مه ب حهدیسی دورست دکهت، وه کی خو بیت هاتینه فهگوهاستن و فهگیران، و ب رامنقه زیده یا کیم بوو، و ههکه هاتیبیت ژی ب مهرجیت خو بییت دورستیڤه بیت هاتین، هوسا باوهریا مه ب حهدیسی موکم و بنهجه و زیدهتر لی دهیت.

گو مانبازیا یازدی: دبیزن فهگیرقانییت حهدیسی مروڤن و نهملیاکهتن، و نه بییت مه عصوم و بی گونه ه و پاراستینه، و دورست دبن و خهلهت دبن، قیجا چاوا ئهم باوهری ب راستیا هزارهها فهگیران بینین نهویت وان بو مه فهگوهاستین، ئیک ژ

وهرنگرتنی د مروښیدا هېښ، و پهیداوون بی گومان و بی دودلی دی ژئ هیته وهرگرتن.

هزار جار و څه کړی سوپاس بو خودایي مهزن بن، ب ریکا زانینا جهرح و ته عدیلې (جهرح شهنگست و مهرجیت وهرنگرتا هدیسنه، و ته عدیل شهنگست و مهرجیت وهرگرتا هدیسنه، و جهرح و ته عدیل پیکه ترازا هویرکاره بو هر څه گیرفانه کی، تیدا ب زانین دویمه کی دی ژئ هیته وهرگرتن یان نه) زاناییت مه هم دلرحمت و پشتراستکرین د راستا هدیسنیت پیغمبري مه دا ب رهنګه کی و هسا گومان جهی خو د وهرگرتنا هدیسنیدا نه بینیت، و ب راستی چو څه گیر (روایة) ل جیهانی همی نه که فتنه بهر نه شترګه ریا هویرکار، یا جهرح و ته عدیلې و نه دئ و رهنګی، و هکی یا نیسلامی که فتنه بهر، و بهری همیان څه گیرا هدیسی، و نه موسلمانان شه هدی بی ب فی چندی دایه، و هکی (باسورث) نه دمی کولیا ته لیلی ل نه کسفورد و (کارلیل) و (برنادشو) و دکتور (سبرنه کرکان) څان حییه تیوونا خو بو ریکا کومکرنا هدیسان دیارکر، و نهو علم و زانینا تاییهت بو هندی هاتیه دانان، بهلکی نفیسکاری جیهانی (موریس یوکاری) دبیزیت: پشتهستی ب سهنه دئ و زنجیرا څه گیران و مهرجیت زحمته ییت وهرگرتنی تاییهتمه ندیه کا تاییهته ب موسلمانان څه و کس هه څی شکی و ان نینه نه بهری و ان و نه پشته و ان (السنة المفتری علیها ص ۳۸).

څیجا ب ریکا فی زانینی (جهرح و ته عدیلې) کومه کا مهرج و پیغمبر و ریخستکرا (زه وابتان) بو نارمانج و مه بهسته کا بهرز و بلند هاتنه دانان دا:

نیک: ئیحمالا خله تیی یان یا درهوی د هدیسنیدا نه بینیت و رابیت.

دو: دل پشتراست بییت نهف هدیسه هاتینه څه گوهازتن ب ریکا څان څه گیرفانیت که فتنه بن نه شترګه ریا هویرکار یا جهرح و ته عدیلې، و نهو څه گیر د دورستن و ژ پیغمبرینه (سلاقییت خودی ل سهر بن).

گومانبازیا دوازدي: دبیزن موسلمانته بهری مه ددهته ئیکاتی و ژ نه گهریت ژیکه بوونی دویرکه فین، و نهفه ب کارکرن ب قورنای تنیقه ب جه دنی، خودی دبیزیت: (إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُون) و کارکرن ب هدیسی، دی مه ژیکه کهت؛ چونکی چند رهنګیت هدیسی بیته هین، و همی نیک بوچون نین، ل سهر گلهک هدیسان، یا ل دهف فی دورست، ل دهف ویهه لاوازه، و یا ل دهف فی لاواز، ل دهف ویهه دورسته، و هوسا نهفه دی مه ژیکه کهت نه مه کهته نیک. کو بانگخوازا نیسلامیه؟

بهرسقدان:

نیک: دهستیکی بیژنه مه، نهری هوین نهفتی دبیزنه خو قورنای (و د بنیاتدا هوین نهقورناینه بهلکی هوین همدیس وهرنهگرن) هوین بوونه نیک، پشتی ههوه همدیس هیلایی، و وهرنهگرتی، هوین بوونه چهند پشک، بهس د نفیژیدا و نه د چاوانیا ویدا، بهس د هژمارا وندا، هندهک ژ ههوه دبیزن: دو نفیژن، و هندهک دبیزن سیننه، و هندهک دبیزن چارن، و هندهک دبیزن پینجن، ئەما چاوانیا کرنا وان، ئەم بهس ناکهین، کا هوین ل سهر چهند ئاویان ژیک جودابووینه، قیجا ئاخفتا ههوه چو بنیات نینه.

دو: جودابوونا ههفتی د ئیسلامیدا یا نه دورسته، و دفتی ئەم دژی براوهستین نه جودابوونا رهنگاورهنگ، و پتر ژ رهنگهکی، و ههکه ههر تشتهکی هنده هوکاریت ژیکجودابوونا رهنگی دوی تیدا بیت ئەم بهیلین ل دویف گوتنا ههوه و بوچونا ههوه، دفتی هنگی ئەم قورنای ژی بهیلین؛ چونکی راسته مه گومان د هاتنا ویدا نینه، و یهقینه، بهلی بهلگه دان و راماندان ل سهر حوکمان نه جهی ئیتفاقیه (عام و خاص و حقیقه و مهجاز موشرهک و موحکم و موفهسر و موطلهق و موقهید و ..هتد) تیدانه، دبیت نهبیته ئەگهری پیکهاتنی، نهری بهیلین؟ کس فی نابیزیت، ئیکی ساده نهبیت، و یی نهزانی، خودی ئەف روییه (طهبعهته) دا قورنایا خو و دیسا همدیس پینغمبهری خو ژی، دا بهای بدهته عهفتی مه و رولی خو ببیت د هزرکرنیدا و پی بگههینه ئەحکامیت شهرعی.

گومانبازیا سیزدی: دبیزن همدیس گریدایی گوتنی و کریاری ساخلهتا گشتی یا دهی و جهی بو نینه، کو ب کیربهیت بو ههمی دهم و زهمانان، بهلکی گریدایی کهسان و کاودانیت تایهت بوو، و ئەفرۆ ده یمی هاتیه گوهورین، و کاودان بیت هاتینه گوهورین، و د ئەنجامدا گوتن و کریاریت پینغمبهری (سلافتی خودی ل سهر بن) کیر فی جهی و دهی ناهین.

بهرسقدان:

ئەف گومانبازیه ژ ههوه، یا ئافاکریه ل سهر هندی، ل دهف ههوه همدیس نه وهحیه، و نه شهریهته، و مه ئاشکراکر ب رهنگهکی گومانبر، و گوماننهیل، کو همدیس وهحیه و ژیدهری دووییه ژ ژیدهریت شهریهتی، و ئەگهریت هاتنه خوارا وهحی و هاتنا همدیس زانا د راستا وندا دبیزن: (العبرة بعموم اللفظ لا بخصوص السبب) بهلگه وهرگرتن ب گشتیا بیژهیییه نه ب تایهتیا ئەگهر هاتنییه، بو نمونه حوکمی ظیهاری نه یی تایهته ب خهولایی ب تنیقه، بهلکی ل سهر ههر رهوشهکا وهکی وی دهیت، ل ههمی دهم و جهان و همدیس ژی ههروهسا.

گومانبازيا چواردئ: دبیژن حدیس نه و محیه، بهلکی هزره یا پیغمبریه، وهکی نهو مروّف، و دبیت نهو هزر یا دورست بیت، و دبیت یا خهلت بیت، ب بهلگهیی: چیروکا تهلقحکرنا دارقهسپی، و جهی موسلمانان گرتی د شهرئ بهدریدا، و پرسا وهرگرتتا مالی پیش نازادکرنا ئیخسیریت شهرئ بهدرئ، و سهحابان ژی هوسا بهرئ خو ددا حدیسی کو هزره ژ پیغمبریه و نه و محیه، لهوا سالا حودهییی ب گوتن و فرمانا پیغمبریه نهکرن، دهمی ژ وان خواستی سهریت خو بتراشن، و قوربانیت خو فهکوژن، و ههکه وان وهی دانابا بی گیروکرن دا فرمانا وی ب جه ئینن.

بهرسفدان:

ئیک: ئیکبوچون و ئیکدهنگی یا ههی ل سهر هندی حدیس و محیه و نهفه ل دهف مه نه جهی جرهبرییه و نه جهی گومانیه؛ چونکی ب ههمی ئاشکرایی خودایی مهزن دبیزیت: (وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ) و (ما) ل قیرئ رمانا گشتگیریی ددهت، ئانکو ههر تشتی بیژیت قورئان بیت یان حدیس بیت، و محیه و نابیت نهو د گوتنیت خودا چو تشتی نهیی دورست بیژیت، و ههکه وهر گهف لی هاتیهکرن و باراپتر نهف گهفه ژ و محیا حدیسان ژی دگرتیت خودایی مهزن دبیزیت: (وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ) نهف گهفه ههکه نهو تشتهکی ژ دهف خو ب سهر خودیقهنیت دئ ب هیز هیته سزادان، پاشی خودایی مهزن فرمانا مه کریه نهو دویف فرمانا وی بچین، و گوهداریا وی بکهین دبیزیت: (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمُ عَنْهُ فَانْتَهُوا) و دیسا (ما) ل قیرئ گشتگیره، قورئان و حدیسی ههر دوکان دگرتیت، و نهو نهشین بیژین قورئانی تتی دگرتیت؛ چونکی (ما) عاممه و گشتگیره، و د ئایهتهکا دیدا فرمانا مه دکهت نهو گوهداریا وی بکهن کو قورئانه و گوهداریا پیغمبریه بکهین کو ب حدیسا وی و ههکه نهو و نهکهین بلا بترسین کاریت خو پویچ بکهین دبیزیت: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ) و د ئایهتهکا دیدا دیار دکهت نهو دورستایی باوهریی نائینین ههکه نهو پیغمبریه د کاروباریت خودا نهکهینه ههکه و ب دلهکی فرهه فرمانا وی وهر نهگرین و دورستی پیگیریی پی نهکهین دبیزیت: (فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا) و کارئینانا جهناقئ بهرامبر بهلگهیه، مهخسهه پی پیغمبره، نه قورئانه، چونکی دبیزتی: (حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ) ههکه مهخسهه پی قورئان با دبیزتی (حتی یحکموا الله أو القرآن) و نه دگوتی: (يُحَكِّمُوكَ) دیسا قورئان ههلویستی باوهرداری و ئاخفتنا وی بهرامبر

داخوازيکړنا وی بو وهرگرنتا فرمان وحوکي پيغهمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) ديار دکهت، دبیژیت: (إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) و گوتنا وی: (لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ) پشتر است دکهت مهخسه دپی فرمان و حوکمی پيغهمبهری، و نهو ژی د حه دیسیت ویدا دکومن، قیجا حه دیسیت وی بیگومان و محینه.

دو: رویدانا تهلقیحرنا دارقهسپان ژ چ هاتیه، طه حاوی د (مشکل الآثار) دا دبیژیت: دهمی پيغهمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) هندهک ژ خه لکی مه دینی دیتین زحمه تی ب تهلقیحرنا دارقهسپانقه دهن، نهف پيشنیاره دا وان، و نه فرمان بوو، و نه ژ بابه تی و محیی گوتی، به لکی ژ بابه تی پسارکرنی یان ژ بابه تی پيشنیاری، و هه می بیژه بیته فه گیری نهفه لی دهیته زانین؛ چونکی د هندهکاندا هاتیه: (لَوْ تَرَكَوهُ لَصَلِحَ) نانو ما ههکه بهیلن فیقی ناگریت؟ و د بیژهیهکا دیدا ب هیفیکرن گوتی: (لَعَلَّكُمْ لَوْ لَمْ تَفْعَلُوا كَانُوا خَيْرًا) (لَوْ لَمْ تَفْعَلُوا لَصَلِحَ) نهفه هیفیخوازتنه و پيشنیاره نه ژ نهزموون و شارهزایی و ژ بهر هندی هه نهو دبیژیت: (إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَإِنِ الظَّنُّ يَظُنُّ عِيبًا وَيَصِيبُ) (فَأَيُّ إِنَّمَا ظَنَنْتُمْ ظَنًّا فَلَا تُؤَاخِذُونِي بِالظَّنِّ) و وهکی قی هاتیه و پيغهمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) ديارکریه نه ژ و محیی دناخقیته، به لکی ژ هزارا وییه، وهکی ژ هزارا خو پيشنیارکری تهلقیحا دارقهسپیت خو نهکن، و هند زحمه تی ب تهلقیحه نهکیشن، بوخاری ژ نین عهباسی فهگیریایه، دبیژیت: بهریره ژنا موغیثی بوو، و ههردو کوله بوون، بهریره هاته نازا کرن، نینا موغیث هیلا، و وی هند حهز ژی دکر، دویفرا دکره گری، و رووندک بو دینانه خواری، دلی پيغهمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) پی سوته، گوتی: ههکه تو زقریبایی، گوت: نه ری نهفه فرمانه تو ل من دکه می؟ پيغهمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن) گوت: نهخیر مه هدهره، نینا گوت: من ههوجهی پی نینه، بهری خو بدی بهرهقانی و مه هدهریا پيغهمبهری، بهلی نه ژ ده رگه ه و بابه تی و محیی بوو (عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ زَوْجَ بَرِيرَةَ كَانَ عَبْدًا يُقَالُ لَهُ مُعَيْثٌ كَانِي أَنْظَرُ إِلَيْهِ يَطُوفُ خَلْفَهَا يَبْكِي وَدُمُوعُهُ تَسِيلُ عَلَى لِحْيَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ لِعَبَّاسٍ يَا عَبَّاسُ إِلَّا تَعْجَبُ مِنْ حُبِّ مُعَيْثِ بَرِيرَةَ وَمِنْ بُغْضِ بَرِيرَةَ مُعَيْثًا فَقَالَ النَّبِيُّ لَوْ رَاجَعْتَهُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَأْمُرُنِي قَالَ إِنَّمَا أَنَا أَشْفَعُ قَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ) و دیسا نهفه وهکی رویدانا شه ری خندهکیه، دهمی پيغهمبهری (سلاقيت خودی ل سهر بن)، ب پيشنیارا خو یا بنیاتی وی هزار و دیتن، ب سیکا فیقی مه دینی قیایی غه طه فان ژ پهیمانا قوریشیان فهکهت، بهلی سه عدی کوری مه عادی و سه عدی کوری عهبادی گوتتی: یا پيغهمبهری خودی ل سهر کوفری نهشیان دلی خو بیهنه فیقی مه پستی خودی نهف کهر مه د گهل مه کری و نه موسلمان بووین، نه ب خودی ژ بلی شیري نه نادهینی، بوچی

ئەف ھەلوپستە وان وەرگرت چونکی وان پسیار ژ پیغمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن) کر: (یا رسول الله أشیء أمرک الله به لا بد لنا من العمل به أم أمر تحبه فتصنعه أم شیء تصنعه لنا قال بل شیء أصنعه لكم) ئەری یا پیغمبەری خودی ئەفە فەرمانەکه ژ خودی دقیت کار پی بکەین، یان تشتەکه تو حەز دکهی بکهی یان تشتەکه ته دقیت بو مه بکهی؟ گۆت: نهخیر تشتەکه - ژ دینتا خو - من دقیت بو ههوه بکهم، پشتی وان زانی ئەفە پیشنیاره و نهفەرمانه، ئەو بەرسف دانە پیغمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن).

سئ: و پرسا جهگرتنا بەدری نه ژ وەحیی بوو، چونکی حوبایی کوری موندری پسیار ژی کر، ئەف جهگرتنه ژ وەحیی، ئەم ب سەر فە ناچین یان ژی ژ دین و بوچۆن و نهخشەیه؟ (أرأیت هذا المنزل أمنزل أنزلکه الله فلیس لنا أن نتقدمه ولا نتأخره أم هو الرأي والحرب والمکیده؟ فقال رسول الله: بل هو الرأي والحرب والمکیده، قال: فإن هذا ليس بمنزل، انطلق بنا إلى أدنى ماء القوم إلى آخره) پیغمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن) بو دیار کر کا ژ چیه، زانی ژ دین و بوچۆن و نهخشەیه نه ژ وەحیی، ئینا ژ نوی حوبایی کوری موندری بوچۆن و دینتا خو دیار کر، جهی شاهدوهرگرتنی سەحابان هەمیان دزانی ئاخفتنا وی وەحیه، و ژ دەف خو نائاخفت، ژ بلی ئەو دیار بکەت ئەفە نه وەحیه، ژ بەر هندی بەری خو بده ئاوی پیساری: (أمنزل أنزلکه الله فلیس لنا أن نتقدمه ولا نتأخره أم هو الرأي والحرب والمکیده؟) ئەفە جههکه خودی تو لی دانایی، ئەم ب سەر فە ناچین یان ژی دین و شارەزایی و نهخشەگیرانه؟ ژ ئەفا بوری دهیته زانین ئەفە نابیتە بەلگه ل سەر نهفیکرنا وەحیی ژ تشتی ئەو ب خو وەحی، ئەو ژی حەدیسا پیغمبەریه (سلاقیت خودی ل سەر بن).

چار: و پرسا ئیخسیریت بەدری، د نایبەرا وەحیی و بوچۆن و دینتیدا کۆمکر، و ئەفە بەلگهیه خودایی مەزن پیغمبەری خو (سلاقیت خودی ل سەر بن) ل سەر خەلەتی ناهیلیت، و دی دورستکەت، هەروەکی د سەر هاتیا ئیخسیریت بەدریدا ئەفە چی بووی، و دیسا هەروەکی د سەر هاتیا ئین مەکتومیدا چی بووی و گۆتتا خودی ل سەر هاتیه خواری: (عبس وتولی) قیجا هه که فەرمانا وی دورست هات، خودی دی پەسندا وی کەت هەروەکی پەسندا وی کری د پەیمانا ریزوانیدا (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ) و ههکه خەلەت بوو، ناهیلیته وەسا و دزقربینتەفە راستی و دورست دکەت، هەروەکی د ئیخسیریت بەدری و سەر هاتیا ئین مەکتومیدا چی بووی، ئەفە پتر مه پشتر است دکەت وەحی بەردەوام چاقدیری وەحی دکەت، و ئەفە نه بەلگهیه ل سەر بوچۆنا حەدیس وەر نهگران کو حەدیس نه وەحیه.

پینج: گوټنا وان صهحابان ژى دزانی حه‌دیس نه‌وه‌حیه، له‌وا گوهداریا پینغه‌مبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) نه‌کرن، ده‌می د پیکهاتنا حوده‌بیبیدا ژ وان خواستی سهری خو بتراشن و قوربانیت خو سهرژیکهن. و نه‌فه دره‌وه‌کا سور و سور، هه‌که وان ژ بهر هندى وه‌کربا هه‌تا دویم‌ماهیکى دا ل سهر هه‌لو‌یستی خو مین، به‌لى وا هیقى و ئومید هه‌بوون پینغه‌مبهر ژ هه‌لو‌یستی خو لیقه‌بیت، و جاره‌کا دی نه‌زقرنه مه‌دینه‌یى، هه‌تا نه‌چنه د مه‌که‌هیدا و عومرا خو ب دلی خو نه‌کهن، ئها وان نه‌ف هیقى و حزه هه‌بوو، و وان کو فهران ب جه نه‌ئینا به‌لکی گیرۆکر د هیقىا هندیدا، گوهورینه‌ک چى بیت دلی وان خو‌شکته، به‌لى ده‌می بی هیقى بووین له‌ز ل فهرانا پینغه‌مبهری کرن، و گوهداری کرن، بوخاری سهرهاتیى ژ مسیوه‌ری کوری مه‌خره‌می قه‌دگیریت، دویم‌ماهیکى پینغه‌مبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) فهران دا (فلما فرغ من قضیه الکتاب قال رسول الله لأصحابه قوموا فأنحروا ثم اخلقوا قال فوالله ما قام منهم رجل حتى قال ذلك ثلاث مرّات فلما لم یفم منهم أحد دخل على أم سلمة فذكر لها ما لقی من الناس فقالت أم سلمة یا نبی الله أتحبّ ذلك اخرج لا تکلم أحدًا منهم کلمة حتى تنحر بؤنک وتدعو حالک فیحلقک فخرج فلم یکنم أحدًا منهم حتى فعل ذلك نحر بؤنه ودعا حالقه فحلقه فلما رأوا ذلك قاموا فنحروا وجعل بعضهم یحلق بعضًا) به‌ری خو بدی ده‌می ژ ئومیدا خو بی هیقى بووین، چ کرن؟ (فلما رأوا ذلك قاموا فنحروا وجعل بعضهم یحلق بعضًا) رابوون قوربانیت خو قه‌کوژتن و ده‌سته‌افیتنى سهری هه‌قدو تراشتن.

گو‌مانبازیا پازدی: زانینا تشتی نه‌ینی و قه‌شارتی (غه‌یب) تاییه‌ته ب خودی تنیقه، و چونکی پینغه‌مبهر مروقه و به‌شهره چو ژ قی زانینی نوزانیت، و خودایی مه‌زن دبیزته وی بیژه خه‌لکی، ئه‌ز مروقم و ئه‌ز چو ژ زانینا قه‌شارتی نوزانم: (ولو کنت أعلم الغیب لاستکثرت من الخیر وما مسنی السوء) و دبیزیت: (قل لا أقول لکم عندي خزائن الله ولا أعلم الغیب ولا أقول لکم انی ملک) و د ئایه‌ته‌کا دیدا دبیزته وی بیژه ژ بلی خودی که‌س چو ژ زانینا قه‌شارتی نوزانیت: (وعنده مفايح الغیب لا یعلمها الا هو و یعلم ما فی البرّ والبحر وما تسقط من ورقه الا یعلمها ولا حبة فی ظلمات الارض ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین) و د گهل قی ژى ئه‌م ل دور غه‌یبی د کتیبیت حه‌دیسیدا وه‌کی کتیبیا بوخاری و موسلمی دبیین، ئه‌ری چاوا زانی روژا قیامه‌تی ژ بلی خودی به‌ره‌قانی و مه‌هدر هه‌یه؟ ئه‌ری په‌رده ل سهر به‌حه‌شتی و جه‌هنه‌می راکریه هه‌تا ره‌وشا وان بزانیت و بو مه‌ قه‌گو‌هیزیت؟ چاوا زانی گو‌رکری د گو‌ری خودا ده‌ئته ئیزادان؟ ژکیفه زانی هنده‌ک به‌حه‌شتینه و مزگینیى بده‌ته ده‌ه که‌سان ب به‌حه‌شتی؟ و گه‌له‌ک نمونه‌ییت دی نه‌فه هه‌می نیشانن ده‌ستیت که‌فتینه ناف

حهديسي و نهو ههديسييت ل دور زانينا فهشارتي (غهيبی) ههمی درهون و نهراستن.

بهرسفدان:

ب راستی نهوی قی ب بهلگه بزانییت ستیرکا خو ل ههديسي بگرییت و بریندار بکهت نهو دوجارکی یی نهزانه:

نیک: نهو جه و قهدری پیغهمبهران و سهرباری وان پیغهمبهران پیغهمبهری مه (سلاقییت خودی ل سهر بن) نوزانن.

دو: نهو د قورناییدا د نهزانن دهمی نهو ب دلخوازییا خو هنده نایهتان ژی دگرن وراقهکرنهکا مهبهسهتکری ل دهف خو ددهنی و ل سهر دراوهستن نهو وهکی وانن بییت دبیزن (ولا تقربوا الصلاة) و دراوهستن؛ دا بیژن خودی یا گوتی نیزیکی نفیژی نهبن، نهو ژی ههری یی قی دکهن د قی بهلگهیدا.

جه و قهدر و تاییهتمهندیا پیغهمبهران ل دهف خودی نوزانن، و هزر دکهن پیغهمبهر مروقهکی ناسییه وهکی وان، تاییهتمهندی و موعجیزه و کهرامهت نینن، و ههکه وان زانین د قورناییدا ههبا وان وهنهگوت، و دا د چهند نایهتاندا بو وان دیاربیت خودایی مهزن قی کهرمی، د گهل پیغهمبهرییت خو دکهت، و کاری فهشارتی بو وان دیاردکهت، دا بیته ریکهک راستیا گازییا وان ناشکرا بکهت، بهری خو بدی پستی نهو نهخشی براییت یوسفی (سلاقی ل سهر بن) ب سهری نییایی، خودایی مهزن چ زانین دایی؟ پهردا غهیبی بو ناشکراکر. و ژقان دایی پستی چهند سال و زهمانان، دی کریارا وان دهته رویی وان و وان های ژ خو نه، گوتی: (فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غِيَابَةِ الْجَبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) وپستی سال و زهمان بۆرین، وهسا هات وهکی خودایی مهزن ژقان دایی، کی نهف غهیبه نیشا دا؟ چاوا زانی؟ (هَلْ عَلِمْتُمْ مِمَّا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ) و د زیندانیقه هه خوارنهکا بو وی و ههقالییت زیندانکرییت د گهل وی هاتبا، بهری هنگی بو وان دگوت کا نهقر و دی چ خوارن خون و دی چ خوارن بو هییت: (قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيكُمَا) و پاشی خودایی مهزن، غهیب بو یهعقوب پیغهمبهر (سلاقی ل سهر بن) نهراکر و بیهنا یوسفی ل مصری نهگههانده شامی؟!، و هوسا دهبرین ژ قی کهرمی کر: (وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ) و وی ههست ب قی بیهنی کر، و بییت دورماندوریت وی ههست پی نهکر، لهوا هوسا بهرسفا وی دا: (قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ) نانکو تو یی ل سهر زیده ههژیکرنا خو بو یوسفی و نهو قیانا زیدهیه وهل

ته دکهت، قیجا دهمی مزگینی بو هاتی، چ گوته وان؟ گوته وان: من نهگوته ههوه
 نهز ههست ب بیهنا یوسفی دکهم و نهز ژ خودی دزانم یا هوین نهزانن: (فَلَمَّا أَنْ
 جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا
 تَعْلَمُونَ).

ئهفه عیسایه (سلاقی ل سهر بن) خودی نیشا دا، کا د مالیت خودا چ دخون و چ
 دهه لگرن، کی نیشا دا؟ خونه کامیریت زیره قانیی ل مالان ره شاندهوون بزانیته؟
 یان خودی نیشا دابوون، دبیزیت: (وَأَنبِئْكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخُرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ).

و پیغمبر راسته چو ژ غهیی نوزانن بهلی تاییه تمه ندیته خو بیت ههین و
 خودی گلهک کاریت غهیی بو موکم کرن و پشتگرتن و دیار کرنا راستیا وان
 غهیی ل سهر زاری وان دیار دکهت و د قی چهن دیدا دبیزیت: (عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا
 يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ
 خَلْفَهُ رِصْدًا) خودییه زانیی تشتی نه برچاف و غهیا خو بو کهسی ناشکرا
 ناکهت بو وی نه بیت یی نهو بو پیغمبر اتیی هه لیزیریت، پسیار ل قیری نهری
 موحه ممد ل دهف فان هدیس و مر نه گران پیغمبره یان نه پیغمبره؟ و ههکه
 ب پیغمبر بزنان دقیت بزنان خودی د کتیا خودا یا ناشکرا کری نهو
 پیغمبریت خو بیت بقیت غهیا خو بو ناشکرا دکهت، و ئهفه ل سهر وان واجب
 دکهت باوهریی ب هدیسیته پیغمبری (سلاقیته خودی ل سهر بن) بینن بیت
 بهحسی کاروباریته غهیی دکهن.

و دویمه هیکی نه دبیزین هه بوونا فان هدیسان مهز نترین بهلگهیه ل سهر:

نیک: گوتن و ناخفتنیته پیغمبری (سلاقیته خودی ل سهر بن)، ههمی و محیه و
 ژ دهف خودینه؛ چونکی نهف هدیسیته گریدایی کاروباریته غهیی راستیته
 باوهرینه و موعجزه نه، خودایی مهزن ل سهر زار و نه زمانی پیغمبری خو
 ئینان، و چاوا هاتیه گوتن و هسا هاتن ل بهر گوهر و چاقیته جیهانی و روژ بو
 روژی زانین و تاقیگه هیت زانستی موعجزه کا نوی ژ گوتنیته پیغمبری
 (سلاقیته خودی ل سهر بن) ناشکرا دکهت.

دو: نهف رهنگیته هدیسان بیت گریدایی غهیی بهلگهیه ل سهر راستیا
 بانگهوازی پیغمبری (سلاقیته خودی ل سهر بن)، و ل دهف خودییه، و
 هه بوونا فان رهنگه هدیسان، دوجارکی دلر مهته و پشتراستی بو مه چی
 دکهت، جار هکی نهف هدیسه و هینه؛ چونکی چاوا گوتینه و هسا دهینهفه جارا
 دی باوهریا مه پتر ب پیغمبری (سلاقیته خودی ل سهر بن) موکم دکهت، کی

ئەقە نیشادان ھەكە خودی نەبیت؟! و ئەقە د چەرخی زانینیدا بو زانیان دی
مینیت ریکەك تیدا بگەھنە راستیا ئیسلامی و باوهریی بینن.

گۆمانبازیا شاردی: دبیزن کیم حەدیسیت دورست د بوخارییدا ھەنە، بەلگە وی
شەش سەد ھزار حەدیس ژ بەر بوون، و ژ وان بەس چار ھزار تنی د کتیبیا
خودا بنەجھکرن، ئەو ژ ی ھژمارەکا کیم بەرامبەر وی ھژمارا گەلەك یا وی ژ
بەر.

بەرسفدان:

راستە وەکی ئەو دبیزیت من شەش سەد ھزار حەدیس ژ بەر بوون، و ژ وان
بەس چار ھزار تنی د کتیبیا خودا بنەجھکرن، و ئەقە ھندی ناگەھینیت ئەو
حەدیسیت نەنقیسن و بنەجھ نەکرین نە د دورستبوون؛ چونکی وی خو گریدابوو
ب ھندە مەرچ و بنەمایەکی نەدقیا بەھلیت، و ژ ی دەرکەفیت ئەو ژ ی:

ئیک: مەرچ و بنەمای وی ئەقە: ھەر شەش سەد ھزار حەدیسان دانیتە
بەرامبەر فی بنەمای و مەرچان چەند ل دویف وان مەرچان ھاتن ھزار بن
کیمتر زیدەتر وان تنی بنەجھ بکەت و بەس، و مەرچیت وی ئەقەبوون:

مەرچی ئیک: دقیت ھەقچەرخی د ناڤەرا قەگیرقانیت ژ ھەقدو وەرگرتین ب
جە بەھت، و ھەكە ئەف مەرچە نەھاتیبیتە ب جەئینان ئەو قەگیر نەوەر دگرت، و
د صەحیحا خودا بنەجھ نەدکر.

مەرچی دوین: خو ھەكە ھەقچەرخی ھەبیت ژ ی، دیسا حەدیس نەوەر دگرت و د
صەحیحا خودا بنەجھ نەدکر ھەتا بو وی بی گۆمان دیار نەبیا ھەقدیتنا وان بو
ئیک و دو، و ھەكە ئەقە بو وی دیار نەبیا، بلا ھەر ھەقچەرخیت ھەقدوبن،
قەگیرا وان ناوەرگرت و د صەحیحا خودا بنەجھ ناکەت.

و ھەكە ئەف ھەردو مەرچە پیکە نەھاتبانە جە وی حەدیس نەدقیسی، بلا ژ
بەرکربا، و ئەقە ھندی ناگەھینیت ئەویت ژ بەرکرتین د دورستن، یان نە د
دورستن، بەلکی بەس ئەو ئینان بیت دکەقنە دویف مەرچی وی.

دو: وی ل سەر خو دانابوو روژی ژ دو حەدیسان پیقەتر نەنقیسیت، و بو ھەر
حەدیسەکی ژ ی دەستنقیژەکا نوی دگرت، و دو رکەت سونەت دکر، و دو عایا
ئستیخاری دخواند، و ھەكە بو دەرکەتبا، دنقیسی و ھەكە دویف ئستیخاری
نەدەرکەتبا نەدقیسی، ئەقە مەرچەکی دی بی یی وی بو خو دانایی د نقیسینا
صەحیحا خودا، و ئەو دبیزیت من گەلەك حەدیسیت دورست نەنقیسینە دا دریز

نهبيت: (ما أدخلت في كتاب الجامع إلا ما صح وتركت من الصحاح مخافة الطول) و ل دويڤ مهرجی وی یی دویمایکی، نفیسینا دو هدیسان تنی پستی دهستنڅیرهکا نوی و کرنا دو رکعتان و خواندنا دوعا ئستیخاری، سازده سالاما بصحیحاخوڤه، پا هکه وی ل دويڤ فی مهرجی پینج سهد هزار نفیسابان نه شش سهد هزار، دا پیندڅی چند سالان بیت پتر ژ (۷۱۴) سالان ههتا تمامکربا، و ئەم دزانیڼ ژیی چند سالهکیت کیم ژ شیسستی بوریه، و وی نهبیس هدیسان تنی دنقیسی، بهلکی ل دويڤ بابهتیت فقهی و پشکیت وی بیت هویرکار، و هدیسان دکره چند پارچه، و هر پارچهک دکره دجههکیدال دويڤ بابهتان، و ناڤ و نیشان ددانه وی بابهتی، ئەفه ههمی نهکارهکی ب ساناهی بوو، ژ بهر هندی نهدشیا ههمیان وهسا بینیت.

گومانبازیا ههڤدی: ژ نارمانجا وان یا هر بهرز و بلند و بهردهوام گومان دورستکرنه د راستا هدیساندا، و د مهیدانا هدیساندا گلهک بهژن بالا بیت مهزن بیت ههین، و ژ وان دو بهژن بالا بوخاری و موسلم کو کس ناگههته وان؛ چونکی ئەو دهريا و چيا و منارهنه د هدیساندا، و جهی ریز و قهدرگرتتا ههمی موسلمانان، و موسلمانان باوهریهکا موکم و ژ جه نهلف بصحیحیت وان ههیه؛ ژ بهر هندی هدیسان وهرنهگران بهری تیر و کڤان و سهر رمیت خو ب رهنگهکی بوش دانه ڤان ههردوکان، و ههکه شیان باوهريا موسلمانان ب کتیا وان سڤک بکن، ئەفه شیان دربی خو یی کوژهک داننه ئیسلامی، و هدیسان پیغهمبهری (سلاقت خودی ل سهر بن) ب گشتی، و ئەفهیه نهینیا هیرشا وان یا دژوار بو بوخاری و موسلمی، و ژ وی هیرشی بهری خو ددهنی کا کیری رهخنهک د راستا واندا هاتیه، نوی دکهن و دوباره دوباره دکهنهڤه، و ب ههلهکفت و بی ههلهکفت، ههلهکفت و دنارینن، و فی رهخنی بو خو دکهنه ریک و هیجهت و دهرهفت، ئەو باوهريا موسلمانان ب وان ههیه نههیلن، یان کیم بکن، و بیخنه بهرامهر هنده شهنگست و پیقهريت خو بیت عقلی وان یی نهساخ دانایین، نه ئەو پیقهر و شهنگستیت زانایان دانایین بو ههلسهنگاندن و رهخنا هدیسان چ سهند چ مهتن، و هوسا پتريا هدیسان بوخاری و موسلمی نهدرست ددانن، ب هیجهتا ههههونا جوداهیی د گهل قورئانی، یان د گهل عقلی، یان واقعی بهرچاق، یان دژی عدالهتا خودینه، ههلهت ل دويڤ تیگههشتنا وان، یان ئەفه ژ ئیسرائیلیان هاتیه د نافدا، یان دويڤ تیگههشتنا وان ههڤدژی ئیکن، و هوسا بوخاری و موسلمی دداننه بهرامهر پیقهريت خو بیت عقلی وان یی نهساخ فههاندین و دانایین.

بهر سڤدان:

نیک: صحیحاً بوخاری و موسلمی خودی بؤ نفیسی پتر ههمی کتیبیت دی بیئت
 هدیسی به لاف بییت و موسلمان و هرگرن و باوهری پی بینن و موسلمان ههمی
 ههفته ننگن پشترستی کار ب وان دهیته کرن پستی کتیباً خودی قورئانا پیروز، و
 ژ وان بییت ههفته نگی ل سهر قی چندی ئینایی، (ئیمامی نهوهی و ئبن صه لاحتی
 شه هر زوری و ئبن حه جهری هه یته می خودی ژ ههمیان رازی بییت) و نهوهی
 (خودی ژی رازی بییت) دبیژیت: (اتفق العلماء رحمهم الله علی أن أصح الكتب
 بعد القرآن العزيز الصحيحان البخاري ومسلم وتلقتهما الامة بالقبول) زانا ئیکن
 ل سهر هندی دورستترین کتیب پستی قورئانا خوشتفی ههردو صحیحین
 بوخاری و موسلم و موسلمانان ههردو قه بویلکری و هرگرتینه، دیسا ئبن
 حه جهری هه یته می ژی دبیژیت: (روی الشیخان البخاری ومسلم فی صحیحیهما اللذین
 هما أصح الكتب بعد القرآن بإجماع من یعتقد به) و ئبن تهیمیه (خودی ژی رازی بییت)
 دبیژیت: (فلیس تحت أديم السماء کتاب من البخاري ومسلم بعد القرآن)
 بن پهری عهسمانیقه چو کتیب پستی قورئانی ژ بوخاری و موسلمی دورستتر
 نینن.

و ههرتشتی موسلمان ههمی ل سهر بوونه نیک نهو تشت یی دورسته، چونکی
 موسلمان ههروهکی نهفه ب چهند ریکه کان ژ پیغه مبهری (سلاقییت خودی ل سهر
 بن) هاتی ل سهر خهله تی کوم نابن، و ههکه چو بهلگه ل سهر قهدر و بهایی
 بوخاری و موسلم نه بن ژ بلی قی ئیجماع و ههفته نگی و گشته نگی نهفه بهسه چ
 هژیان د باوهری و ریزگرتتا مهدا بؤ بوخاری و موسلمی چینه بن.

دو: تیبینی بییت وان زانایان بییت تیبینی د راستا هدیسیت بوخاری و موسلمیدا
 دیارکرین دکهفته د بازنهکی سنوردایدا و ژ دوسهد و دهه (۲۱۰) هدیسان تنی
 دگریت، ژ هزاره ها هدیسیت د بوخاری و موسلمیدا، و ژ وان (۲۱۰) دوسهد و
 دهه ان هفتی و ههشت (۷۸) گریدایی بوخارینه، و سهد و سیه و دو گریدایی
 موسلمینه، و ئیمامی نهوهی د راستا وان تیبینیاندا دبیژیت: (قد استدرک
 الدارقطني على البخاري ومسلم أحاديث فطعن في بعضها وذلك الطعن مبني
 على قواعد لبعض المحدثين ضعيفة جدا مخالفة لما عليه الجمهور من أهل الفقه
 والأصول وغيرهم فلا تغتر بذلك) داره قوطني تیبینی ل سهر بوخاری و موسلمی
 د هنده هدیساندا گرتیه ل سهر بنیاتی هنده بنگه هییت جودا ژ وی یا جمهور و
 فقهزان و اصولزان و غهیری وان ل سهر، پی نه هییه خاپاندن، و گشتی نهو
 تیبینی ب قی رهنگی خوارینه:

۱- گلهك ژ وان رهخه و تیبینیان ل سهر سهندهینه، و هدیس ب خو یا دورسته، و هر وان هدیسا ب سهندهکا دی یا دورست ئینایه.

۲- ئهو رهخه و تیبینی بیته هین، کهسی نهگه هاندینه هندی هدیسیته چیکری و دانایی تیدابن و هزار جار الحمد لله.

۳- ئهو هدیسیته تیبینی ل سهر هاتینه گرتن ژ لایی هندهکان، نهجهی ئیجماعینه ژ لایی هدیس زاناقه، ئانکو نه هر رهخهکا دارهقوطني گرتبیت زانا ههمی د گهل وینه، و هژمارا زورتر ژ هدیسزنانان وهکی وی نابینن.

۴- گلهك زانا دبیزن ئهو تیبینی ورهخه بیته وهرگرتینه ژ هنده شهنگسته و بنگههان و نهگهریت لاواز، و ئهو کارتیکرنی د دورستیا وان هدیساندا ناکهن.

۵- ئهو تیبینیته ل سهر بوخاری هاتینه گرتن، نه ل سهر وان هدیسانه ئهویت وی کرینه بنیات بو کتیا خو، بهلکی ل سهر وان هدیسانه ئهویت موعهلق بی سهنه ئینابین، ئهویت بو ههقال بهلگاتی (ئیستیئناسی) ئینابین د گهل وی ژی، زانایی ناقدار ئبن ههجر دویقچونا فان هدیسان کریه، و د کتیا خودا (تغلیق التعلیق) بنهجهکریه ههمی بیته ب سهندن و زنجیرا وان یا دورسته و نهیا قهتیایه.

۶- باراپتر ئهو تیبینی بو بوخاری و موسلمی، ل دور هندی دزقرن، د هنده هدیساندا پیگری ب رهنگهکی هویرکاری ب مهرجیت وان بو خو دانابین نه هاتینه کرن، نهکو هدیس د لاوازن یان نه د دورستن.

۷- باراپتر ژ وان رهخان گریدایی قهکولینینه ل دور زنجیرهکی (سهندهکی) ب تنی نه ههمی سهندهیت وی هدیسی و هر ئهو ب خو دیاردکن هدیس ب زنجیرهکا دی یا دورسته.

۸- تیبینی و رهخه ل سهر مهتا هدیسیته بوخاری و موسلمی گلهك و گلهك د کیمن، و گلهك ژ وان ژی رهخا پارچهکی هاتیه کرن، یان زیدبونا بیژمیهکی، و وان ژی شیان بیته هین بهرسقا وان بهیته دان و بیته زقراندن.

۹- باراپتر ژ وان هدیسیته تیبینی و رهخه ل سهر شاهد و موتابع بیته بو هاتینه دیتن هر ل دهف وان وی رهخی راکت و قهگیرا رهخه ل سهر ب هیز بیخیت.

ل دویماهیئ ئهم دبیزین رهخا هنده زانایان وهکی بهرز و بلندیا دارهقوطني (خودی ژی رازی بیت) بو بوخاری و موسلمی بو هدیس وهرنهگران نابیته

بهلگه، بهلکی بهلگهیه دژی وان؛ چونکی ئەف رهخنه دیاردکەت کەس بهری خۆ نەدەتە وان د گەل بهرز و بلندیا وان و جهی وان هەیی، د مه عصومن و سه هوه و خهلهتی ژ وان یا دویره، و ب وئ رهخنی یا ب ریکیت زانست و علمی و ل سهر بنیات و پیقهریت زانال سهر ئیک و پیکهاتی پتر بو مه باوه ری ب دورستیا بوخاری و موسلمی چیدبیت.

و دا پتر بهایی بوخاری و موسلمی پیکه بزانی نهم داخواز کرینه بوچونا هنده زاناییت ناقدار ب زانی ل دور بوخاری و موسلمی:

۱- زانایی ناقدار ئبن سه لاحتی شه ره زوری دیاردکەت دورستین کتیب پشتی قورئانی ههر دو کتیبیت وانن، دبیزیت: (أول من صنف الصحيح البخاري أبو عبد الله محمد بن إسماعيل الجعفي مولا هم وتلاه أبو الحسين مسلم بن الحجاج النيسابوري القشيري من أنفسهم ومسلم مع أنه أخذ عن البخاري واستفاد منه يشاركه في كثير من شيوخه وكتابهما أصح الكتب بعد كتاب الله العزيز) (مقدمة ابن الصلاح ج ۱/ص ۱۷).

۲- ئبن تهیمیه (خودی ژئ رازی بیت) دیاردکەت هه دیسزان ل سهر قه بویلکرنا بوخاری و موسلم هه فدهنگن و هه فدهنگیا وان وهکی هه فدهنگیا زانایانه ل سهر هه لالکرنا یان حه رامکرنا تشتهکی و هه فدهنگیا ئومهتی یا دویره ژ خه له تی، دبیزیت: (فإن جميع أهل العلم بالحديث يجزمون بصحة جمهور أحاديث الكتابين وسائر الناس تبع لهم في معرفة الحديث فإجماع أهل العلم بالحديث على أن هذا الخبر صدق كإجماع الفقهاء على أن هذا الفعل حلال أو حرام أو واجب وإذا أجمع أهل العلم على شيء فسائر الأمة تبع لهم فإجماعهم معصوم لا يجوز أن يجمعوا على خطأ) (مجموع الفتاوى ج ۱۸/ص ۱۷).

۳- ئیمامی نهوهوی (خودی ژئ رازی بیت) دیاردکەت چو کتیب ناگه هنه بوخاری و موسلمی، و موسلمان ئیکن د وهر گرتنا ههردوکاندا، دبیزیت: (اتفق العلماء رحمهم الله على أن أصح الكتب بعد القرآن العزيز الصحيحان البخاري ومسلم وتلفتها الأمة بالقبول) (شرح النووي على صحيح مسلم ۱/۲۴).

۴- ئیمامی دهه بی دیاردکەت، قه درترین کتیب پشتی قورئانی، صحیحا بوخاریه، دبیزیت: (وأما جامع البخاري الصحيح فأجل كتب الإسلام وأفضلها بعد كتاب الله تعالى) (تاریخ الإسلام ج ۱۹/ص ۲۴۲).

۵- ولی الله دهلهوی (خودی ژئ رازی بیت) دیاردکەت هه می هه دیسیت زنجیرا وان تمام د ههردو سه حیحاندا بی گو مان د دورستن و هه رکه سی بهایی

وان كيمكمت بيدعهچيه و ل دويف ريكا نه موسلمانان دچيت، دبيژيت: (أما الصحيحان فقد اتفق المحدثون على أن جميع ما فيهما من المتصل المرفوع صحيح بالقطع وأنهما متواتران إلى مصنفيهما وأن كل من يهون أمرهما فهو مبتدع متبع غير سبيل المؤمنين) (حجة الله البالغة ١/٢٤٩).

٦ - زانايي تويژينهر شهوكاني (خودي ژي رازي بيت) دياردكمت هر هديسهكا د بوخاري و موسلميدا ههبيت دورسته بيي لي گهريان كار پي بيتهكرن؛ چونكي وان خو يي گريداي ژ بلي هديسيت دورست نه نقيسن و موسلمان ههمي دورست و هر دگرن، دبيژيت: (وَاعْلَمَ أَنَّ مَا كَانَ مِنَ الْأَحَادِيثِ فِي الصَّحِيحَيْنِ أَوْ فِي أَحَدِهِمَا جَازَ الْاِحْتِجَاجُ بِهِ مِنْ دُونِ بَحْثٍ لِأَنَّهُمَا التَّرَمَّا الصِّحَّةَ وَتَلَقَّتْ مَا فِيهِمَا الْأُمَّةُ بِالْقَبُولِ) (نيل الأوطار ج ١/ص ١٥).

٧ - زانايي ناقدار و تويژينهرئ موسنهدا ئيمام ئهمهد، ئهمهد مههمهد شاكر دياردكمت هديسيت بوخاري و موسلمي ههمي بي گومان د دورستن و رهخنا لي هاتيهگرتن كار ليكرني د دورستيا وان ناكمت، قيجا بلا گومانا گومانكران ته نهخابينن و سهردانهين، دبيژيت: (الحق الذي لا مرية فيه عند أهل العلم بالحديث من المحققين وممن اهتدى بهديهم وتبعهم على بصيرة من الأمر أن أحاديث الصحيحين صحيحة كلها. ليس في واحد منها مطعن أو ضعف وإنما انتقد الدارقطني وغيره من الحفاظ بعض الأحاديث. على معنى أن ما انتقدوه لم يبلغ في الصحة الدرجة العليا التي التزمها كل واحد منهما في كتابه وأما صحة الحديث في نفسه فلم يخالف أحد فيها. فلا يهولنك إرجاف المرجفين وزعم الزاعمين أن في الصحيحين أحاديث غير صحيحة وتتبع الأحاديث التي تكلموا فيها وانقدها على القواعد الدقيقة التي سار عليها أئمة أهل العلم واحكم عن بينة والله الهادي إلى سواء السبيل) (الباعث الحثيث شرح اختصار علوم الحديث ص ٣٥).

٨ - هديسزاني ناقدار و ههچهرخ نهلباني (خودي ژي رازي بيت) دياردكمت بوخاري و موسلم ب پيكهاتنا زاناييت موسلمانان دورستين كتبين پشتي قورناني، و نهو ژ غهيري خو بيت جودابوون و پيشيا وان بوون، د كؤمكرنا هديسا دورستدا، و دبيژيت: (كيف والصحيحان هما أصح الكتب بعد كتاب الله تعالى باتفاق علماء المسلمين من المحدثين وغيرهم فقد امتازا على غيرهما من كتب السنة بتفردهما بجمع أصح الأحاديث الصحيحة وطرح الأحاديث الضعيفة والمتون المنكرة على قواعد متينة وشروط دقيقة وقد وفقوا في ذلك توفيقاً بالغاً لم يوفق إليه من بعدهم ممن نحا نحوهم في جمع الصحيح كابن خزيمة وابن حبان والحاكم وغيرهم حتى صار عرفاً عاماً أن الحديث إذا أخرج الشيخان أو

أحدهما فقد جاوز القنطرة ودخل في طريق الصحة والسلامة ولا ريب في ذلك وأنه هو الأصل عندنا) (مقدمة لشرح العقيدة الطحاوية ص ١٤-١٥).

گومانبازيا ههژدی: دبیزن نفیژا خوتبی د سالا ئیکئی مشهختیدا فهرزبوویه، و پیغهمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن)، دهه سالان ل مهدینهیی خوتبه خواندینه، و ههکه ئەم بیژین ههرسال (٤٨) خوتبه خواندینه، و ههرسال ژی دو خوتبییت جهژنان ژی خواندینه جهژنا رهمهزانئ و جهژنا قوربانئ و ههژمارا وان دبنه (٢٠) بیست خوتبه و هوسا ههکه ئەم ١٠ سالان لیکدانئ (٤٨٠) بکهین و کۆمکهین د گهل (٢٠) خوتبییت جهژنان ههجامئ کۆما خوتبان دئ بنه (٥٠٠) خوتبه، چونکی $٤٨ \times ١٠ = ٤٨٠ = ٢٠ + ٤٨٠ = ٥٠٠$ خوتبه، ئەف خوتبه ههمی بییت بهرزهنه، و نههاتینه نفیسین؛ چونکی دژی سیستمها حوکمرانیا وی سهردهمی بوون، ئەفه بهلگهیه دهستکاری یا د ههیدیسیدا ههاتیهکرن و ههکه وهسا نهبا دا فان خوتبا بینین.

بهرسقدان:

ئیک: ئهري وان ژ کيرئ زانی (٥٠٠) خوتبهنه ئەف ئامار و ههژماره ژ کيرئ ئینایه؟ و گهلهک جاران پیغهمبهر (سلاقییت خودی ل سهر بن) ل خهزایان بوو، یان ل وهغهراندا بوو، سالا چویه تهبووکئ بیست روژان ل ویرئ ما و د وهغهراندا خوتبه نهکرن، و سالا فهتحمهکههئ چهند مال ویرئ، و سالا ههجا خاترخواستئ چهند ما، هوسا دیار دبیت ئەفه ههژمارهکا نهیا دورسته.

دو: ریکا ئیکانه ئەم ههیديسان بزانی، فهگیران و نفیسینه، و مه چو ریکیت دی نین، چ ههاتیه نفیسین و بهردهستئ مهیه ئەم دبیزین ئەو ههیديسن، و بییت نههاتینه نفیسن مه چو ریک نین بزانی ههیديسن یان نه، قیجا وان ژ کيرئ ئەف ههژماره زانی!!؟

سی: ئهري وان ژ کيرئ زانی ههگهري نهنفیسینا وان خوتبان ئەوه چونکی دژی سیستمئ حوکمرانیا چهرخئ سیی بوون، و ئەم دزانی و بی گۆمان و ب رهنگهکئ فهرمی و ب ریک و پیک ل سهردهمی عومهرئ کورئ عهبدولعهزیزی (خودئ ژئ رازی بییت) سالا (٩٩) مشهختئ نفیسینا ههیديسئ گهرمی دا خو.

چار: ههکه ئەم بو دان و ستاندنی بیژینه وان: هوین راست دبیزن، بهلی هیقیه فان پساران بو مه بهرسف بدهن:

١ - ههوه ژ کيرئ زانی ئەو ههیديس نههاتینه نفیسین؟

۲ - ههوه چاوا زانی ئەگەری نەنقیسینا وان، دژاتیا وان بوو بو سیستەمی
حوکمرانیا چەرخێ سییی مشەختی؟.

۳ - ئەری ههوه ئەو خوتبە دیتن و خواندن و ههوه زانی بابەتی وان ئەو بوو ئەوا
ههوه گۆتی ژ بەر هندی هوین پشتر است وی ئەگەری دیاردکەن؟.

پینج: ئەگەر ههوه دیتن و ههوه خواندن و ل سەر هەلبین ئەفە گۆتتا ههوه یا
سەرەکی (۵۰۰) خوتبە نەهاتینە نقیسین، درهوه و ههوه ب خو درهوه دەریخست.

شەش: و ههکه هوین بەرسقی بەدن و بیژن: مه نەدیتینە و ئەم ب سەر
هەلنەبووینە، ئەم دبیزینە ههوه: پا چاوا هوین دبیزن نەهاتینە نقیسین؟ ما خونه
هوین غەبیزانن؟ و پشتر است وەنینه هوین نوزانن. پا ئەفە چیه هوین دبیزن؟!.

حەفت: و د بەرسقا فان پسار اندا، یان دقیت هوین بیژن: ئەو خوتبە ب رەنگەکی
ژ رەنگان هاتینە نقیسین، یان دقیت هوین پەسند بکەن هوین ل سەر هەلنەبووینە،
و ب قی ژ ی ئەو ئەگەری ههوه دیار کری بو نەنقیسانی یی بی بنیاته و خەلەتە.

هەشت: صەحابەیان هەرتشتی گریدایی خوتبی ژ پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل
سەر بن) یی گەهانیدیه مه، بو مه یی گۆتی دەنگی وی د خوتبیدا چ لی دەهات، و
چاقیت وی چ لی دەهاتن، و ب چ دەستپیدکر، و ب چ ب دویماهی دینا، و هەر
نقیژا ئەینی چەند خوتبە دخواندن، و کا سەر بیان دخواند یان روینشتی، و کەنگی
د خوتبیدا دروینشت، بەلکی ژ قی هویتر کا چاوا تلا شەهدی د دو عاکرنیدا بلند
دکر، و کا چ سۆرەت د نقیژا خوتبیدا دخواند، بەلکی بو مه فەگۆهەزاتیە کا چاوا
های ژ ی هەبوو کی دەهاتە د مزگەفتیقه و کی نه، د خوتبەکیدا سولەیکی
غەطەفانی هاتە ژۆر و روینشتە خوار، پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)،
گۆتی: رابە دو رکەتت لەز بکە پاشی روینە، و د خوتبەکیدا ئیک هات و د
خوتبیدا ژ ی خواست دو عا بارن بارینی بکەت، و د خوتبیدا بەری خو دا قیبلی و
دو عا کرن، و هیژ د خوتبیدا عهورا خو لیکدا و باران باری، و خوتبا پاشتر نیکی
دی هات دو عا بکەت باران براوەستن؛ چونکی زیان گەهشتە شینکاتی، هەر د
خوتبیدا دو عاکرن یارەبی ل دۆرماندۆریت مه و نه ل سەر مه، و ب قی دریزی
و هویتر زانیاری دۆر خوتبان یی گەهشتیه مه، قیجا چاوا هزر دەیتەکرن
خوتبە نەگەهانیدیه.

نەه: خوتبیت پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن) هەمی د حەدیسیت ویدا
بیت هاتینە فەگۆهەزاتن چونکی:

۱ - خوتبیت وی د کورت بوون، و نهوکی خوتبیت خوتبهخوینیت فی سهردهمینه، نیف سهعتی ههتا سهعتهکی بکیشن؛ چونکی خودی کهرما (جوامع الکلم) ناخفتنیت گشتگیر د گهل کربوو، و ههوجهی دریزکرنی نهبوو.

۲ - سهحابان هدیسی ل دویف جه- و روژا تیدا هاتیه گوئن سهردهری د گهل نهدر، و هوسا موسلمانان ژی د دویفرا دهمی دست ب نفیسینا هدیسیان کری، بهلی ل دویف بابهتان خهم ژی دخوار، بو نمونه هدیسیت دستنقیژی دا د وی بابهتیدا ئینن، ل مهکههی گوئبان یان ل مهینهیی یان د خوتبهکیدا.

۳ - سهحابهیان سهردهری د گهل خوتبی نهدر و هکی ئیک بابت، بهلکی هنده رسته ب کار دئینان بو گهاندنا رمانهکا تابهت د ههکهفتهکا تابهتدا بی بیژن نهف گوته ژ خوتبا وی یا هاتیه وهرگرتن.

۴ - گهلهک خوتبیت وی نایهتیت قورئانی بوون، و قورئان ههمی یال بهر دهستی مه.

۵ - پیغمبری (سلاقیت خودی ل سهر بن) گهلهک بابت د خوتبیت خودا دوبارهدرن وهک دویاتکرن و بنهجهکرن بو هنده رمان و رهوشتیت بها بلند و خو نهفه دوجارکی ناهینه فهگیران.

دهه: ههکه ئیک فی کافی گوهی خو بدهته خوتبهکی یان گوئارهکی یان دهرسهکی یان کوربهندهکی دی چ ژی فهگوهیزیت، سهری ههتا بنی؟ بی گوئان نهخیر بهس دی وی فهگوهیزیت یال دهف وی فهر و ههوجهیی بو ههی.

یازده: خوتبا خاترخواستنی چند هزاران گولی بوو، بهلی چندان فهگوهاست، پشتراست ههمی نافهگوهیزن، هوسا خوتبیت پیغمبری ژی (سلاقیت خودی ل سهر بن) مهرج نینه ههمی سهحابی فهگوهیزن.

دوازده: سهحابه هزاران وان ژ (۱۰۰) هزاران پتربوون، بهلی چندان ژ وان هدیسی فهگوهاستینه، دههکی کیتر، بهلی د گهل هندی ژی نهف کوما هدیسیان گههشتنه مه، پا ههکه سهحابهیان ههمیان ب هزاران خوقه بو مه فهگوهاستبان، دا هزاران هدیسیان بنه چند؟! و چند ژ وان دا بیت دوبارهبن؟! بهلی نهو قهدهرا ژ وان گههشتیه مه پشت راست و بی گوئان خودی بو مه شعرع و دینی مه یی پی پاراستی، و دقیت مه نهف باورهیه ههبت، و تیدا ب گوئان نهکهفین، و هوسا خوتبیت وی نهو قهدهرا پیدقی و دین پی بته پاراستن بی گوئان بیت هاتینه فهگوهاستن.

سيزده: پيغمبهر (سلاقيت خودئ ل سهر بن) (۲۳) سالان د ناف صهحاباندا بوو، و د گهل وان دخوار و قهدخوار و رادبوو و دروينشت و شيرهت ل وان دكرن و ريپهري و رابهريا وان دكر، و ئاراستهكرنا وان دكر، و نقيژ بهري وان دكر، و ل وهغهران د گهل وان بوو و ل خهزايان د گهل وان بوو و ههكه وان ههميان پيگفه هديس و ئاخفتنيت پيغمبهري (سلاقيت خودئ ل سهر بن) د دريژيا فان سالاندا بو مه فهگوهاستبان دا بنه چهند هديس!!! بهلي بهرامبهر قئ موسلمانان بيى دودلي و پشتراست و بي گومان و ب يهقين، باومريا ههئ تشتي موسلمانان ههوجهي بو ههبيت خوتبيت وي بن، يان گوتنيت وي بن، يان كرياريت وي بن، يان پهسندكرنيت (تهقيرات) وي بن، ههمي بيت كههشتينه مه و نههاتينه بهرزهكرن يان فهشارتن؛ چونكي خودايي مهزن دبيژيت: (إنا نحن نزلنا الذكر وإنا له لحافظون) و ذكر ل قيروي دينه، و خودئ دي ديني خو پاريزيت، قيجا پشتراست هديس و خوتبيت وي بيت مه و ديني مه ههوجهي بو ههئ بهرزه نهبووينه.

چوارده: د گهل بزاقا فرمي يا نقيسنا هديسان ل سهردهمي خهليفي راشد عومري كوري عهبدولعهزيزي خوتبه زي هاتنه نقيسين و نهقرو ب دو رهنگان نهف خوتبه بيت ههين:

ئيك: وهك خوتبه د بهلاقن د كتيبت هديسيئا، و تهفسيراندا، و كتيبت ژيانناماندا، و ديروكيدا و زاناييت پيشيي گرنگيدان دايه فان خوتبان و كتيبت تاييهت بو هاتينه نقيسين ژ وان:

- ۱ - خُطْبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لَعْلِي بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَدَائِنِيِّ (ت ۲۲۴هـ).
- ۲ - خُطْبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لِأَبِي أَحْمَدَ الْعَسَّالِ (ت ۳۴۹هـ).
- ۳ - خُطْبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لِأَبِي الشَّيْخِ الْأَصْبَهَانِيِّ (ت ۳۶۹هـ).
- ۴ - خُطْبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لِأَبِي نُعَيْمِ الْأَصْبَهَانِيِّ (ت ۴۳۰هـ).
- ۵ - خُطْبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لِأَبِي الْعَبَّاسِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْمُسْتَعْفَرِيِّ (ت ۴۳۲هـ).
- ۶ - الْخُطْبُ الْأَرْبَعُونَ الْمَعْرُوفَةُ بِالْوَدْعَانِيَّةِ، جَمَعَهَا الْقَاضِي أَبُو نَصْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ وَدْعَانَ الْمَوْصِلِيِّ (ت ۴۹۴هـ).
- ۷ - خُطْبُ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لِأَبِي الْعَبَّاسِ الْخَضِرِ الْإِرْبَلِيِّ الشَّافِعِيِّ (ت ۵۶۷هـ).
- ۸ - مَوْعِظَةُ الْحَبِيبِ وَتَحْفَةُ الْخَطِيبِ، لَعْلِي الْقَارِيِّ الْحَنْفِيِّ (ت ۱۰۱۴هـ).
- ۹ - الْخُطْبُ الْمَصْطَفَوِيَّةُ، لِمُحَمَّدِ عَلِيِّ أَكْرَمِ الْأَرْوِيِّ.

نُهَيْت بۆرین چەند کتیبە کتیبە تاییهتن ب خوتبیت پیغمبهریقه (سلاقیت خودی ل سهر بن) قیجا چاوا دبیزن نه هاتینه نفیسین.

دو: زاناییت هه قهرخ دیسا گرنگی دایه خوتبیت پیغمبهری (سلاقیت خودی ل سهر بن)، و نامیت ماجستیری ل دور هاتینه دورستکرن و کتیبیت تاییهت ل دور هاتینه نفیسین، ژ وان:

۱ - خُطْبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لعبد الباسط بن علي الفاخوري، مفتي بيروت (ت ۱۳۲۴هـ).

۲ - خُطَبَاتِ مُحَمَّدِي، لمحمد بن إبراهيم الجوناكهي (ت ۱۳۶۰هـ).

۳ - الخُطْبُ المأثورة، لأشرف علي التهانوي (ت ۱۳۶۲هـ).

۴ - مجموع من الخُطْبُ النبوية، لعيسى البيانوني (ت ۱۳۶۲هـ).

۵ - إتحاف الأنام بخُطْبُ رسول الإسلام، لمحمد بن خليل الخطيب. وتاريخ مقدمته ۱۳۷۳هـ. و نهفی (۵۷۴) خوتبه بیته پیغمبهری (سلاقیت خودی ل سهر بن) د کتیبیا خودا ئینایه و ژیده ریت وان ژی دیار کرینه.

۶ - خُطْبُ سيدنا الرسول صلى الله عليه وسلم وصحابته، لمحمد شفيق الأرواسي (ت ۱۹۷۰م).

۷ - خُطَبَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لحبيب الرحمن الأعظمي.

۸ - خطب النبي صلى الله عليه وسلم جمع ودراسة"، رسالة ماجستير في الجامعة الأردنية، سنة ۱۴۲۰هـ، لعبد الملك بن سالم السيابي.

۹ - خُطْبُ الرسول الكريم محمد صلى الله عليه وسلم: دراسة توثيقية تحليلية"، رسالة ماجستير تقدّم بها مصعب نوري محمود العزاوي إلى كلية التربية في جامعة بغداد سنة (۲۰۰۴م).

۱۰ - خطب الرسول صلى الله عليه وسلم: جمعها وتبويبها ودراستها، للدكتور عمر القطيطي التونسي.

۱۱ - خطب الرسول صلى الله عليه وسلم، لمجدي الشهاوي.

۱۲ - خطب الرسول صلى الله عليه وسلم (۶۷۶) خطبة من روائع كنوز النبوة مع دراسة في فن الخطبة"، لنواف الجراح.

۱۳ - جمهرة خطباء العرب لاحمد زكي صفوت، سئ بهرگه یئ ئیکئ تاییهته ب خوتبیت پیغمبهریقه (سلاقیت خودی ل سهر بن).

گۆمانبازیا نواز دئ: گهلهك هه ديس، فهگير فان نهبو هورميره فهگير اينه، و نهو ب قئ رهنگيه:

۱ - نهخواندهواره و نه دخوينيت و نه دنقيسيت.

۲ - گهلهك درهنگ يئى موسلمان بووى ل دهمى خهپهريئ سالا حهفتى مشهختى يئى موسلمان بووى.

۳ - مهزنه سهحابان، فهگيرا وى وهرنه دگرت و دزقراند، و عومهرى گهف ب زيندانكرنا وى كرن ههكه زيده فهگيراني نههليت، و گهلهك حهديست وى لاوازن.

۴ - يئى ساويلك بوو و طهب دهاتى.

فيجا نهفتى ب فى رهنگى چاوا دئى مروقى باوهرى ب فهگيريت وى ههبيت.

بهرسفدان:

ئيك: ئارمانج ژ ريزكرنا فان گونه هباريان د راستا فهگيرفانهكى وهكى نهبو هورهيرهدا (خودى ژى رازى بيت) روون و ئاشكهرايه، نهو ژى ئيخستنا فهگيرفانى پتر ژ ههميان حهديس فهگيرايين، و ب راستى نهفه نه يا مهبهستكريه ژ ريزكرنا فان گونه هباريان، بهلكى مهبهستا دورستى نهوه نهو حهديسن بيت فهگيران و ههكه نهو ئيخست نهفه وان نهو حهديس بيت فهگيرايين ئيخستن و نهفه ئارمانجا وانه.

دو: يئى ئيكى بهري رهخنا خو يا ههرفتنكار و سه رमित خو داينه نهبو هورهيره (خودى ژى رازى بيت) روژهه لاتناس بوون تاييهت يئى بنيات جوهرى جولد زيههر، پاشى نهحمد نهمين د كتيببا خودا (فجر الاسلام) چاف ل وى كر، پاشى نهبو رهبيه د كتيببا خودا (أضواء على السنة المحمدية)، و پاشى ل قيرى و ويرا هه ژ وان نهويت دويف فان كهفتين هاى ژ خو ههبن يان نه.

سى: گونه هباركرنا ب نهخويندهوارى نه عهيب و نه كيماشيه، نهفه رهوشا باراپترى ژ جفاكى عههه بان بوو بهرى ئيسلامى، و نهف رهوشه يا بهردهوام بوو ههتا دهمهكى ژى پشتى ئيسلام هاتى، و فى نهخويندهوارى نههنيا خودايى مهزن د پشترا بوو، نهو ژى وان ژ بهر فى نهخويندهوارى پشتبهستن ب ژ بهركرنى كر د فهگوهاستنا زانين و تشتاندا، و بيروكهكا تيژ و ب هيز وان ههبوو، و ب فى بيروكى روژيت عههه بان، و شهريت وان، و چيروك و سهرهاتيت وان، و هوژان و شهريت وان، و قنيت و بابكيت وان ژ بهردكرن، و د ناڤ خودا دگيراندن، و ونهينيا دى (حيكهتا) ههكه د خواندهواربان و ملهتهكى خودان خامه و قهلم و بهرپهه بان، دهمى قورئان د ناڤ واندا دهاته خواري دا دژمنيت ئيسلامى فى دهرفهت زانن دربا خو داوهشينه ئيسلامى، نهو ملهتى ب فى رهنگى خويندهواربيت نهغهربيه قورئانى ژ دهف خو بدانن.

چوار: قیجا نهخواندهواریا وی چو ژ وی کیم ناکهت و بو نهکیماسیه و خودی بیرۆکهک و زهنهکا تیژ و ب هیژ دابووی و بهرکهتا دوعایا پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) بو وی، تشتی ژ بهر دکر ژ بیر نه دکر.

پینج: ناقی وی عبدالرحمانی کوری صهخریه، بهری موسلمانبوونا وی ناقی وی عهبد شمس بوو، پشتی موسلمان بووی پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) ناقی وی گوهارت، کره عبدالرحمان، و ئه بو هورهیره ناسناقی ویه یی ژ دلوقانیا وی هاتی پشیک دکره د هچکی کراسی خودا، ژ بهر هندی ئهف نافه چو سهر، و ب وی ناقی نافدار بوو، و ناقی وی هاته ژبیرکرن، خه لکی عیلا دهوسه و ل عیلا خو بهری بیته مه دینی موسلمان بوو، د گهل شاندهکی عیلا خو هاتنه مه دینی، سالا رویدانا خهزایا خه بیهری، سالا هفتی مشهختی، و دهمی پیغمبهر نه دیتی بهری خو دا خه بیهری و گه هشته پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن)، گهلهکی دیندار بوو، ئه دبیژیت: روژی من دوازه هزار جاران دگوت: (استغفر الله واتوب الیه) ههلبهت ل دویف گونه هیت خو و بهندکهک هه بوو دو هزار گری ل دابوون، و هه رشهف نه دنقست ههکه زکر و تهسیح ب وان گریبان هه میان نه کربا، (عوثمانی نه هدی) دبیژیت: من هفت روژان خو کره میفانی وی، من دیت ئه و هه قزینا خو و خزمه تکاری خو شهقی ل خو لیکه دکهن، هه ریک سیکهکی رادبیت و ساخ دکهت و هه رشهف.

ئه ب خو ئامان و کوگهها هه دیسیت پیغمبهری بوو (سلاقییت خودی ل سهر بن)، پتر ژ پینج هزار فهگیر وی فهگیر اینه.

شهش: گوتتا وان درهنگ یی موسلمان بووی، چاوا شیا ریزا ئیکی بهیت ژ وان بییت روژا ئیکی د گهل پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) و باوهری پی ئینای وهکی ئه بو بهکری (خودی ژی رازی بیت) و گهلهکی دی.

تیبینی ل سهر فی گومانی:

۱ - پتر ژ چار سالان ههقالینیا پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) یا کری، نه سی سالان، ئبن ههجر (خودی ژی رازی بیت) دبیژت: هه یفا صهفری سالا هفتی مشهختی یی موسلمان بووی، و پیغمبهر (سلاقییت خودی ل سهر بن) ره بیعا ئیکی سالا یازدی مشهختی یی چویه بهر دلوقانیا خودی، و هوسا پتر ژ چار سالان ههقالینیا پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) یا کری، هه چهنده ئه و د فهگیره کیدا دبیژیت: سی سالان ب نان و زک ئهز د گهل پیغمبهری بووم (سلاقییت خودی ل سهر بن)، زانا دبیژن: وی روژیت وه غهر و خهزایی و روژیت تیدا چویه بهر هینی ژی ده ریخستن لهوا وهگوت.

۲ - ههکه ههما ئەم سئى سالان بۆ دانين و سئى سالان لئیکدانی (۳۵۶) روژان بکهين دببته ۱۰۶۸ روژ و دقان روژاندا د گهل پئغهمبهرى بوو (سلاڤت خودئى ل سهر بن)، و بهر نه ددا، ههتا ده مئى پئغهمبهر (سلاڤت خودئى ل سهر بن) ژ مزگهفتئى د چو مال د گهل دچو؛ دا بريکئفه مفايى ژئى وهرگريت، و تشتهكى ژئى بزانيت، و ههکه ههر روژهك ژ قان روژان شهش هه ديس تنئى ژ پئغهمبهرى (سلاڤت خودئى ل سهر بن) وهرگرتبان، دا بنه چهند؟! و دڤت ئەم بزانياين هه ديس نه بهس گوتنه، بهلكى ههلويسته، و گوتنه، و كرياته، و سالوخت و رهوشته، و پهسندكرنه بۆ گوتنهكى يان كرياتهكى، ههکه قئى ههميئى بۆ مه قهگوهيزيت تو بيژى دئى بنه چهند هه ديس؟! و ئەز هزر ناكهم يئى ب قئى رهنگى بهرئى خو بدته چار سالت وى د گهل پئغهمبهرى (سلاڤت خودئى ل سهر بن) بيژيت قهگيريت وى زور زور گهلهكن.

۳ - ئەو هه ديسيت قهگوهاستين ههمى نهئون يئت وى ئيکسهر ژ دهقئى پئغهمبهرى (سلاڤت خودئى ل سهر بن) وهرگرتين، گهلهك ژ وان ئەو بوون يئت وى ژ مهزنه سهحابيان وهرگرتين، و وى ب خو ئەفه دياركويه، وهكى ئەبو بهكر و عومهرئى كورئى خهتابى و ئوبه يئى كورئى كه عى و هندهكيت دى.

۴ - چاوا ئەم زور گهلهك ددانين و ئەم دزانياين قهگيريت وى ههمى (۵۳۷۴) قهگيرن، و د بهلاڤكرينه ل سهر (سهحيح و سهسن و سهعيف و مهوضوع) دا و ههکه ئەم سهعيف و مهوضوعان ژئى دهر بيخين دببته هند نه مينن ههر روژهكا وى سئى هه ديسهك ب گههيتئى.

۵ - قان قهگيران (۵۳۷۴) يئت دوباره ژئى يئت د گهل؛ چونكى هنده قهگير ب پتر ژ سهندهكئى يئت هاتين، و ههر سهندهك هژمارهكه، بۆ نمونه: ههکه هه ديسهك ب دهه سهندهان هاتببت، ل دهق هه ديس زانان ئەو دهه قهگيرن نه قهگيرهك ب تنبيه، بلا ئيک هه ديس ب تنئى ژئى بيت، و ههکه ئەقا دوباره ژئى ژئغهبيت ئەو هژمار دئى كيمتر لئى هيت.

۶ - ژ بلى ئەڤت بۆرى هوكار و نهگهرتت هاريكار هه بوون قهگيرتت وى گهلهك بن ئەو ژئى ئەقنه.

۱ - زيده يئى رژدبوو ل سهر ژ بهر كرنا هه ديسان و گه هاندنا وان، و ئارمانج و نامه و دوزا وى ئەو بوو، خهلك ب ژيانا خوڤه يئى مژويل بوو، ئەو بهس مژويل تئكهليا پئغهمبهرى بوو (سلاڤت خودئى ل سهر بن).

۲ - بیروکا وی یا تیژ بوو، و ژبهر کرنا وی یا ب هیژ بوو؛ چونکی پیغمبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) دوعا بو کر بوون، بوخاری ژئ قه دگيريت ديټريت: من ناخفتن ژ پیغمبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) گولی دبوون و من ژ بیردکرن، من گوته پیغمبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن)، گوته من: کوشا خو قهکه، من کوشا خو قهکر، و دهستیت خو قالا کر نه د کوشا مندا، و گوته من بگه هینه نیک، من وهکر، پستی هنگی تشتی من ژئ گولی بووی من ژ بیر نهکر (قلت یا رسول الله اني اسمع منك حديثا كثيرا انساها قال ابسط رداك فبسطته قال فعرف بيديه ثم قال ضممه فضمته فما نسيت شيئا بعده).

۳ - دوعا کرنا وی و نامین کرنا پیغمبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) ل سهر دوعایا وی، نه سائی ژ زهیدی کوری سابتی قه دگيريت، ديټريت: زه لامهك هاته دهف زهیدی پسا رهك ژئ کر، زهیدی گوټی: هه ره بیژه نه بو هورهیره، روژهکی نهز و نهو و بیقان ل مزگهفتی بووین، مه زکر و دوعا دکر، پیغمبهر (سلاقیټ خودی ل سهر بن) هاته دهف مه روینشته خواری، نه م بیدهنگ بووین، نیئا گوته مه بزقرنه یا ههوه دگوټ، زهید ديټريت من و ههقالی خو بهری نه بو هورهیره دوعا کر، و پیغمبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) نامین ل سهر دوعاییت مه دکر، پاشی نه بو هورهیره دوعا کر و گوټ: یا خودی نهز وی داخواری ژ ته دکم یا قان ههردو ههقالیت من ژ ته کری، و نهز داخواری زانینهکی ژ ته دکم نه هیته ژ بیر کر، پیغمبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) گوټ: نامین من گوټ: و نه م ژ داخواری زانینهکا نه هیته ژ بیر کر دکمین، نیئا گوټ جهحیلی دهوسی د بهری هه ورا کر.

۴ - کاری دی یی هاریکاری کری قه گيريت وی زیده بین (۴۶) یان (۴۸) سالان پستی وه غه کرنا پیغمبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) یی ژ یای، چونکی سالا (۵۷ یان ۵۹) مشهختی یی چویه بهر دلوقانیا خودی، و د فی ده میدا هه میی حه دیس بیت قه گوهاسنین و ههشت سهد مروقان ژ سهابه و تابعینان بیت ژئ قه گيراین.

۵ - حه دیسیت پیغمبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) ژ (جوامع الكلم) ژ گوټنیت گشتگیر بوون دبیت په یقهك تنی بیت وهکی: (لا تغضب) یان دو په یف بن وهکی: (اعقلها وتوكل) و دبیت نافجی بن یان دریز بن، بهر کر بیت نه بو هورهیره نهفه هه می قه دگرتن.

حفت: گو مانا وان یا دی، مهز نه سهابه بان قه گيرا وی وهرنه دگرت، یان عومری کوری خهتابی گهف ل سهر زیده قه گيرانا وی بو حه دیسان کر بوو، چو

بنياتی دورست نينه، گهف لی نه هاتیه کرن و گهفا زیده فه گیرانا حه دیسان و گهفا
زیندان کرنی ئبن حه زم دره و ددانیت.

ههشت: و صهحابان قهدری وی دزانی و شه هدهیی بو ددهن، ئەفه ئبن عومه ره
(خودی ژئی رازی بیت) دبیژیت: پتر مه هه میان د گهل پیغه مبهری بوو،
(سلاقییت خودی ل سهر بن).

ئەفه زهیدی کوری سابتیه پسار ژئی دهاته کرن فه دگوهاسته ئەبو هورهیره ژ بهر
زانینا وی، و ئەفه طه لحنی کوری عه بدوللاهه، دبیژیت: بی گو مانه وی ئەو یا ژ
پیغه مبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن) گولی بووی یا مه نه گولی بووی. و
ئەفه عومه ره ژ قهدر زانینا وی بو ئەبو هورهیره کره والیی به حرهینی و
موعاویه ی کر بوو والیی مه دینی و عه لی ژئی خواست بیته والی ل جهه کی
قه بویل نه کر.

نه ه: و ئەو فه گیریت هاتین ئبن مه سعودی و عائیشایی و ئبن عومه ری هنده
فه گیریت وی بییت زفراندین و نه ورگرتینه هه می لاوازن، و کار ب وان
ناهیته کرن، و هه که حه دیسیت وی هنده ک د لاواز بن خه لته ی نه یا و بیه به لکی
خه لته ی یا وانه بییت د زنجیرا فه گوهاستنیدا هاتین، و دبیت حه دیسیت لاواز یان
بییت مه وضوع و چیکری ب ناقی گه له ک صه حابییت دی هاتین، ژ وان: عه لیی
کوری ئەبو طالبی (خودی ژ هه میان رازی بیت) ئەم بکهینه خه لته یا وان یان
خه لته ی ژ وانه بییت ژ وان فه گوهاستین.

گومان بازیا بیستی: حه دیسزانا دو یقچون و ره خنه و شه نگستییت جه رح و ته عدیلی
به س ل دور سه نه دی (زنجیرا فه گیرقانان یان ریکا هاتنا حه دیسی) ئیناینه و
کرینه و هند خه م ژ بابه تی حه دیسی کو دبیژنی (مه تن) نه خواریه ژ بهر هندی
مه گه له ک باوهری ب مه تنا نینه؛ چونکی ئەو گه له ک ل ده ف د فهر نه بوون و هند
خه م ژئی نه دخوار.

بهر سفدان:

ئیك: هه لبهت ئەو باش دزانن، ره نج و زه محمه تا زانایان ده رباره ی سه نه دا
حه دیسییدا بری، و کا چاوا خه م و دو یقچون و ره خنا هه ژی و هویرکار دایی،
هه لبهت ل دو یق پیقهر و بنه ما و بنه تار و شه نگستییت جه رح و ته عدیلیدا هاتین،
ب ره نگه کی و هسا ههروه کی ئەو فه گیرقانان دبینن و بو وان د روئن، و د
ئهنجامدا کا دی ژ کی هیته و هرگرتن و ژ کی ناهیته و هرگرتن، و کا کی یی ب
هیزه و کی یی لاوازه، و کی ژ وانن بییت ژ ده ف خو ددانن و چی دکهن، به لکی

ههتا ئهويٽ ژى دهينه وهرگرتن بيټ كرينه تهخ تهخ و ههمى د نيك خانه و تهخدا نينن، و ئيديهم و زاراښت تاييهت وان بو قى بيټ ههين وهكى: (ثقة ثقة ، كئفة ثبت او ثقة حجة او ثقة حافظ ، اوثق الناس واثبت الناس ، او إليه المنتهى في التثبت لا أحد أثبت منه ، او ومن مثل فلان ، او وفلان لا يسأل عنه) و ئهف زارافه بو بيټ تهخا نيكى دهينه گوتن دويقرا: (ثقة ، او متقن ، او ثبت ، او حجة ، او عدل حافظ ، او عدل ضابط) و ئهف زارافه بو بيټ تهخا دويى دهينه گوتن دويقرا: (صدوق ، او محله الصدق ، او لا بأس به او مأمون ، او خيار ، او ليس به بأس) و ئهف زارافه بو بيټ تهخا سينيى دهينه گوتن دويقرا: (يكتب حديثه وينظر فيه ، او محله الصدق ، إلى الصدق ما هو ، شيخ وسط ، مكرر ، جيد الحديث ، حسن الحديث او صدوق سيء الحفظ ، صدوق يهم ، صدوق له أوهام ، صدوق يخطئ ، صدوق تغير بأخرة) و ئهف زارافه بو بيټ تهخا چارى دهينه گوتن دويقرا: (صالح الحديث او يكتب حديثه للاعتبار او صدوق إن شاء الله ، أرجو أن لا بأس به ، صويلح ، مقبول) و ديسا بيټ لاواز ژى د نيك خانه نادانن و كرينه تهخ تهخ و ديسا بو قى ژى ئيديهم و زاراښت خو بيټ ههين وهكى: (لين الحديث او فيه لين ، فيه مقال ، ضعف ، تعرف وتكرر ، وليس بذاك ، ليس بالمتين ، ليس بحجة ليس بعمدة ، ليس بمرضي للضعف ما هو ، فيه خلف ، تكلموا فيه ، مطعون فيه ، سيء الحفظ، ليس بقوي يكتب) ئهف زارافه بو بيټ تهخا نيكى دهين ئهويٽ نيزيكي باوهر پيكرىا بهلى د لاوازن دويقرا: (ضعيف الحديث فدون ، ليس بقوي ، ولا يطرح بل يعتبر به) ئهف زارافه بو بيټ تهخا دويى ژ لاوازيى دهين و دويقرا: (ضعيف فقط ، منكر الحديث ، حديثه منكر ، واه ضعفوه ، متروك الحديث او واهيه او كذاب فهو ساقط لا يكتب حديثه) ئهف زارافه بو بيټ تهخا سينيى ژ لاوازيى دهين و دويقرا: (رد حديثه ، ردوا حديثه ، مردود الحديث ، ضعيف جدا ، واه بمره ، طرحوا حديثه ، مطرح ، مطرح الحديث ، ارم به ، ليس بشيء ، لا يساوي شيئاً) ئهف زارافه بو بيټ تهخا چواري ژ لاوازيى دهين و دويقرا: (متروك الحديث ، متروك ، تركوه ، ذاهب ، ذاهب الحديث ، ساقط ، هالك ، فيه نظر ، سكتوا عنه ، لا يعتبر به ، لا يعتبر بحديثه ، ليس بالثقة ، ليس بثقة ، غير ثقة ولا مأمون ، متهم بالكذب او بالوضع) ئهف زارافه بو بيټ تهخا پينجيه ژ لاوازيى دهين و دويقرا: (كذاب ، يكذب ، دجال ، وضاع ، يضع ، وضع حديثاً).

دو: حەدیس وەر نەگران زانی ب ریکا سەنەدی نەشین بگەھنە ئارمانجیت خۆ و دربی خۆ دانن، و شوینا ئەف رەنج و زەحمەتە ژ زانیان بەرچاڤ بێتە وەرگرتن و جەھئ رویمەت و ریزداری و سوپاسداریی بیت و خەمخوارنا وان ب حەدیسئ بری پەسەند بکەن، و د ئەنجامدا باوەریئ ب حەدیسئ بینن کو ژیدەریئ دویئیه و وەرگرن، و کار پئ بکەن و دەست ژ بی باوریا خۆ بەردەن، ئەفە بو خۆ دەرفەت زانی، و کیماسی دانا، دا تیدا بگەھنە باتلی وان دقیت و دخوازن، ئەو ژی ئەفەیه: دقین ب قئ گۆمانئ بیژن خۆ هەکە حەدیس سەنەدی وئ یئ دورست ژی بیت، و ئاخفتن ل سەر نەبیت، نابیت ئەم مەنتئ حەدیسئ وەرگرن، و پیدقیە موخل و بیژینگ کەین، و دقیت بکەفیتە بەر کەتەر و چەر خ و ماکینیت وان و ل دویف عەقل و پیفەریت وان داناین، ب هیجەتا هندی حەدیس دو پشکە (سەنەد و مەتن) و زانیان خەم و رەخنا هەژئ یا دایە سەنەدی، بەروقاژیا مەنتئ، رەخنا هەژئ نەدایئ، دقین ب قئ بگەھنە هندی ب کەیفە خۆ تانا ل مەنتیت حەدیسان بەن، چ پەسندکرن بن یان گۆتن بن یان کریار.

سی: راستە خەم پتر ب سەنەدی هاتیە خوارن، و زەحمەتا زانیان پتر بو دویفچونا سەنەدی یئ چۆی، بەلئ پیدقیاتیئ ئەفە دخواست؛ چونکی هژمارا قەگیرقانان زیدە گەلەکە، و نیزیکە نەهینە هەژمارتن، و دبیت ئیک قەگیر و حەدیس هەشت نەه قەگیرقان د سەنەدا ویدا هەبن، و ئەفە پیدقی دکەت دویفچونا هەر هەشت نەهەکان بێتەکرن، و هویردەکاریئ ژیاننا وان بینە زانین، دا بزانیان دویماهیکی ئەو قەگیرقان ئەون بیت باوەرپیکری، یان بیت لاوازن، یان ئەون بیت لی بیتە زفراندن، و چو ژئ نەهیتە وەرگرتن؛ و ژ بەر قئ چەندی پتر زەحمەت ب سەنەدیقە دبرن.

چار : زانیان زانیاریئ دریز و هویردەکار ل دور هەر قەگیرقانەکی زیدە پیدقیە دا بگەھینە حوکمی دورست ل سەر مەنتئ کا (صەحیحە یان یا حەسەنە یان یا لاوازه یان یا چیکریە) و راستی راستی رەخنە و نەشتەرگەریا سەنەدی ب قئ رەنگی، گرینگیدان و خەمخوارن و خزمەتکرنا مەنتییه، و هەکە ژ بەر مەنتئ نەبا رەخنا قئ رەنگی بو سەنەدی نەدبوو و هەر دو پیکفە د گریداینە، ب رەنگەکی دی خەمخوارنا زیدە ب سەنەدی خەمخوارنە ب مەنتئ و ئەفەیه ئارمانجا سەرەکی.

پنج: د گەل قئ ژئ ئاخفتنا وان نەهویرکارە، زانیان خەما هەژئ و گرنگیدانا هەژئ یا دایە رەخنە و قەکۆلینا مەنتئ کا چاوا دایە سەنەدی، و ب رەنگەکی پیدقی و هەفسەنگی و شەنگستیت (قەواعد) گشتگیر (عام) بو وەرگرتنا مەنتئ بیت داناین، و هەمی مەنتان ناوەرگرن خۆ سەنەد یا دورست ژئ بیت، هەکە

مهتن يا جودا بيت ژ شهنگستيت مهتن وهرگرتني، بهري خو بدئ زانا زانينا گريدايي دويچونا هديسي چاوا ددهنه نياسين ديژن: (هو دراسة السند والمتن من حيث القبول والرد). علمي هديسي نهوه فهكولينا سهندي و مهنتيه (نه سهندي ب تني) ژ لايي وهرگرتن و زفرانديفه.

شهش: كا چاوا مه نهگمر (نساب) ههنه هاتينه ناشراكرن، پي بزانيه سهندي كا يا دورسته يان نه، هوسا مه نهگمر بيت ههين پي بزانيه كا مهتن يا دورسته يان نه، بي بهري خو بدهينه دورستي و نه دورستيا سهندي، ژ وا نهگمران:

۱- مهنتي ساز ناهيته وهرگرتن، بلا سهندي پي دورست بيت ژي، و شذوذ نهقيه يي باوهرپيكري فهگيرهكي فهگيريت تيدا جودابيت ژ نيكي ژ وي باوهرپيكرير، وهكي هديسا عبدلولواحدئ كوري زيادي ژ نهعمشي نهو ژ نهبو هورهيره فهگيريت: (اذا صلى أحدكم ركعتي الفجر فليضطج عن يمينه) بهيههقي ديژيت: زيادي جوداهي يا كرى د گهل گهلهكيت دي بيت پتر باوهرپيكري ب في بيژهي: (إن النبي صلى الله عليه وسلم كان يضطج عن يمينه بعد ركعتي الفجر) و هوسا هديسا نيكي هه چهنده چو توز ل سه سهندي وئ نينه، بهلي ناهيته وهرگرتن؛ چونكي مهنتي وئ يي جودايه ژ فهگيرقانيت باوهرپيكرير، و هديسا دورست پيغهمبر (سلاقت خودئ ل سه بن) پشتي سونهتا سپيدي خو دريژدكره سه تهشتا خو يا راستي، و فرمان ب هدي نهكريه ههروهكي د هديسا عبدلولواحديدا هاتي.

۲ - هديسا مهعلول ناهيته وهرگرتن و نهو ژي نهقيه هديس سهرفه ژ كيماسيان يا ساخلم بيت، بهلي شارهزايي هديسي كيماسيهكي تيدا بينيت د گهل كو سهرفه يا بي كيماسيه، وهكي هديسا هنده فهگيرقانان ژ نههسي فهگيرايي ديژن: پيغهمبري و نهبو بهكري و عومري (بسم الله) نهگوت: ديژن (لا يذكرون بسم الله الرحمن الرحيم في أول قراءة ولا في آخرها) نهف فهگيره وهسا دياردكته دهمي نهقير دكرن دهست ب فاتحي دكرن و (بسم الله) نهدهاته خواندن و نهفه نه يا دورسته، يا دورست نهوه: ههروهكي د بوخاري و موسلميدا هاتي: (كانوا يفتتحون بالحمد لله رب العالمين) نهف فهگيره هندهك تيگههشتن رمان نهوه (بسم الله) ناهيته خواندن، و مهبهستا نههسي نهو نينه، بهلكي مهبهستا وي نهوه دهستيكي سورتهتا فاتحه دخواندن بهري هه سورتههكا دي و (بسم الله) ب دهنگ نرمي دخواندن.

۳ - هديسا موضطهر ب ژي ناهيته وهرگرتن و نهو نهوه ب چهند رهنگهكا بهيت، و تو نهشي نيكي ب سهريخي؛ چونكي ههمي هههيزن، وهكي سهرهاتيا

وی ژنی یا خو بهخشانديه پیغمبهری (سلاقییت خودی ل سهر بن)، و پیغمبهری پشتی بهری خو دای و چو بوچون تیدا دیارنه کرین، و صهابه کی وی گوتیی ههکه ته ههوجهی پی نه بیت، ل من ماره بکه، ئهال قیری قهگیر ب چهند بیژهیهکان یا هاتی، وهکی: (زوجتکها بما معك من القرآن) و هندهکان ئینایه: (زوجناکها و ملکتکها و املکناکها) و ئهف ههردو پهقییت دویماهیی هه دیسزان دبیزن ئیضطرابه و ناهینه وهرگرتن.

۴ - هه دیسا مودرهج ژی ناهینه وهرگرتن و ئهو ژی ئهوه یا ناخفتنا قهگیرقانهکی د گهل تیکهل بووی، چ ل سهری وی بیت، یان نیقا وی، یان دویماهیکا وی، وهکی پیغمبهر (سلاقییت خودی ل سهر بن) دبیزیت: (إن أمّتی یدعون یوم القیامة غراً محجلین من آثار الوضوء) ئوممهتا من دی سهر وچااف و دهست و پی برسقی ژ شوینواریت دهستنیژی هینه گازیکن، و ئهف هه دیسه د هنده قهگیراندا هاتی (فمن استطاع منکم أن یطیل غرّته فلیفعل) بهلی ئهوه نه هه دیسه و ناخفتنا ئهوه هورهیرهیه پشتی هه دیس قهگیرای ئهف گوتته گوت، هنده قهگیرقانان هزرکر هه دیسه و د گهل هه دیسی ئینا. ههروهکی خهطییی بهغدادی فی دبیزیت.

۵ - هه دیسا مهقلوب ئهوه یا گوهراندن و پیش و پاشکهفتن کهفتیه تیدا وهکی هه دیسا ئهوه هورهیره ئهوال سهر چونا سوجدی ژ رکوعی دبیزیت: (ولیضع یدیه قبل رکبته) بلا دهستیت خو بهری چوکیت خو بدانیت، بهلی ئبن قهیم (خودی ژی رازی بیت) دبیزیت: ئهفی قهلب و لیکگوهراندنا کهتیی یا دورست ئهقهیه: (ولیضع رکبته قبل یدیه) بلا چوکیت خو بهری دهستیت خو دانیت.

و کورت و مفادار چو بنیات بو هندی نینه موسلمانان و زاناییت هه دیسی خهه ژ سه نه دی تتی خواریبیت، و دویچون بو کر بیت، و خهه ژ مهنتی نه خواریبیت، کا چاوا خهه ژ سه نه دی خواریه، هوسا خهه ژ مهنتی ژی خواری، و ههکه گرنگیهکا زیده دابیته سه نه دی، ئهو ژی هه ل سهر خاترا مهنتییه و بو مهنتییه.

گومانبازیا بیست و ئیکی: دبیزن: بهلگه ل سهر هندی خهه گهلهک ب قهگوهاسنتا هه دیسی نه هاتیه خوارین، باراپتر ژ هه دیسان نه موهواترن، و باراپتری ئاحادن، و هه دیسیت موهواتر هندی زور بن ژ هه قدا نابورن، بهلکی هندهک دبیزن بهس ئیکه ئهوه ژی ئهقهیه (من کذب علی متعمدا فلیتبوء مقعده من النار) و بییت دی هه می د ئاحادن؛ ژ بهر هندی مروّف نه شیت باوهریا خو ب هه دیسان موکمهت.

بهسقدان:

ئیک : حەدیسە مۆتەواتر ئەو: یا دەستەکەکا زۆر ژ دەستەکەکا زۆر قەگێراییت، ل هەمی چینی قەگێری، و ب رەنگەکی وەسا عەقل باوەر نەکەت ئەف هەژمارە هەمی ل سەر درەوی دئی پیکهین. و حەدیسە ئاحاد ئەو یا هژمارا قەگێرقانان نەگەهشتییەتە تخویب و ئاستی تەواتری.

دو: حەدیسە مۆتەواتر هندا کیم نینه وەکی ئەو دبیزن، و ئەف بۆچۆنە ژ وان یان ژ نەزانینا وانە ب حەدیسە، یان ژ یی مەبەستکریه، و هنگی دزانن بەلی خۆ نەزان دکەن ژ بەر مەرهمەکی د دلی واندا؛ دا دبیزن: ریزهیا حەدیسە مۆتەواتر زیدە زید یا کیمه، و باراپتر ئاحادن، و وان ژ یی ژیکجودابوون ژ زانایان ل سەر هەیه، ب قی چەندی دقین باوەریا موسلمانان ب حەدیسە کیمکەن، بەلی وئەف ژ کئەف، موسلمان بەری خۆ ددەنە دورستیا حەدیسە، هەرگافا دورستیا وی بنهجه بوو بی دودلی کار پی دکەن.

سی : حەدیسە مۆتەواتر ل دویف ئیدیەمی (موصطەلهحی) زانایان دکیم نین؛ چونکی زانا حەدیسە مۆتەواتر دکەنە دو پشک، و گۆتتا وان مۆتەواتر دکیمن؛ چونکی ئەو بەس پشکەکی تتی ژئی دبیزن و مۆتەواتر دههژمیرن، و ئەو ب خۆ زانا مۆتەواتری دکەنە دو پشک مۆتەواتر بیژهیی (لهفظی) و مۆتەواتر مەعنەوی، و یا لهفظی ئەو هەمی قەگێر ب ئیک بیژە قەگێرن و وەکی حەدیسە دەست بلندکرنی د نقیژیدا و قەمالینا ل سەر خوفکان و ئەف رەنگە راستە نە هند گەلهکن، زانایی مەغربی موحەمەد بن جەعفر یی کتانی د کتیبای خۆدا (نظم المتناثر من الحديث المتواتر) دگەهینیته سی سەد و دەه حەدیسە و شەشیت دی ژئی دبیزنیت: ئەو ژئی ل دەف گەلهک زانایان ژ مۆتەواترانه و زانایی ناقدار سیوطی د کتیبای (الازهار المتناثرة) دا دگەهینیته سەدان و پشکا دویی یا حەدیسە مۆتەواتر: یا مەعنەوییه ئەو: یا ب رمانی نە ب بیژهیی وەکی ئیک هاتیته قەگێران، وەکی حەدیسیت دەست بلندکرنی د دوعاییدا، و وەکی حەدیسە ئیزایا گۆری و ژیانایا بەرزەخی، چەندەها حەدیس ب ئیک رمان ب قان هەردو رمانان هاتینه، و زانا قی رەنگی مۆتەواتر ریزهیا وان زیدە زیدە د ناف حەدیسیدا ددانن، و هەندە زاناییت دی دبیزن ئیک ژ نیشانا حەدیسە مۆتەواتر مەعنەوی ئەو، موسلمان و زانا هەمی ل سەر وەرگرتتا وان ئیک بن و جودا نەبن، و ئەفە یا بنهجه د راستا صحیحا بوخاری و موسلمیدا پتر ژ زانایهکی ئیکدەنگیا موسلمانان ل سەر وەرگرتتا وان قەگۆهاتیه، و هەکه وەسا بیت هوسا بوخاری و موسلم پیکه هەمی ژ مۆتەواتر دهینه هژمارتن، و زانایی کتانی دبیزنیت هەکه مۆتەواتریت لهفظی بینە هەژمارتن مۆتەواتریت مەعنەوی ناهینه هەژمارتن زانایی مەغربی کتانی دبیزنیت: (وبالجملة فالمتواتر من الحديث كثير

جداً، إلا أن أغلبه تواتره معنوي، وأكثر الأمور المعلومة من الدين ضرورة متواترة معناً، ومراد العلماء حصر اللفظي لأن الثاني لا يكاد ينحصر (نظم المتناثر ج ١/ص ٢١)، دبيثيت: دهمي زانا دبيژن موتهواترا لهفظي دهيتيه ههژمارتن مهخسهدا وان نهوه بيت مهعنوي ناهينه ههژمارتن.

چوار: هوسا ههژمارهكا كيم دميين ژ موتهواتري دهركهفن، و نهو ژي ههكه د دورستن كار پي دهيتيهكرن، مادم هزرا پتر ل سهر هندييه د دورستن، و قورئان قي ئاشكرا دكته، دهمي د بهردانا سييدا و شويكرنا ژني و بهردانا وي ژ زهلامي دويي و بقيت نهو و يي ئيكي ليك بزقرن، خودايي مهزن دبيژيته وان بهري خو بدنه خو كا هوين پتر چ هزر دكهن وي بكن دبيژيت: (فان طلقها فلا تحل له من بعد حتى تنكح زوجاً غيره فان طلقها فلا جناح عليهما أن يتراجعا إن ظناً أن يقيما حدود الله) ئانكو هزرا وان پتر بو هندی چو دي شين پيگريي ب تخوييت خودي كهن، بلا ل ئيك بزقرن، و ههكه باراپتر هزرا وان چو هندی نهشين خو ل تخوييت خودي بگرن، بلا نهزقرنه ههقدو، و هوسا ههركاغا هزرا پتر بو مه چي بوو هديس يا دورسته دقيت كار پي بكهين.

گومانبازيا بيست و دويي: دبيژن گهلهك هديس ههفرك و جوداهي عهقينه، و وهرگرتنا وان يا ب زحمهته، و زانايان گرينگيدان نهدايه عهقلي د وهرگرتنا هديسيدا، ژ بهر هندی هه هديسهكا ههبيت، دقيت بيخينه بهرامبر عهقلي، يا دورست بيت يان نه، هه هديسا عهقلي نهوهرگرت، دقيت نه دورست بهيته دانان، و پيغهمبر ب خو ژي (سلاقيت خودي ل سهر بن) ههري دبيژيت: (إذا حدثتم عني بحديث تعرفونه ولا تنكرونها قلته أو لم أقله فصدقوا به، وإني أقول ما يعرف ولا ينكر، وإذا حدثتم عني بحديث تنكرونها ولا تعرفونها، فكدبوا به، فإني لا أقول ما ينكر ولا يعرف) و هديس يا ئاشكرايه، هه هديسهكا نهكهقيته بهرعهقلي، دقيت نههيته وهرگرتن، و نهقه پيغهي سهرهكيبه بو وهرگرتن و نهوهرگرتنا هديسان.

بهرسفدان:

ئيك: دي ژ هديسا وان ئينايان دهستيپيكهين و بيژيني:

١ - جهي حيهتينييه هوين هديسي بهلگه بو خو بينن، و هوين باوهريي ب هديسي نائينن، يان جهي بو ههوه بيت هوين دئينن، و جهي نه بو ههوه بيت هوين دبيژن نابنه بهلگه چونكي نهوهحيه!!.

٢ - نهف هديسه ئيمامي سيوطي (خودي ژي رازي بيت) ههمي ريكييت قي هديسي ئينايانه، و دياركريه چ ريك بيت دورست نينن، و ههمي د لاوازن و

گوتنیت زانایان ژی ل دور ئیناینه، ئبن خوزهیمه دبیزت: ئەف حدیسە نەیا دورستە (مفتاح الجنة ج ۱/ص ۲۴) و عەقیلی د گەل حدیسیت لاواز ئینایه، و ئبن جوزی د چیکریاندا ئینایه و هەروەسا ئبن حەزم ژی.

دو: مەخسەدا وان ب قی گۆمانبازی ئهوه بگهههه هندی:

۱ - حدیسیت پیغمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن) ئەقیت گریدایی موعجیزهیان وەکی چونا عەسمانان و هەیف کەربوونی و زانا ئاقی د ناڤ تلایت ویدا، و شەقرا سینگى وى و دەریخستا پشک و باریت شەیتانی، و... هتد نەدورست بدانن؛ چونکی عەقلى وان نابریت.

۲ - حدیسیت پیغمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، ئەقیت ب غەیبیقه گریدایی نەهیلن، وەکی عەزابا قەبری، و مەرجیت روژا قیامەتی بیت بچویک و مەزن، و قویناغیت چیبوونا بچویکی د زکی دایکیدا، و هاتنا دەجالی و عیسانی و... هتد.

۳ - دا ب کەیفای خو ئهوه تشتی وان نەفیا بزقرینن و نەوەرگرن ب هیجەتا (والله) ی عەقلى مە نابریت.

سئ: دقیت ل دەف مە یا ئاشکرا ئاشکرا بیت، ئیسلامی قەدر و بەهایەکی زیدە یی مەزن یی دایه عەقلى، و عەقل یی کریه بنیاتی بەرپرسیاتی، یی عەقل نەبیت خودی لی ناگریت؛ ژ بەر هندی قەلمی بەرپرسیاریی ژ سەر دو کەسان یی راکریه زاروک هەتا دگەهیت چ کوربیت چ کچ، و مروقی شیت هەتا هشیار دبیت، و قورنائی (۴۸) جارن پەیفای عەقل ئینایه ب پتر ژ ئاوایهکی، وەکی: (تعقلون، یعقلون، یعقلها، نعقل، عقولوه) و (۲۰) جارن ژى هنده پەیفیت دی ئیناینه رامانا عەقلى ددەن، وەکی: (اولی النهی، لذی حجر، اولی الالباب، له قلب) و ئەز نابیزم کا چەند جارن بەحسی فکر و هزرکرنی هاتیەکرن وەکی (لعلکم تتفکرون، لقوم یتفکرون، لتتفکروا) و ئەو ژى بەر هەمی عەقلینە، قیجا کەس نەشیت زیدەکرنی (موزایەدی) ل سەر ئیسلامی بکەت.

چوار: ل قیری فەرە ئەم قان پساران ژ وان بکەین:

۱ - مەخسەد پی کیژ عەقله؟

۲ - مەخسەد پی عەقلى کئییه؟

هەکه بەرسف ب قی رەنگی هات:

۱ - مهخسه د پي ئهو عقله يي غهريزي ئهوي ئهم ههمي تيدا ههفشك بچويك و مهزن و زانا و نهزان و خواندهوار و نهخواندهوار و رهوشهنبير و نهروهوشهنبير، و ئهز باوهرناكهم كهس قي بيژيت؛ چونكي ئهقه بانگهوازيه بو فهوزا و گيلهشووك و تيكهلوك و شيل و بيلكرني.

۲ - و ههكه مهخسه د ئهو عقل بيت يي ژ زانين و مهعريفهتي هاتيه وهرگرتن، و ژ ئهگهري زانست زانيني شارهزايي و هزر تيژي دورست بووي، ئهم دبيژينه وان قي عقلی کار يي پي هاتيه كرن، و ههديسي ههفركي د گهل قي عقلی نينه، و ههديسزانا يي د ههمي قويناغيي وهرگرتنا ههديسي دا ب كار ئيناي، د وهرگرتن و گولييوونا ههديسي دا، و د رهخنه كرنا سه نه دي دا و د ههكولي نا مه تني دا، و د دانانا زار اقيت جهرح و ته عديلي دا، و د دانانا شهنگستيي وهرگرتنا مه تني ههديسي دا، و كورت د چو قويناغاندا عقل يي غايب نه بوو، و ئهفرؤ ئهو ههديسيي ئهم دبينين، ههمي بهر ههمي عقلی ههديسزانا نه، و چو ههديس نه هاتينه ههكه وان حوكم ل دويف شهنگستيي عقلی مه عرفي ل سهر نه كربيي، قيجا چاوا دبيژن خهم ب عقلی نه هاتيه خوارن؟! ههتا ئهفرؤ كه هنده كيي خو زانا و هزرقان ددانن خو بكه نه خوداني قي بوچوني، و ب كهيفا خو يا وان قيا وهرگرن و يا نه قيا نه وهرگرن، ب هيجه تا هندی ههفركي ههقلييه و عقلی وان نابريي، و ل سهر بهرچايف وهرگرتنا عقلی د وهرگرتن و نه وهرگرتنا ههديساندا زانايي ناقدار ههطبيي به غدادي د كتيبا خودا (الكفاية) بابته كي تاييه ت ئينايه كا كيژ قهگير دي هيته وهرگرتن و كيژ ناهيته وهرگرتن نه خاسمه ژ كاريي موسته حيل و عنتيكه نافي بابتهي خو كرية (باب وجوب اطراح المنكر والمستحيل من الاحاديث).

پينج: و پسارا دي عقلی كي؟ نابيت بيژي عقلی من، و عقلی خو ل سهر غهيري خو بسه پيني؛ چونكي ههريي ب عقلی خو شاهي و رازيه، و هوسا ههريي دي ب كهيفا خو كه قيت، و دي بيته گيله شووك و شيل و بيل، و ئهقه نهيا دورسته، يا عقلی كي؟ خودي ل قي دهمي بهري مه ددهته زانايان دبيژيت: (فسالوا أهل الذكر إن كنتم لا تعلمون) و ههديسيي تو نه شي اي ب چو تيگه هشتنان ژي دهر كه قي هاريكاريي ژ عقلی زانايان بسپور د مهيدانا ههديسي دا بخوازه، دقيت وان ناراسته كرن ههبن، و دو علم بو قي چهندي هاتينه دانان، و كو مه كا كتيبان ژي ل سهر هاتينه دانان، **علمي ئيكي:** دبيژني علم موخته لهف ئهله هديي، ئهو زانينه يا خهمي ژ راكرنا جوداهيي دكهت، د ناقيهره ههديسيي ئاشكرايا وان ديار دكهت ههفركن، و ناقدار ترين كتيب د قي بواري دا هاتينه دانان: (تأويل مختلف الحديث) يا ئبن قوتهيبه، و (اختلاف الحديث) يا ئيمامي شافعي كو ئهقه

پشکهکه ژ کتیباً (الأم) و علمی دویئ: (علم موشکل الحدیث)ه، ئەف علمه خەمی ژ وان هەدیسان دخۆت بیئت تیگههشتنا ئاستی و ب زحمەت، و مەبەست ژئ نەدیار چونکی هەفرکه د گەل بەلگهیهکی ژبەلگهیان، و نافدارترین کتیب د فی بواریدا: (شرح مشکل الآثار)ه یا طهحاوی و (تأویل الأحادیث المشکلة) یا عەلی بن موحەمدی طههبری و گەلهکیت دی.

گۆمانبازیا بیست و سینی: گەلهک هەدیسان هەفرکن د گەل قورئانی، و قورئان بنیاته، و هەرتشتی جوداهی د گەل بنیاتی هەبیئت، ناهیتە وەرگرتن خو بلا پلهیا دورستبوونا وی چەند یا بەرز و ب هیز و بلند بیئت، و ئەفه هەر رینماییت پیغەمبەرینه (سلاقیئت خودی ل سەر بن) دبیژیت:

۱ - پیغەمبەر (سلاقیئت خودی ل سەر بن) دبیژیت: (سیاتیکم عني أحادیث مختلفة فما جاءكم موافقا لكتاب الله وسنتي فهو مني وما جاءكم مخالفا لكتاب الله عز وجل وسنتي فليس مني).

۲ - پیغەمبەر (سلاقیئت خودی ل سەر بن) دبیژیت: (إني وَاللَّهِ لَا أَحِلُّ إِلَّا مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ وَلَا أَحْرِمُ إِلَّا مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ).

۳ - پیغەمبەر (سلاقیئت خودی ل سەر بن) دبیژیت: (إِنَّ الْحَدِيثَ سَيَفْشُو عَنِّي فَمَا أَتَاكُمْ عَنِّي يُوَافِقُ الْقُرْآنَ فَهُوَ عَنِّي وَمَا أَتَاكُمْ عَنِّي يُخَالِفُ الْقُرْآنَ فَلَيْسَ عَنِّي).

ئەف هەدیسه هەمی دیار دکهن هەر هەدیسهکا هەفرکی د گەل قورئانی هەبیئت، دقیئت نەهیتە وەرگرتن، بەس ئەو هەدیسان دئ هیتە وەرگرتن بیئت هەفرکی نەبن.

بەرسفدان:

ئیک : ئەف گۆمانبازیه یا کەفن و نوییه، بەلی فی چەرخ یاکەرم و گەشه، و مخابن گەلهک کەسیت مروّف هزرا خیری ژئ دکەت، ب قان بیئت هاتینه خاپاندن، و ئاخفتا وان فەدگین، و پشتەقانیی ژ فی گۆمانبازیی دکهن، و نوزانن دەمی دژمنیت سونەتی فی درویشمی بلندکهن قورئان بنیاته و هەر تشتی هەفرکی بیئت ناهیتە وەرگرتن، وان دقیئت پی بگەهه باتلی، نموونهیا وان، وەکی یا خەوارجانە، دەمی د خوتبەخواندنا ئیمام عەلیدا (خودی ژئ رازی بیئت) دگۆتن: (إن الحكم إلا لله) ب فی چەندی قیان بیژن تو یی خەلەتی تە قەبویلکر ئەبو موسایی ئەشعەری و عەمری کوری عاصی حەکەمیی بکهن، چو د دەستیدا نەما ژ بلی بیژیتە وان: (الله أكبر كلمة حق تریدون به باطلا) ب خودی ئەم ژئ ئەفرۆ فی دبیژینه خودانی فی درویشمی قورئان بەری هەمیانه و بنیاته بەلی ئەز

ب خودیکمه وهسایه بهلی ههوه ب فی ناخفتنی دقیت فیان پیگریا خهلی ب
حهدیسی نههیلن.

دو: ئەف ههدیسیت ههوه ئیناین ههمی د لاوازن و کار پی ناهیتهکرن.

یا ئیکی:

۱ - بهیهقی دبیزیت: صالح کوری موسایی طهلی د ریکا ههدیسیدا هاتیه و یئ
لاوازه و ههدیسی ژئ ناهیته وهرگرتن.

۲ - ههکه یا دورست ژئ بیت وهکی غهزالی دبیزیت: ههکه یا دورست ژئ بیت
بهلگهیه ل سهر وهرگرتنا ههدیسی د گهل من بهری خو بدئ دبیزیت: (موافقا
لکتاب الله وسنتي) و سونهتی ئانکو ههدیسا پیغهمبهری (سلاقیت خودئ ل سهر
بن).

۳ - دئ بیژین یا دورسته وهکی ههوه گوئی و مه ئیخسته بهرامبهر قورئانی ل
دویف بنهمایی ههوه، مه نهديت ئەف مرجه د جههکی د قورئانیدا هاتیبیت.

۴ - دقیت ئەم بزاین ههکه ههدیسی یا دورست بیت، بهلی یا دورست بیت
ههفرکی د گهل قورئانی نابیت ههفرکیهکا دزاتی تیدا ههیبیت، ژ بهرهندی
زانایهکی ب بهژن و بالا ئبن حزمی (خودئ ژئ رازی بیت) دبیزیت: ههدیسی
ههکه یا دورست بیت ههفرکی د گهل قورئانی نابیت (من تعلق بحديث التقسيم
فقال ما كان في القرآن أخذناه وما لم يكن في القرآن لا ما يوافق ولا ما يخالفه
أخذناه وما كان خلافا للقرآن تركناه فيقال لهم ليس في الحديث الذي صح شيء
يخالف القرآن) (الإحكام لابن حزم ج ۲/ص ۲۰۸).

ههدیسا دویئ: د کتیبیا شافعیدا (الأم) هاتیه، و ههوه ئەو دبیزیت: یا لاوازه و کار
پی ناهیتهکرن، و یا فهقهتیایه، و ههکه یا دورست بیت، رامان ئەوه: زیڕ و
ئارمویش (حریر) بو زهلامان ههلاله و کومکرن د ناقبهرا خوارزایی و خالهتی
یان برزایی و مهتی د ههفرینبیدا ههلاله و ئەز نابینم کس وهدبیزیت.

ههدیسا سیئ: دیسا ئیمامی شافعی (خودئ ژئ رازی بیت) د کتیبیا خودا (الأم)
ئینایه و دبیزیت: کهسی ئەف ههدیسه نهفهگیرایه و ههدیسا وی یا بنهجه بیت د
تشتهکی بجویکدا یان مهزندا، و فهگیرهکا فهقهتیایه، و ژ نهنیاسان و ئبن حزم

دبیژیت: حسینی کوری عهبدوللاهی د ریکا هاتنا حه‌دیسیدایه و (ساقط متهم بالزندقة).

سئ: ئەقیت فی بنه‌مایی بلند دکن خه‌لت د هه‌فرکیی دگه‌هن، ل ده‌ف وان هه‌که وه‌که‌ه‌فی نه‌بیت هه‌فرکیه و وه‌که‌ه‌فی ل ده‌ف وان ئەه‌ه‌یه قورئان و حه‌دیس هه‌قرا بن و ب ئیک په‌یف و رمان به‌ین، یان حه‌دیس ب رمانه‌کا نیزیکی قورئانی به‌یت هه‌تا ئەو هه‌فرک نه‌بینن، وه‌کی گوتنا پیغه‌مبه‌ری (سلاقت خودی ل سهر بن): (أد الأمانة إلى من ائتمك) د گهل گوتنا خودی (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا) بیټ وه‌کی فی حه‌دیسئ و فی ئایه‌تی ئەو هه‌قرا دبینن و بازنی هه‌فرکیی به‌فره‌ه دکن؛ له‌وا دکه‌ه‌نه خه‌له‌تیټ مه‌زن و مه‌ترسیداردا، و هه‌که تیگه‌ه‌شتنا وان هوسا یا لاواز نه‌با چاوا دا ئینکارا ئیزایی گوری کهن، و باوه‌ری پی نه‌دئینا، د گهل زانینی ب ده‌هان و پتر حه‌دیس به‌لگه‌نه ل سهر ئیزایا گوری، و گه‌له‌ک زانا ئەو حه‌دیس ب ده‌رجا موته‌واتری داناینه، ژ وان طه‌حاوی د (شرح العقيدة الطحاوية ج ١/ص ٤٥٠) دا و ئبن ته‌یمیه د (مجموع الفتاوى ج ٤/ص ٢٨٥) دا و عه‌لی القاری ژ ئەبو ئەلمه‌عالی دئینیت د (عمدة القاري ج ٢/ص ٩٨) دا و کتانی د (نظم المتناثر ج ١/ص ١٢٦) دا و نا‌فی (٣٢) سه‌حابان ئینایه حه‌دیس ل سهر ئیزایا گوری ژ پیغه‌مبه‌ری (سلاقت خودی ل سهر بن) فه‌گی‌راینه، و شه‌وکانی د (فتح القدير ج ١/ص ١٥٩) دا و پشتی فی هه‌میئ د گهل هندئ ژئ هه‌ر بیټ ل سهر رکمانا خو و ژ بلی فی هه‌میئ ب ده‌هان ئایه‌تیټ قورئانی به‌لگه‌ییټ فه‌برن ل سهر ئیزایا گوری، ژ وان بو نموونه:

أ - خودایی مه‌زن دبیژیت: (النار يعرضون عليها غدواً وعشياً ويوم تقوم الساعة أدخلوا آل فرعون أشد العذاب) و ئەف ئایه‌ته یا ئاشکرایه ل سهر ئیزادانا گوری و ئیزادانا وان سپنده و ئی‌قاران و ئەفه به‌حسئ دنیا‌یییه؛ چونکی ئایه‌ت ب خو دبیژیت ئەفه به‌ری قیامه‌تییه دبیژیت: (ويوم تقوم الساعة أدخلوا آل فرعون أشد العذاب).

ب - خودایی مه‌زن دبیژیت: (فذرهم حتى يلاقوا يومهم الذي فيه يصعقون يوم لا يغني عنهم كيدهم شيئا ولا هم ينصرون وإن للذين ظلموا عذابا دون ذلك ولكن أكثرهم لا يعلمون) ئبن عه‌باس (خودئ ژئ رازی بیټ) دبیژیت (عذابا دون ذلك) مه‌خسه‌د پی ئیزایا گوری به‌ری روژا قیامه‌تی.

ج - خودایی مه‌زن دبیژیت: (ولو ترى إذ الظالمون في غمرات الموت والملائكة باسطو أيديهم أخرجوا أنفسهم اليوم تجزون عذاب الهون بما كنتم تقولون على الله غير الحق وكنتم عن آياته تستكبرون) گوتنا ملیاکه‌تان (اليوم) رمان ئەه‌قرو

بهلگه ل سهر دهمی فی کافی و بی گومان نهغه بهری قیامهتیه، و هوسا نایهت بهلگه ل سهر نیزایا گاوران بهری روژا قیامهتی.

د - خودایی مهزن دبیزیت: (مَمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأَدْخَلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا) نایهت دیسا بهحسی فیرعهونیان دکهت پشی خهندقینا وان دوپفرا نیکسهر دکرنه د ناگریدا و (فَأَدْخَلُوا نَارًا) زانا دبیزن نهف (فائه) رامانا دوپفراهانتی دکهت نانکو نهو نیزیای دنیاپییه پستی مرنی.

و - خودایی مهزن دبیزیت: (وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمْرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ) دیسا (الیوم) مهخسه پشی نیزیای دنیاپییه پشی دکهفته پستی مرنی؛ چونکی ملیاکهت بهحسی دهمی ههلکیشانا روحا وان دکهن.

ز - خودایی مهزن دبیزیت: (وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَنْدَبَارَهُمْ) نهغه نایهته زی وهکی یا بهری خویه بهحسی دهمی رح کیشانا گاورانه و نيزادانا ملیاکهتان بو وان پستی مرنی.

ح - خودایی مهزن دبیزیت: (يُنَبِّئُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ) نایهت نیشانا هندی ددهت خودی پشی باوهریدار د گوری ویدا نهزمانی وی رادگریت و نهغه بهلگه ل سهر نيزایا گوری.

ک - خودایی مهزن دبیزیت: (وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ) نبن عهباس و قهتاده و حهسنی بهصری و نبن جهریر ههمی دبیزن (سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ) نیشانه ل سهر نيزایا گوری جارهمکی ب دهستی موسلمانان و جارا دی د گوریت واندا بهری روژا قیامهتی.

ل - خودایی مهزن دبیزیت: (وَلَنذِيقَنَّهُم مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) نبن عهباس (خودی ژی رازی بیت) دبیزیت: (العذاب الأدنى) مهخسه پشی نيزایا گورییه.

م - خودایی مهزن دبیزیت: (وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى) نبن مهسعود (خودی ژی رازی بیت) دبیزیت: (مَعِيشَةً ضَنْكًا) مهخسه پشی دنیاپیه و نيزایا گورییه چونکی دوپفرا بهحسی رهوشا رابوونا وی د روژا قیامهتیدا دکهت.

و - خودایي مهزن دبیژیت: (وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتَ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ) رونتريين و ئاشکراترين ئایهت ل سهر خوشی و ئیزایا گوران ئەف ئایهتهیه کەس نەشیت ژینا وان ئینکارکەت، چونکی ئایهت دبیژیت: (بَلْ أَحْيَاءٌ) بەلگهیه نوکه د دنیایدا د ساخن د جیهانا بەرزەخیدا، و زانایي نافدار سیوطی دبیژیت: ئەم دبیژینی ئیزایا گوری؛ چونکی د گوریدا دهینه ئیزادان ههکه یا دورست بیژنی ئیزایا بەرزەخی و ئەو ژی جیهانهکا جودایه و یاسا و قانون و بنه‌ماییت دنیا‌یی ل سهر ته‌طبیق نابن.

چوار: هه‌رتشتی دورست بیت نا‌ئی هه‌دیسی بکه‌فیه سهر دبیته چار پشک (هه‌دیسا دورست و هه‌دیسا هه‌سەن و یا لاواز و چیکری). پشکا ئیکئی و دویئ نابیت هه‌فرکی ب رمانا هه‌فدژی هه‌بیت، و هه‌که هه‌بیت ژی هه‌فرکیه، نه هه‌فدزیه هنگی د‌فیت به‌ریخودانه‌کا زانستی و هویرکار هه‌بیت؛ دا ئەو جوداهیا ب سهرقه ئاشکرا بووی راببیت، بو نموونه هه‌دهک فی هه‌دیسی نا وەرگرن ب هه‌جەتا هه‌فرکی د گهل قورئانی، د گهل کو هه‌دیسەکا دورسته (إِنَّ الْمَيِّتَ لَيُعَذَّبُ بِكُلِّ أَهْلِهِ عَلَيْهِ) بوخاری و موسلمی فه‌گیرایه، و هه‌که به‌ریخودانه‌کا سهرقه‌یی به‌ری خو بدیهه فی هه‌دیسی و ئایه‌تا قورئانی: (مَنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا) دبیت جارا ئیکئی هه‌فرکیه‌ک بو ته د نا‌ق‌ه‌را واندا ئاشکرا ببیت، به‌لی به‌ریخودانه‌کا هویرکار دی ديار بیت چو هه‌فرکی نینه، زاناییت مه هوسا به‌رسقی ددهن، هه‌دیس ژ وی دگريت یئ مالا خو شیره‌ت بکه‌ت پشتی وی ل سهر بکه‌نه گری و ب خو داهن، هه‌لبه‌ت ئەفه دی ب گریا مالا خو هه‌ته ئیزادان، یان ئەو ئیزادانا مری ئیزا دانا ده‌روونیه و رحا وی دئیشیت هوسا مالا خو ببینیت، و دورستی سهره‌ده‌ریی د گهل قه‌ده‌ری ناکەن، و هوسا چو هه‌فرکی د نا‌ق‌ه‌را ئایه‌تی و هه‌دیسی نه‌ما و ئەم هه‌وجه نه‌بووین هه‌دیسی نه‌دورست بدانین ب هه‌جەتا هه‌بوونا هه‌فرکیی.

به‌لی پشکا سییی و چواری (هه‌دیسا لاواز و چیکری) نه‌جهی هزرکرئیه هه‌رگا‌قا هه‌فرکی هاته دیتن بی دودلی و پشتراست و بیی راوه‌ستان هنگی هه‌دیس ناهه‌ته وەرگرتن.

پنج: د‌فیت ئەم په‌یوه‌ندیا هه‌دیسی د گهل قورئانی بزانیین و کا نمونە‌یا چ دکه‌ت ژ قورئانی، زانال سهر فی بنیاتی هه‌دیسی دکه‌نه چه‌ند پشک:

ئیک: دوپاتکەر و مسو‌گەرکه‌ره بو یا د قورئانیدا هاتی، وه‌کی گوتنا پیغه‌مبه‌ری (سلا‌قیت خودی ل سهر بن) (استوصوا بالنساء خیراً) ئەفه دوپاتکره بو گوتنا

خودئ: (وَ عَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ) و هر هدیسهکا ل سهر باشیکرنا د گهل دایبابان هاتبیت دوپاتکرنه بو گوتنا خودئ (وبالوالدین إحسانا) و هر هدیسهکا ل سهر مافی جیرانی هاتبیت دوپاتکرنه بو گوتنا خودئ: (وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ) و هوسا باراپتر هدیسی ژ فی رهنگیه.

دو: روئکهر و ئاشکراکهر و دریزکهره بو یا ب کوم و گشتگیر د قورئانیدا هاتی، وهکی فهرمانا کرنا نفیزئ و حهجئ و روژیگرنتئ و دانا زهکاتی ئهف فهرمانه ب گشتی بو مه بیت هاتین، و ههکه هدیسی نهبا مه نهذزانی دئ چاوا وان فهرمانان ب جه ئینین و کار پی کهن، و گلهک ژ هدیسی ژ فی رهنگیه.

سی: راقهکهره بو هنده پهیقیت رمان ژئ نه دیار و نهئاشکرا وهکی دهمی ئهف ئایهته هاتیه خوار: (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ) صهحابی ترسیان و گوتن: یا پیغهمبهرئ خودئ ما کی ژ مه هیه ب گونههان ستهم ل خو نهکری، نهو (بِظُلْمٍ) ل قیرئ تیگههشتن گشت گونههه بچویک و مهزن، ئینا پیغهمبهری (سلاقیت خودئ ل سهر بن) بو دیارکر و گوته وان: وهسا نینه وهکی هوین هزردهکن (ظلم) ل قیرئ مهخسهد پی شیرک و ههفیشچیکرنه، ما ههوه گولئ نهبوویه خودایئ مهزن چ دبیزیت: (إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ). و دیسا راقهکرنا وی بو (الخیط الابيض والخیط الاسود) د گوتنا خودیدا: (وکلوا واشربوا حتی یتبین لکم الخیط الابيض من الخیط الاسود) عودهیی کورئ حاتهمی (خودئ ژئ رازی بیت) دبیزیت: دهمی ئهف ئایهته هاتیه خوارئ من بهندکهکئ سپی و رهش دانانه بن بالیفکا خو، و من دخوار و قهذخوار ههتا بو من لیک هاتبانه ئاشکراکرن، سپیدئ نهز چومه دهف پیغهمبهری (سلاقیت خودئ ل سهر بن) و من گوئی، ئینا گوته من ههکه وهسا بیت بالیفکا ته یا دریزه، مهخسهد پی سپیاتیا سپیدییه و رهشاتیا شهقییه و ئهف رهنکه ژئ گلهکئ ههی و نهشین قورئانی بیی فی رهنگی راقهکهن و مهخسهد و مرادان تیگههین.

چوار: حوکمهک و فهرمانهکئ دیار بکهت د قورئانیدا نههاتبیته دیارکرن، یان قورئان ل سهر بی دهنگ بیت، وهکی حهرامکرنا کومکرنتئ د ناقبهرا خارزایی و خالهتی و برزایی و مهتی د ههفزینییدا. و ئهف رهنکه گلهک جارن دبیته تاییهتکهر و تاییهتخواز بو گشتهاتی د قورئانیدا، و ئهف تاییهتکرنه (تخصیص) بو گشتهاتی (عام)ئ قورئانی دقیت بیته وهگرتن و کار پی بیتهکرن و نهو وهی بزاین، و نهمرئ خودئ بزاین چونکی خودایئ مهزن هوسا فهرمانا مه دکهت دبیزیت:

۱ - (لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) و دبیت ئەف ئایەتە بەرسفدانا دوعا ئیبراهیم پیغمبەری بیت (سلاقیت خودی ل سەر بن)، دەمی دوعا ژ خودایی خو کرین پشتی ئافا کرنا کە عیبی ل مەکە هی ب دویماهی ئینای: (رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) و زاناییت مە تاییەت بیت ب سەنگ و توێژەنەر (موحەقق) دبیزن مەبەست ژ حیکمەتی (بالحکمة) د قیریدا سونەت و حەدیسای پیغمبەرییە (سلاقیت خودی ل سەر بن)؛ چونکی خودایی مەزن فەرنا پیغمبەری خو دکەت دو تستان نیشا خەلکی بەت، کیتاب و حیکمەتی، کتاب ل قیری قورنانه، و حیکمەت سونەت و حەدیسای و بیە، و نابیت هەردو ئیک تشت بن؛ چونکی پیتا (واو) د ناقبەرا و اندایە و رامانا گوهورین و جودابوونی د دەت، بو نمونە: هەکە ئەم بیژین: ئازاد و سەربەست ئەو واوا د ناقبەرا هەردوکاندا رامانا هندی دەت، دو کەسیت ژیک جودانه، و نەئیکن، هوسا مادەم واوا جودابوونی کەفتیە د ناقبەرا کیتاب و حیکمەتی، د قیت هەردو نەئیک بن، و د ژیک جودا بن، و نابیت حیکمەت تشتەکی دی بیت ژ بلی سونەت و حەدیسای پیغمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، هوسا دیارە دبیت قورنای یا حەقە و سونەتا حەقە؛ چونکی هەردو وەحینە.

۲ - (الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ) ئایەت ب رەنگەکی گشتی کاری پیغمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن) دیار دکەت، فەرمانکرە ب باشیی و نەهیکرە ژ خرابیی و حەلاکرنا تشتی پاک و پاقرە و حەرماکرنا تشتی خراب و پیسە و ب رەنگەکی فەکری ب قورنایا بو هاتی یان ب وی مافی خودایی مەزن دایی ب سونەت و حەدیسای خو.

۳ - (قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ) ئایەت دو رەنگیت حەرامی ئاشکرا دکەت یی خودی ب قورنای حەرماکری و پیغمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن) ب سونەتا خو حەرماکری، وەکی حەرماکرنا زیری و ئارمویشی بو زەلامان هەردو حەرام وەکی ئیکن و د قیت پیگری ب هەردووکان بیتەکرن.

۴ - (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا) (ما) ل قیری گشتخوازە ئانکو هەر تشتی پیغمبەر (سلاقیت خودی ل سەر بن) فەرمانا مە پی بکەت چ ب قورنای بیت چ ب حەدیسای بیت د قیت ئەم وەرگرین و کار پی بکەین.

۵ - (فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا) خودایی مهزن ب مهزاتیا خو سویند دخوت ئەم نابینه خودان ئیمان، هەتا ئەم نەزقرینه حوکم و بریارا پیغەمبەری (سلاقیت خودی ل سەر بن)، پاشی بو فەرمانا وی دلتهنگ نەیین، پاشی دورستی گوهداریا وی نەکەین، و حوکمی وی ب جە نەئیین، و هوسا خودی زقرینا حوکمی وی و رازیوون پی و پیگری پی د هەر تئشتهکی ئەو حوکمی پی دکەت ب قورئانی یان ب هەدیسە خو نیشانی ئیمانداریی دانایە.

۶ - (أَفِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ أَمْ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولَهُ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أَوْلَتْكَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُّعْرِضُونَ وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمْ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ) ئایەت موسلمان و نەموسلمان وینە دکەت پی موسلمانی وەسا ددانیت هەرگافا داخووزا وی بو حوکمی خودی و پیغەمبەری وی هاتەکرن خوڤهگرتن و گیرۆکرن و دودلی وان نینه ژ بلی ئیک ئاخفتی (سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا) مە گولی بوو و مە گوهداری کر، ئەها ئەقەنە بیئ سەرفەراز د ناڤهرا حوکمی وی و خودی ژیک جودا ناکەن، بەلی نمونەیا دوروی دودلە کا بو خو چاوا دبیینت ژ بەر نەساختیا د دلی واندا دی وەکەن.

گۆمانبازیا بیست و چواری: دبیزن گەلەک هەدیس د جودانە د گەل واقع و چیبووپی بەرچاڤ و بەردەست و ئەقە ئاشکرا دکەت ئەو هەدیس درهون و نە د راستن بلا سەنەدا وان یا دورست ژ ی بیت.

بەرسفدان:

ئیک: ل دویف قی بنگەهی هژمارەکا مهزن ژ هەدیسان ژ بازنی هەدیسیت دورست و وەرگرتی دەردئێخن، بو نمونە وەکی هەدیسە: (إِذَا قُبِرَ أَحَدُكُمْ أَوْ الْإِنْسَانُ أَتَاهُ مَلَكَانِ أَسْوَدَانِ أَزْرَقَانِ يُقَالُ لِأَحَدِهِمَا الْمُنْكَرُ وَالْآخَرُ النَّكِيرُ فَيَقُولَانِ لَهُ مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ مُحَمَّدٍ فَهُوَ قَائِلٌ مَا كَانَ يَقُولُ فَإِنْ كَانَ مُؤْمِنًا قَالَ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَيَقُولَانِ لَهُ إِنَّ كُنَّا لَنَعْلَمُ إِنَّكَ لَتَقُولُ ذَلِكَ ثُمَّ يَفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ سَبْعُونَ ذِرَاعًا فِي سَبْعِينَ ذِرَاعًا وَيُنَوَّرُ لَهُ فِيهِ فَيُقَالُ لَهُ نَمَّ فَيَنَامُ كَنَوْمَةِ الْعُرُوسِ الَّذِي لَا يُوقِظُهُ إِلَّا أَحَبُّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ وَإِنْ كَانَ مُنَافِقًا قَالَ لَا أُدْرِي كُنْتُ أَسْمَعُ النَّاسَ

يَقُولُونَ شَيْئًا فَكُنْتُ أَقُولُهُ فَيَقُولَان لَهُ إِنَّ كُنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُولُ ذَلِكَ ثُمَّ يُقَالُ لِلأَرْضِ
 التَّتَمِّي عَلَيْهِ فَتَلْتَمِ عَلَيْهِ حَتَّى تَخْتَلِفَ فِيهَا أَضْلَاعُهُ فَلَا يَزَالُ مُعَذَّبًا حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ
 مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ) ل دهف وان ئەف حەدیسە جوداهی د گەل تشتی بەرچاڤ و
 بەردەستە ب بەلگەیی هندی چەند گۆر بیټ موسلمان و نەموسلمانان هاتینە
 قەکرن، و نەهاتیە دیتن دیواریت گۆری گەهشتنبە ئیک، یان پەراسیټ مری
 چۆبنە د ناڤیکدا، ژ بەر هندی ل دهف وان ئەف حەدیسە درەون؛ چونکی جودانە
 د گەل تشتی بەرچاڤ.

دو: دقیت ئەم بزانیان دو ژیان د دنیایدا بیټ هەین، و هەردو بەری ژیانان
 ئاخەرەتینە، ژیانان دنیاوی و ژیانان بەرزەخی، کو پشستی مرنی دەیت، و دکیشیت
 هەتا روژا قیامەتی، و پاشی ژیانان ئاخەرەتی دەیت، هەر ئیک ژ قان هەرسی
 ژیانان یا جودایە ژ یا دی، و هەر ئیک یاساییت خۆ بیټ تاییەت بیټ هەین، و
 نابیټ و نەدورستە ئەم یاساییت دنیاوی ب سەر ژیانان بەرزەخی دانین، و ل سەر
 وی بنیاتی بیژین ئەفە هەیه ئەفە نینە.

سی: د دنیایدا تشت ب رەخ تەنشتا مەفە و پیش چاقیت مە و دبیت ل بەرسینگ
 مە روی بەت، و ئەم نەبینین و هەست پی نەکەین، ئەری پیدقی دکەت
 باوەرنەکەین چونکی ئەز نابینم و نەیا بەرچاڤە و بەردەستە؟! ئەری کەنگی ئەفە
 دادوهریە هەڤژینا تە یان تو بیژیه هەڤژینا خۆ و دەستیت هەوہ بیټ تیکوهر من
 ئەف خەونە دیت و چیرۆکەکا دریز قەگیزی هەمی رەنگیت دیمەنان تیدا بن د
 خوشی و نەخوشیاندا و ئەو باوەر ژ تە بکەت یان تو باوەر ژ وی بکە، و نە تە
 هەست پی کریه و دینیە و نە وی هەست پی کریه و دینیە؟! و خودی و
 پیغەمبەری وی (سلاڤیت خودی ل سەر بن) د راستا گۆریدا هەندە تشتیت ب
 غەیبیڤە گریدایی بیژیتە تە و تو باوەرنەکە، ب هیجەتا هندی ئەم نابینین و
 هەست پی ناکەین ئەفە چ گۆتتە?! تو باوەر ژ هەڤژینا خۆ بکە، و ئەو باوەر ژ
 تە بکەت بو تشتەکی رویدایی و هوین د ئامادە بن و د ئیک ژیاندا بن و یاساییت
 وی تیدا بینە ب جەئینان و نەبینی و باوەر بکەن، بەلی پیغەمبەر (سلاڤیت خودی
 ل سەر بن) بەحسی ژیانەکا دی بکەت و یاساییت وی د جودا بن ژ یاساییت ژیانان
 تە و باوەر ژ نەکە، ب راستی ئەفە تشتەکی عەجیب و عنتیکەیه.

چوار: ئەویت قان رەنگە حەدیسان وەر نەگرن ب وی هیجەتا ژ تەڤنی تەڤنیرکی
 ژ لاوازتر ئەو باوەری ب قورئانی ژ نائین چونکی ژ دەه ئایەتان پتر
 بەلگەنە ل سەر ئیزایا گۆری و حەدیس ژ گەلەک زانایان دورستیا وان
 گەهانیدینە پلەیا موتەوتاری ژ وان طەحاوی و ئبن تەیمیه و غەیری وان و کتانی

ئيزايا گوري ژ (۳۲) صەحابان ڦهگيرايه و من نهڦيټ وان بهلگهيان دوباره بکهه
د بهرسفا گومانبازيا بوريدا د گهل مه بوريدن بزقري ههکه ته بقيت.

پينج : ئهري ههرتشتي نهو نهبين باهر ناکهه، باشه پا نهو بو قي نايهتي چ
دبيزن: (وَلَوْ تَرَىٰ اِذْ يَتَوَفَّىٰ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُوْنَ وُجُوْهُهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ
وَدُوْفُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ اَيْدِيْكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلّٰمٍ لِّلْعٰبِدِ) راقهکرنا
نايهتي: و نهگه تو وان ببيني ومختي ملياکهت رها وان نهويت گاور بووين
دستين و بهر و پشتيت وان دقوتن دا ديمههکي ب ترس ببيني و ملياکهت دي
بيژنه وان تامکهه ئيزايا دوژهه و نهغه نهو يا دهستيت ههوه کري و ب راستي
خودي چو ستهمي ل بهندهيان ناکهت. ئهري باهر نهکين نهغه د گهل جانکيشانا
وان دي رويدهت چونکي نهم قي نابيين و مروقيت وان زي دورماندوريت وان
قي نابيين و ههست پي ناکهه!!! ههکه نهم ب نيك چاف و ب نيك گوھ ليرينين و
گوهداني بکين دي بيژن نايهت راسته و دورسته، و هديس زي راسته و
دورسته، و بلا نهم ب چافي خو نهبين زي و گولي نهبين زي؛ چونکي
خهبردانه ژ کاريت غهبي، و ههبوون و نهههبوونا وان نهم بهس پشتبهستني ب
ڦهگوهاستني دکين، چ قورئان بيت چ هديس.

هزار جار حمد و پهسن و سوپاسي بو خودايي مهزن بن، نهوي هاريکاريان من
کري نهز قي کاري روژا چوارشهههبي ۱۴۳۸/۱۱/۲۴ بهرامبهر ۲۰۱۷/۸/۱۶
ب دويماهي بينم، يا خودي تو سپههه ژ من وهگري و بکهيه د ترازيا من و
دايباب و کس و کار و مالا من ههمياندا، ب راستي تو خوش خودايي و خوش
بهرسفدههه.